

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
KATEDRA GEOGRAFIE

Tomáš ČADA

VOLBY OBECNÍCH ZASTUPITELSTEV
MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE Z HLEDISKA
ROVNOSTI MEZI MUŽI A ŽENAMI

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2009

Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, katedra geografie

Akademický rok 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

student

Tomáš ČADA

Obor (studijní kombinace)

Regionální geografie

Název práce:

**Volby obecních zastupitelstev Moravskoslezského kraje
z hlediska rovnosti mezi muži a ženami**

**Local government elections in the Moravian-Silesian Region with a view to
Equality between Men and Women**

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je komplexně posoudit participaci mužů a žen na volbách obecních zastupitelstev na modelovém území Moravskoslezského kraje (poměr pohlaví na kandidátkách podle stran, šance na zvolení, časové trendy, územní diferenciaci).

Struktura práce:

1. Úvod
2. Cíle práce, pracovní hypotézy
3. Metody zpracování, přehled literatury
4. Volby obecních zastupitelstev na území Moravskoslezského kraje po roce 1990 – základní charakteristika
5. Rovnost mezi muži a ženami
  - a. Rozdíly podle politických stran
  - b. Územní diferenciaci
  - c. Časové trendy
6. Závěry
7. Shrnutí – Summary (česky a anglicky), klíčová slova – key words

Bakalářská práce bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

konkretizace cílů práce, kritický přehled literatury (září 2008), zajištění statistických dat (listopad 2008), kapitola 4 (leden 2009), kapitola 5a–5c (duben 2009), formulace závěrů, dokončení textu práce (květen 2009)

Rozsah grafických prací: text, grafy a mapy

Rozsah průvodní zprávy: 10–12 000 slov základního textu + práce včetně všech příloh v elektronické podobě

Seznam odborné literatury:

1. práce o volbách a analýze volebních výsledků, především:

- Blažek, J. - Kostecký, T (1991): Geografická analýza výsledků parlamentních voleb v roce 1990. Sborník ČGS, 96, str. 1–14, Praha, Academia.
- Volby v demokracii (1995). Brno, Mezinárodní politologický ústav Právnické fakulty Masarykovy univerzity.
- Klíma, M. (1998): Volby a politické strany v moderních demokraciích. Praha, Radix.
- Klokočka, V. (1991): Politická reprezentace a volby v demokratických systémech. Praha, Aleko.
- Krejčí, O. (1994): Kniha o volbách. Praha, Victoria Publishing.
- Krejčí, O. (1992): Kdo vyhraje volby '92. Praha, Ucho.
- Linek, L. et. al. (2003): Volby do poslanecké sněmovny 2002. Praha, Sociologický ústav Akademie věd České republiky.
- Sartori, G. (2001): Srovnávací ústavní inženýrství: zkoumání struktur, podnětů a výsledků. Praha, Sociologické nakladatelství.
- Šaradín, P (2002): Volby 2002: analýza programů a výsledků ve volbách do Poslanecké sněmovny. Olomouc, Periplum.
- Možnosti úpravy či reformy volebního systému v ČR (1999). Praha, Vysoká škola ekonomická.

2. učebnice politické geografie, namátkou:

- Short, J. (1993): An Introduction to Political Geography. London, Routledge.
- Stát, prostor, politika: vybrané otázky politické geografie (2000). Praha, Univerzita Karlova.
- Baar, V. (1996): Politická geografie. Ostrava, Ostravská univerzita.

3. přehledy výsledků jednotlivých voleb s komentáři o volebních systémech.

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: 19. 6. 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2009

Prohlašuji tímto, že jsem zadanou bakalářskou práci zpracoval samostatně pod vedením RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D. a uvedl jsem veškerou použitou literaturu a další zdroje.

V Olomouci duben 2008

podpis autora

Touto cestou bych rád poděkoval všem, kteří mi jakoukoliv formou pomohli dokončit tuto bakalářskou práci.

Moje poděkování patří především RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za jeho cenné rady a připomínky a za všechnen čas, který mi v souvislosti s touto prací věnoval.

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	8
1 ÚVOD	9
2 CÍLE PRÁCE, PRACOVNÍ HYPOTÉZY	10
3 METODY ZPRACOVÁNÍ, PŘEHLED LITERATURY	12
3.1 Rešerše literatury, použitá metodika výzkumu	12
3.1.1 Rešerše literatury	12
3.1.2 Zdroje dat, metodika jejich zpracování	16
3.2 Vymezení zájmového území	16
4 VOLBY OBECNÍCH ZASTUPITELSTEV NA ÚZEMÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE PO ROCE 1990	20
4.1 Základní specifikace komunálních voleb	20
4.2 Systém komunálních voleb	22
4.3 Společná charakteristika obecních voleb Moravskoslezského kraje v letech 1994 – 2006	24
4.3.1 Volby do obecních zastupitelstev Moravskoslezského kraje v roce 1994	25
4.3.2 Volby do obecních zastupitelstev Moravskoslezského kraje v roce 1998	27
4.3.3 Volby do obecních zastupitelstev Moravskoslezského kraje v roce 2002	29
4.3.4 Volby do obecních zastupitelstev Moravskoslezského kraje v roce 2006	31
4.3.5 Shrnutí komunálních voleb v Moravskoslezském kraji v letech 1994 – 2006	33
5 ROVNOST MEZI MUŽI A ŽENAMI	36
5.1 Ženy v politice	36
5.2 Participace žen v komunálních volbách Moravskoslezského kraje v roce 1994 ..	40
5.2.1 Participace žen na kandidátních listinách	40
5.2.2 Participace žen v obecních zastupitelstvech	43
5.2.3 Korelace volebních výsledků k 18. 11. – 19. 11. 1994	47
5.3 Participace žen v komunálních volbách Moravskoslezského kraje v roce 1998 ..	48
5.3.1 Participace žen na kandidátních listinách	48
5.3.2 Participace žen v obecních zastupitelstvech	52
5.3.3 Korelace volebních výsledků k 13. 11. – 14. 11. 1998	55
5.4 Participace žen v komunálních volbách Moravskoslezského kraje v roce 2002 ..	56
5.4.1 Participace žen na kandidátních listinách	56

5.4.2 Participace žen v obecních zastupitelstvech	60
5.4.3 Korelace volebních výsledků k 1. 11. – 2. 11. 2002.....	63
5.5 Participace žen v komunálních volbách Moravskoslezského kraje v roce 2006..	65
5.5.1 Participace žen na kandidátních listinách	65
5.5.2 Participace žen v obecních zastupitelstvech	68
5.5.3 Korelace volebních výsledků k 20. 10. – 21. 10. 2006.....	71
6 ZÁVĚR	73
7 SUMMARY, KEY WORDS	80
POŽITÁ LITERATURA, INFORMAČNÍ ZDROJE	82
PŘÍLOHY	

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
EAO	ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EU	Evropská unie
ICZUJ	identifikační číslo základní územní jednotky
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
NUTS II	Nomenklaturní statistické jednotky, regiony soudržnosti
ODA	Občanská demokratická aliance
ODS	Občanská demokratická strana
SLDB 1991	Sčítání lidu, domů a bytů 1991
SLDB 2001	Sčítání lidu, domů a bytů 2001
SPR-RSČ	Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa
SZ	Strana zelených
US	Unie svobody
US-DEU	Unie svobody-Demokratická unie
VŠ	vysokoškolské

1 ÚVOD

Mezi jedno z nejaktuálnějších globálních témat druhé poloviny dvacátého století patří problematika rovných příležitostí mezi muži a ženami. Participací žen v nižší politice se autoři příliš nezabývají, což je zajímavé, neboť právě komunální politika je oblastí, v níž se političky v České republice dlouhodobě prosazují nejvíce. To byl jeden z hlavních důvodů, proč jsem si zvolil téma týkající se podílu žen v obecních zastupitelstvech. Ženy mají největší šance se dostat právě do komunální politiky a také se v ní udržet, neboť není časově až tak náročná jako vrcholová politika. Zastupitelstva obcí představují vhodná kolbiště, na nichž by budoucí přední představitelé státu měli přijít do styku s fungováním veřejné správy a získat tak první zkušenosti s politickým životem. Na modelovém území Moravskoslezského kraje provedeme rozbor komunálních voleb z let 1994, 1998, 2002 a 2006 s důrazem na participaci žen v politice.

2 CÍLE PRÁCE, PRACOVNÍ HYPOTÉZY

Cílem této bakalářské práce je sledovat, analyzovat a vyhodnotit participaci mužů a žen ve volbách do obecních zastupitelstev na modelovém území Moravskoslezského kraje. Budeme se zabývat především složením kandidátních listin a zastupitelstev obcí z hlediska podílu žen v rámci jednotlivých politických subjektů vystupujících na komunální úrovni. Bude nastíněno jakých šancí na zvolení do zastupitelských sborů dosahují nominované političky jednotlivých politických stran. Jak se šance na zvolení projevují v praxi. Dále bude sledováno, jakými trendy se ubírá podíl žen v nižší politice. Provedeme územní diferenciaci rozložení žen v zastupitelstvech, prostorovou analýzu týkající se podílu zastupitelstev podle množství získaných mandátů ženami a její vývoj v čase. Na základě korelační analýzy se pokusíme najít závislost mezi podílem žen na kandidátních listinách a v obecních zastupitelstvech s vybranými demografickými charakteristikami obcí. Menší pozornost bude také věnována systému komunálních voleb. Bakalářská práce bude sloužit jako východisko pro diplomovou práci.

Můžeme předpokládat, že se podíl žen bude v každých komunálních volbách zvyšovat. Vzhledem k množství obcí, by mělo nejvíce zastupitelek pocházet z řad neparlamentních politických stran, neboť ne v každé obci sídlí některá z parlamentních stran. S přihlédnutím na členské základny by mělo nejvíce zastupitelek v rámci parlamentních stran pocházet z řad KDU-ČSL. Vzhledem k velkému množství obcí nad 10 000 obyvatel, by druhou nejúspěšnější parlamentní stranou nominující ženy měla být ODS, která se dlouhodobě prosazuje ve větších městech. Jelikož se domníváme, že nejvíce žen z parlamentních stran bude mít KDU-ČSL, můžeme u nich rovněž předpokládat největší šance na zvolení a nejvyšší podíly političek uvnitř strany. Parlamentní strany vystupující na komunální úrovni vždy v jedné volbě by měly být pro voliče velkou neznámou, neměly by získat dostatek hlasů a v obecních zastupitelstvech by se příliš neměly neprosadit. Korelační závislost mezi podílem žen na kandidátních listinách a v obecních zastupitelstvech by mohla být nejpravděpodobněji prokázána u podílu věřících v obcích, podílu katolíků v obcích, podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva v obcích a u průměrného počtu dětí připadajících na jednu ženu v obcích. Katolíci preferují model rodiny, kde veřejnou funkci plní muž, kdežto ženě připadá soukromá služba v domácnosti. Vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo by již nemělo pohlížet na ženy v politice jako na skupinu, která do politiky nepatří.

V obcích, v nichž připadá více dětí na jednu ženu, by se rovněž v zastupitelstvu nemělo objevit mnoho žen, jednoduše proto, že na politiku nebudou mít čas. Můžeme předpokládat, že nalezneme větší podíly političek v menších obcích, kde ještě není politické prostředí natolik tvrdé v důsledku soutěživé atmosféry vyvolané kariérním růstem.

3 METODY ZPRACOVÁNÍ, PŘEHLED LITERATURY

3.1 Rešerše literatury, použitá metodika výzkumu

3.1.1 Rešerše literatury

Předkládaná rešerše je stručným přehledem nejvýznamnějších prací vztahujících se k problematice participace žen v politice. Jelikož se jedná o téma výrazně interdisciplinární, musel tomu být přizpůsoben i výběr literárních děl a dalších pramenů. Při zpracovávání byly kombinovány obory politické geografie, sociologie, genderových studií, volební statistiky či rozhovory se ženami z přední české politické scény. Na tomto místě je třeba též upozornit na fakt, že problematice komunálních voleb není zatím věnována přílišná pozornost ze strany odborné literatury. Tato skutečnost může být do jisté míry způsobena postojem autorů, zabývajících se volební problematikou, ke komunální politice jako takové. Nepovažují ji za stěžejní pro chod státu. Není oblastí, kde by se projednávaly otázky schvalování státního rozpočtu či dalších věcí významných pro zajištění chodu a fungování státu. A konec konců se obecními volbami kvůli metodologickým problémům¹ také politická geografie věnuje pouze okrajově. Na druhou stranu se však komunální politika dotýká lidí bezprostředně a její výsledky pocítují občané obcí denně (zisk grantů pro rozvoj obcí, bytová výstavba, rozvoj MHD, oprava komunikací,...). Je rovněž vhodným kolbištěm, kde by měli budoucí vrcholní politici státu získat počáteční zkušenosti ze sféry veřejného života.

Problematice žen v nižší politice, tedy v obecních zastupitelstvech, je věnována pozornost autorů téměř nulová. Myslím si, že je celkově otázka žen ve veřejném životě opomenuta. Výjimku rozhodně tvoří Občanské sdružení Fórum 50 %, které se aktivně zabývá genderovou analýzou na všech politických úrovních formou výzkumu, vydáváním knih či studií k dané problematice.

---

¹ V komunálních volbách nemají politické strany shodné kandidátní listiny, tudíž nemůže být provedena klasická korelační analýza preference volebních stran. Dále také politická orientace kandidátů hraje v obecních volbách ze všech typů voleb nejmenší roli.

Volbami do obecních zastupitelstev, formulacemi zákonitostí a pravidel, specifikací komunálních voleb ve volebním systému České republiky, chováním voličů jednotlivých parlamentních politických stran či klasifikací obcí na republikové úrovni na základě rozdělení zastupitelstev podle počtu mandátů se zabývají politologové Šaradín, Outlý² a Balík.³ Publikace rovněž obsahují ukázkové studie zpracování výsledku komunálních voleb v několika vybraných krajských městech, neboť se jedná o důležitá mocenská centra s velkým podílem obyvatel. Otázka přítomnosti žen v zastupitelstvech obcí rozvedena nijak není. Je jim věnována pozornost pouze formou statistických dat v rozborových volebních studiích v podobě: „V Olomouci v komunálních volbách v roce 2002 bylo z 45 zastupitelů žen (15 %).“⁴

Teoretickou rovinou politické geografie, její definicí, obsahem a předmětem studia se například zabývají političtí geografové Baar, Rumpel a Šindler.⁵ „*Politická geografie je vědní disciplína zabývající se vzájemným vztahem a působením geografického prostoru s politickými procesy a jevy v něm.*“⁶

Relativně mladým a samostatným podoborem politické geografie je volební geografie, která se plně etablovala v 60. letech 20. století. Zabývá se hlavně územní diferenciací volebního chování a jeho souvislostí s ostatními geografickými jevy. V jejím rámci se vyprofilovala tři základní témata:

- Podmíněnost hlasování: zjišťujeme podmíněnosti hlasování ve volbách dílčích nebo skupině voleb
- Geografické vlivy na hlasování: vysvětlujeme, jak ovlivňují volební chování prostorové vlivy
- Vlivy vymezení volebních obvodů na složení voleného orgánu⁷

---

² Šaradín, Pavel., Outlý, Jan. *Studie o volbách do obecních zastupitelstev*. 1. vydání. Olomouc: UP, 2004. 232 s. ISBN 80-244-0798-1.

³ Balík, Stanislav. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 143 s. ISBN 80-210-3211-1.

⁴ Šaradín, Pavel., Outlý, Jan. *Studie o volbách do obecních zastupitelstev*. 1. vydání. Olomouc: UP, 2004. s. 149. ISBN 80-244-0798-1.

⁵ Baar, Vladimír., Rumpel, Petr., Šindler, Petr. *Politická geografie*. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita, 1996. 94 s. ISBN 80-7042-737-X.

⁶ Baar, Vladimír., Rumpel, Petr., Šindler, Petr. *Politická geografie*. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita, 1996. s. 9. ISBN 80-7042-737-X.

⁷ *Katedra geografie. Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci: Politická geografie – Volby* [online]. [last update 2008-09-24] [cit. 2009-01-09]. Dostupný z WWW <http://geography.upol.cz/soubory/lide/fnukal/polgeo_P_7_1.pdf>.

Další rozšiřující poznatky o politické geografii podávají autoři Daněk, Jehlička a Tomeš.⁸ Jejich publikace může být chápána jako učební text politické geografie, je psána srozumitelně a autoři celou řadou příkladů jednak přispěli k rychlejšímu pochopení probíraných témat a zároveň se jim podařilo vtáhnout čtenáře do dané problematiky. Zabývá se problémy na globální úrovni, ilustruje vývoj geopolitiky a v závěru se dostává na státní úroveň a jeho vnitřní politické členění. Našeho tématu se nejvíce týkaly kapitoly státoprávního uspořádání a volebních systému, z nichž byly čerpány cenné informace k samosprávě a k volebnímu systému České republiky. Především pak pravidla a mechanismy voleb do obecních zastupitelstev.

Kritický pohled na nízké zastoupení žen v české politice, postoje politiků k těmto ženám, problematiku synchronizace zaměstnání s rolí matky či ožehavé téma zavedení kvót do rozhodovacích procesů podává Kotišová,⁹ spisovatelka Občanského sdružení 50 %. Formou rozhovorů s političkami, od obecních zastupitelek, přes starostky, poslankyně až po senátorky a napříč celým politickým spektrem, ilustruje situaci postavení žen v řídicích funkcích. Ze čtrnácti dotazovaných žen přináší nejzajímavější postřehy dvě z nich a to již zesnulá senátorka a kandidátka na post české prezidentky Doc. MUDr. Jaroslava Moserová a bývalá předsedkyně senátu PhDr. Libuše Benešová.

Rakušanová¹⁰ je další z autorů zabývajících se rozporem mezi formálním principem rovnosti všech lidí zakotveným v ústavním systému a každodenní, především politickou realitou. Této problematice věnuje pozornost především formou pozitivních akcí – kvót na příkladu skandinávských států a ze zjištěných poznatků navrhuje jejich aplikaci v České republice. Vymezuje druhy bariér bránící vstupu žen do politiky.

Seidlová¹¹ se zabývá zkoumáním politické oblasti z hlediska genderových rozdílů a jejím vývojem v čase především na parlamentní úrovni. Statistickými daty podkládá skutečnost, že ženy vykonávají své funkce v méně prestižních výborech jakými jsou například zdravotnictví, školství či výbory pro sociální politiku. Ženy se na druhou

---

⁸ Daněk, Petr., Jehlička, Petr., Tomeš, Jiří. *Stát, politika, prostor*. 1. vydání. Praha: UK, PřF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2000. 274 s. ISBN 80-238-5566-2.

⁹ Kotišová, Miluš. *Čekání na ženský samet – Třináct a jeden politický rozhovor s českými ženami*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. 274 s. ISBN 80-239-7387-8.

¹⁰ Rakušanová, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. 47 s. ISBN 80-239-7438-6.

¹¹ Seidlová, Adéla. *Členové parlamentu ČR z hlediska genderových rozdílů*. In *Současná česká společnost*. Mansfeldová, Zdenka., Tuček, Milan. 1. vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002. s. 244 – 253. ISBN 80-7330-009-5.

stranu dlouhodobě těší větší důvěře z řad široké veřejnosti. V oblasti komunální politiky nemají české ženy problém s vytvářením kariéry na rozdíl od politiky vysoké.

Sociologický pohled na proměnu postavení žen ve společnosti a veřejném životě podávají autorky Bauerová¹² a Bártová.¹³ Zdůrazňují, že vyloučení žen z účasti na věcech veřejných je historicky podmíněno a souvisí s dělbou práce mezi oběma pohlavími. Zatímco byla mužům vyhrazena společenská produktivní práce a především politické řízení společnosti, ženám byla přiřčena soukromá služba v domácnosti. Ženy se nejnáze začaly prosazovat v nižší politice, především potom v oblasti místní správy. Do parlamentů či jiných vysokých orgánů státní správy se ženy dostávaly a dostávají mnohem obtížněji.¹⁴ Všeobecně potom platí, že je vyšší participace žen v obecních zastupitelstvech než v parlamentech.

V historickém kontextu můžeme konstatovat, že procento žen v orgánech politické moci bývalo vyšší u socialistických států, než u kapitalistických.¹⁵

Politická reprezentace žen je jedním z důležitých ukazatelů postavení žen ve společnosti. Ve státech, v nichž se ženy aktivně podílí na veřejném životě, nikoho nepřekvapí pozice žen na trhu práce, kde zastávají například vysoké manažerské funkce. Takové státy jsou vyspělé a otevřené myšlenkám rovných příležitostí pro muže i ženy. A rovné zastoupení mužů a žen v politice je potom samo logicky přirozeným důkazem rovnosti. Role mužů a žen se mění v prostoru i v čase. Touto problematikou se zabývají gender studies a namátkou uvedeme několik autorů spjatých s touto tematikou. Pod termínem gender (převzatý z angličtiny) si představíme sociální konstrukt, který vyjadřuje, že vlastnosti a chování spojované s obrazem muže a ženy jsou formovány kulturou a společností. Na rozdíl od pohlaví, které je univerzální kategorií a nemění se podle času či místa. Koncept gender ukazuje, že určení rolí a norem chování vztahujících se k ženám a mužům je v různých typech společností a v různých obdobích rozdílné.¹⁶ Pojem gender se začal používat ve společenských vědách ve druhé polovině

---

¹² Bauerová, Jaroslava., Bártová, Eva. *Proměny ženy v rodině, práci a ve veřejném životě*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1987. 306 s. ISBN 25-018-87.

¹³ Bártová, Eva. *Postavení a sociální participace ženy v různých sociálně ekonomických systémech*. 1. vydání. Praha: Horizont, 1977. 220 s. ISBN 40-040-77.

¹⁴ Bauerová, Jaroslava., Bártová, Eva. *Proměny ženy v rodině, práci a ve veřejném životě*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1987. s. 224-225. ISBN 25-018-87.

¹⁵ Bártová, Eva. *Postavení a sociální participace ženy v různých sociálně ekonomických systémech*. 1. vydání. Praha: Horizont, 1977. s. 170. ISBN 40-040-77.

¹⁶ Ferrarová, Eva. *Příručka pro implementaci rovných příležitostí žen a mužů a principů gender mainstreamingu ve veřejné správě v České republice*. 1. vydání. Praha: Gender Studies, 2007. 32 s. ISBN 976-80-86520-03-2.

20. století. V České republice se problematika gender začíná přednášet na některých vysokých školách od roku 1993 v oborech sociologie, pedagogiky a sociální práce.¹⁷

3.1.2 Zdroje dat, metodika jejich zpracování

Základním zdrojem kvantitativních dat naší práce se staly webové stránky Českého statistického úřadu, především potom sekce voleb.¹⁸ Teoretická část, jíž jsou věnovány úvodní strany čtvrté a páté kapitoly, byla zpracována na základě literatury uvedené v rešerši. V prvních fázích práce musely být transformovány výsledky komunálních voleb z podoby prezentované na webu do programu Microsoft Office Excel 2003. S převedenými daty již mohl být proveden výzkum. Jako první byl zjištěn podíl žen na kandidátních listinách a v zastupitelstvech obcí Moravskoslezského kraje ve volbách 1994, 1998, 2002 a 2006. Tyto výsledky byly převedeny podle čísla kódu základních územních jednotek ICZUJ z programu Microsoft Office Excel 2003 do programu ArcView GIS 3.2, v němž byly vytvořeny mapové výstupy. K nezbytným grafickým úpravám map byl použit program CorelDRAW 11. Také další výzkum prováděný na základě stranické příslušnosti političek jsme dělali z dat ze serveru volby.cz, stejně jako všechny kvantitativní charakteristiky voleb do obecních zastupitelstev z kapitoly čtvrté. Korelační analýzy závislosti podílu žen na kandidátních listinách a podílu žen v zastupitelstvech obcí s vybranými demografickými charakteristikami obcí Moravskoslezského kraje byly zpracovány z výsledku Sčítání lidu, domů a bytů¹⁹ z roku 1991 pro komunální volby v roce 1994 a výsledky SLDB 2001 jsme využili v komunálních volbách v letech 1998, 2002 a 2006.

3.2 Vymezení zájmového území

Moravskoslezský kraj tvoří společně s dalšími dvanácti kraji a územím hlavního města Prahy nejvyšší stupeň administrativního členění České republiky. V rámci členění Evropské unie na statistické regiony se území Moravskoslezského kraje shoduje s regionem soudržnosti NUTS II Moravskoslezsko, na který jsou směřovány finanční

---

¹⁷ Šiklová, Jiřina. *Gender studies a feminismus na univerzitách ve světě a v České republice*. In *Společnost žen a mužů z aspektu gender*. Maříková, Hana., Věšíňová – Kalivodová, Eva. 1. vydání. Praha: Open Society Fund, 1999. s. 9 – 21.

¹⁸ Český statistický úřad: *VOLBY.cz* [online]. [c2009] [cit. 2009-04-05]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/>>

¹⁹ Český statistický úřad [online]. [c2009] [cit. 2009-04-05]. Dostupný z WWW <<http://www.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/aktual/ep-1>>

prostředky z fondů EU. Nachází se ve východní části České republiky a je tvořen šesti okresy (Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město). Sousedí na západě a jihozápadě s Olomouckým krajem, na jihu se Zlínským krajem, na východě tvoří státní hranici se Slovenskou republikou a na severu s Polskou republikou.

Moravskoslezský kraj svou rozlohu 5 428 km² zaujímá páté místo mezi kraji České republiky (6,88 % rozlohy České republiky).²⁰ Co do počtu obyvatel je Moravskoslezský kraj mezi kraji na prvním místě s 1 249 897 lidmi (k 31.12.2007).²¹ Hustota zalidnění činí 230,3 obyv./km² (k 31.12.2007), což je v rámci České republiky výrazně nadprůměrná hodnota (republikový průměr čítá 129,6 obyv./km²).²² Rozmístění obyvatelstva na území kraje je velice nerovnoměrné. Nízká hustota zalidnění je charakteristická pro horská pásma Jeseníků a Beskyd, pravým opakem v hustotě zalidnění je nadprůměrné osídlení Ostravské pánve. Moravskoslezský kraj se vyznačuje minimálním zastoupením malých obcí, přičemž v obcích do 500 obyvatel žijí necelá 2 % populace.²³ Tato situace, kdy se ve sledovaném území nachází malý počet obcí do 500 obyvatel, zvyšuje pravděpodobnost, že v obcích budou působit a ve volbách kandidovat vedle místních politických uskupení a nezávislých kandidátů všechny parlamentní politické strany. Ve městech nad 20 000 obyvatel žijí téměř dvě třetiny populace (62 %), přitom každý čtvrtý v krajské metropoli Ostravě. Dominantní postavení zaujímají v sídelní struktuře poměrně velká města, pět z nich má více než 50 000 obyvatel (Ostrava, Havířov, Karviná, Frýdek-Místek a Opava). Na území Moravskoslezského kraje je celkem 16 měst s počtem obyvatel vyšším než 10 000 (Ostrava, Havířov, Karviná, Frýdek-Místek, Opava, Třinec, Orlová, Nový Jičín, Český Těšín, Krnov, Kopřivnice, Bohumín, Bruntál, Hlučín, Frenštát pod Radhoštěm a Studénka).²⁴

K 31. 12. 2006 bylo v Moravskoslezském kraji 299 obcí, z toho 39 měst.²⁵ Administrativní systém obcí ale s časem podléhá změnám, proto nebyl při jednotlivých komunálních volbách ve sledovaném období vždy shodný. Socioekonomická sféra je

---

²⁰ Toušek, V., Smolová, I., Fňukal, M., Jurek, M., Klapka, P. *Česká republika – portréty krajů*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006. s. 8. ISBN 80-239-6305-8.

²¹ Český statistický úřad [online]. [last update 2007-12-13] [cit. 2009-04-10]. Dostupný z WWW <<http://www.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/kapitola/13-8101-08-2008-03>>

²² tamtéž

²³ Toušek, V., Smolová, I., Fňukal, M., Jurek, M., Klapka, P. *Česká republika – portréty krajů*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006. s. 130. ISBN 80-239-6305-8.

²⁴ tamtéž

²⁵ Český statistický úřad [online]. [last update 2007-12-13] [cit. 2008-11-07]. Dostupný z WWW <<http://czso.cz/xt/edicniplan.nsf/kapitola/13-8101-07-2007-01>>

dynamicky se rozvíjející a měnící složkou krajiny. V této části práce proto musí být nastíněno, jakých administrativních změn doznal Moravskoslezský kraj v letech 1994 - 2006.

Moravskoslezský kraj, jakožto hierarchicky nejvýše postavený článek administrativního členění státu, vznikl k 1.1.2000 na základě zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších samosprávných územních celků.²⁶

Během zpracovávání dat k jednotlivým volbám do obecních zastupitelstev bylo třeba vyřešit problém vyčleňování nových obcí z obcí stávajících a slučování obcí. Rovněž musela být brána v potaz změna hranic kraje v důsledku převodu obcí z Moravskoslezského do Olomouckého kraje.

Tab.1 Přehled změn v administrativní struktuře na území dnešního Moravskoslezského kraje v období 1994 – 2006²⁷

Okres	Obec	Změna	Datum změny
Bruntál	Huzová	obec se zařazuje z okresu Bruntál do okresu Olomouc	1. 1. 2005
	Moravský Beroun	obec se zařazuje z okresu Bruntál do okresu Olomouc	1. 1. 2005
	Norberčany	obec se zařazuje z okresu Bruntál do okresu Olomouc	1. 1. 2005
	Zlaté Hory	obec se zařazuje z okresu Bruntál do nově vytvořeného okresu Jeseník	1. 1. 1996
Frýdek-Místek	Písečná	nově vytvořená samostatná obec z části obce Jablunkov	1. 1. 2001
	Ropice	nově vytvořená samostatná obec z části obce Třinec	1. 1. 2000
	Vendryně	nově vytvořená samostatná obec z části obce Třinec	1. 1. 1995
Karviná	Chotěbuz	nově vytvořená samostatná obec z části obce Český Těšín	1. 1. 1998
Nový Jičín	Bítov	nově vytvořená samostatná obec z části obce Bílovec	1. 1. 1996
	Bravantice	nově vytvořená samostatná obec	1. 1. 1999

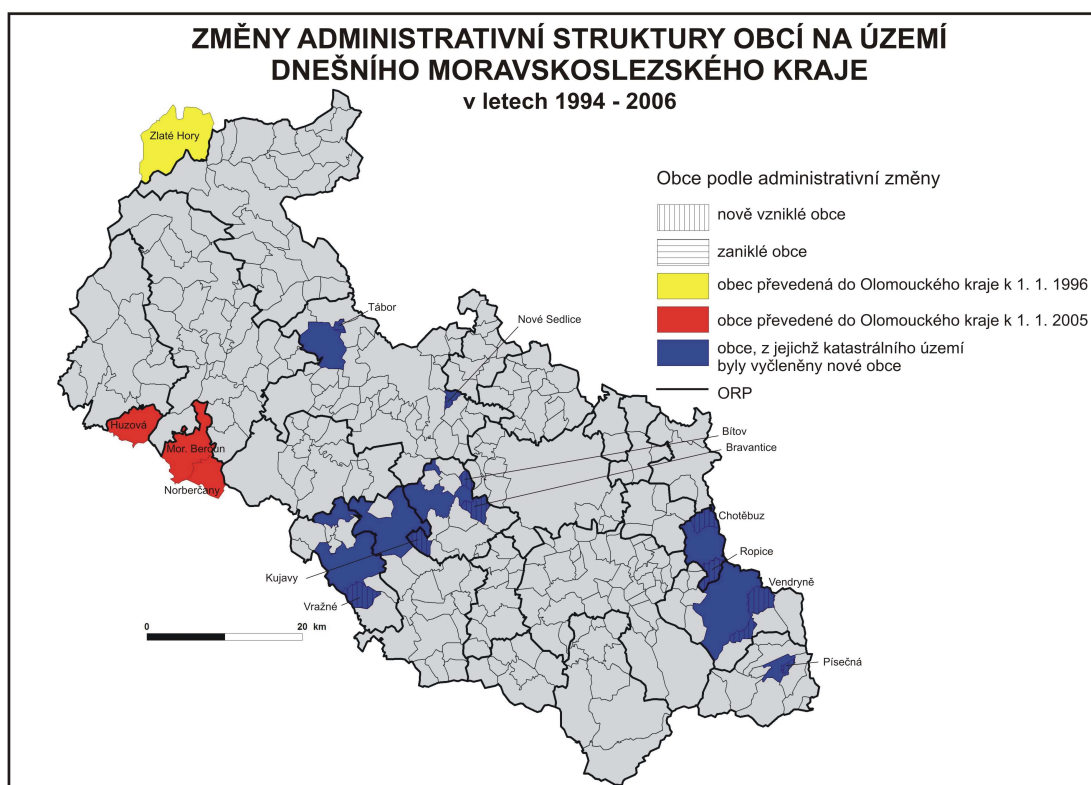
²⁶ *Portál veřejné správy České republiky* [online]. [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?kam=zakon&c=347/1997>

²⁷ *Český statistický úřad: Statistický lexikon obcí 2008* [online]. [last update 2008-11-08] [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW <[http://czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?SearchView&count=20&searchorder=1&searchfuzzy=1&query=\(\(statistick%FD%20lexikon%20obc%ED\)\)&database=all&kraje=all&skupiny=all&start=1](http://czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?SearchView&count=20&searchorder=1&searchfuzzy=1&query=((statistick%FD%20lexikon%20obc%ED))&database=all&kraje=all&skupiny=all&start=1)> *Kolektiv autorů odboru statistiky CZSO v Praze. Statistický lexikon obcí České republiky. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad a Ministerstvo vnitra České republiky 1994. 895 s. ISBN 80-7049-096-9.*

		z části obce Bílovec	
	Kujavy	nově vytvořená samostatná obec z části obce Fulnek	1. 1. 1998
	Vražné	nově vytvořená samostatná obec z části obce Odry	1. 1. 1995
Opava	Nové Sedlice	nově vytvořená samostatná obec z části obce Štítina	1. 1. 1998
	Tábor	obec sloučená s obcí Velké Heraldice	1. 1. 1999

Moravskoslezský kraj během sledovaného období přišel o čtyři obce, které byly začleněny do Olomouckého kraje. Vyčleněním vzniklo devět nových obcí a jedna obec zanikla v důsledku sloučení s jinou obcí.

Obr.1 Změny administrativní struktury obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje v letech 1994 - 2006²⁸

Ve všech volbách byl Moravskoslezský kraj zpracováván v dnešní podobě, tedy bez Huzové, Moravského Berouna, Norberčan a Zlatých Hor.

²⁸ Český statistický úřad: *Statistický lexikon obcí 2008* [online]. [last update 2008-11-08] [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW <[http://czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?SearchView&count=20&searchorder=1&searchfuzzy=1&query=\(\(statistick%FD%20lexikon%20obc%ED\)\)&database=all&kraje=all&skupiny=all&start=1>](http://czso.cz/csu/katalog.nsf/hledat?SearchView&count=20&searchorder=1&searchfuzzy=1&query=((statistick%FD%20lexikon%20obc%ED))&database=all&kraje=all&skupiny=all&start=1>)

4 VOLBY OBECNÍCH ZASTUPITELSTEV NA ÚZEMÍ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE PO ROCE 1990

4.1 Základní specifikace komunálních voleb

Konvenční studie o volbách do obecních zastupitelstev vycházejí ze základního předpokladu, že je obtížné vyhodnocovat jednotlivé volby, neboť zde vstupuje do hry příliš mnoho proměnných. Zejména máme na mysli rozdílné velikosti volebních obvodů, počty kandidujících volebních stran a jejich typologii, lišící se sociologické charakteristiky obcí a tedy i programatika stran. Takovéto variabilní podmínky v podstatě vylučují situaci, aby se průběh a výsledky komunálních voleb zkoumaly na národní úrovni. Poznatky z obcí venkovského typu nejsou srovnatelné s daty z velkých měst.²⁹

Participace žen v nižší politice dosud není předmětem zájmu konvenčních studií a není pro nás rozhodující fakt, jestli se jedná o obec venkovskou či město. Stěžejním faktem se stává samotný podíl žen v zastupitelstvech a jeho proměny v prostoru a čase. Proto může být využit jako modelové území celý Moravskoslezský kraj bez ohledu na jeho rozmanitou sídelní a správní strukturu.

Komunální volby mají svá specifika, jimiž se odlišují od ostatních druhů voleb. Na základě výsledků studií bylo zjištěno, že významná část voličů nepreferuje paušálně jedno politické uskupení, jemuž by dávalo hlas ve všech typech voleb. Naopak, voliči rozlišují u politických subjektů schopnost působit na celostátní úrovni od způsobilosti zabývat se místní problematikou. A proto strany, které v obcích vítězí ve volbách do Poslanecké sněmovny, často nemívají rozhodující politickou moc na radnicích.³⁰ Je také známo, že občané jednotlivých, především potom menších obcí, nevolí zastupitele na základě stranické příslušnosti, ale řídí se kvalitativními vlastnostmi a osobními zkušenostmi s kandidáty. Mnohdy se totiž jedná o občany, které potkávají obyvatelé těchto obcí denně a nehraje proto pro voliče roli, jedná-li se o komunistu či občanského demokrata. Rozhodujícími faktory pro zvolení do zastupitelstva obce se stávají osobní dovednosti jednotlivců a jejich vůle něco pro obec vykonat. Takový model volebního

---

²⁹ Šaradín, Pavel., Outlý, Jan. *Studie o volbách do obecních zastupitelstev*. 1. vydání. Olomouc: UP, 2004. s. 7. ISBN 80-244-0798-1.

³⁰ tamtéž

chování samozřejmě úměrně mizí s rostoucí velikostí měst a do popředí se dostává stranická příslušnost jednotlivých kandidátů.

Zastupitelé ve větších městech s desítkami tisíc obyvatel mívají často trvalé politické ambice, neboť komunální politika na úrovni krajských měst již může být označena za předpolí vysoké politiky. Pro realizaci svého kariérního růstu by měli být zastupitelé členy některé z parlamentních politických stran, a proto na radnicích větších měst dominuje model zastupitelstva složeného výhradně z řad parlamentních politických stran, místy doplněn o nezávislé kandidáty či lokální stranická uskupení. Naopak v obcích s méně než 3000 obyvateli (93 % obcí v České republice, tvoří ovšem výraznou menšinu obyvatelstva státu) je naprostou nutností, aby zde kandidovali nezávislí, neboť zde politické strany často nemají své organizace a sestavení kandidátní listiny pro danou obec mnohdy stojí a padá na účasti nezávislých kandidátů. Nedostatek kandidátů bývá tradičně nejčastějším důvodem nekonání voleb v řádném termínu.³¹

Tab.2 Síla mandátu v obcích České republiky³²

Počet obyvatel obce	Počet mandátů v zastupitelstvu	Počet obyvatel na mandát
do 500	5 – 9	< 56
501 – 3 000	7 – 15	72 – 200
3 001 – 10 000	11 – 25	273 – 400
10 001 – 50 000	15 – 35	667 – 1 429
50 001 – 150 000	25 – 45	2 000 – 3 333
150 000 a více	35 – 55	4 286 <
Hl. město Praha	70 – 80	cca 15 000

Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením k okamžiku ukončení hlasování. Práv a povinností se člen zastupitelstva ujímá až složením slibu.³³ Pro lepší ilustraci čtenářů přikládáme tabulku (viz výše) vypovídající o síle mandátu v obcích s různým počtem obyvatel.

Snad největším paradoxem komunálních voleb je skutečnost, že v celostátním měřítku mají volby do obecních zastupitelstev dva vítěze. Podle počtu získaných

³¹ Šaradín, Pavel., Outlý, Jan. *Studie o volbách do obecních zastupitelstev*. 1. vydání. Olomouc: UP, 2004. s. 15. ISBN 80-244-0798-1.

³² *Portál veřejné správy České republiky. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)*. [online]. [c 2003 - 2009] [cit. 2009-04-25]. Dostupný z WWW <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/_s.155/701?l=128/2000>

³³ Balík, Stanislav. *Komunální volby v České republice v roce 2002*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2003. s. 27. ISBN 80-210-3211-1.

mandátů a podle počtu získaných hlasů. Onen fakt je dán rozdílnou silou mandátů v obcích o různých velikostech.³⁴

4.2 Systém komunálních voleb

Česká republika je sice unitárním státem, ale člení své území na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.³⁵ Obec plní dva základní typy funkcí. Záležitosti, které spravuje obec samostatně prostřednictvím obecního zastupitelstva, nazýváme jako samostatná působnost obce. Přenesenou působností obce potom označujeme záležitosti státní správy, jejichž výkon byl zákonem svěřen orgánu obce.³⁶

Po roce 1990 proběhly v České a Slovenské federativní republice a následně potom v samostatné České republice volby do obecních zastupitelstev v letech 1990, 1994, 1998, 2002 a 2006.³⁷ V naší práci, zabývající se participací žen v nižší politice na modelovém území Moravskoslezského kraje, bude věnována pozornost volbám v letech 1994 – 2006, neboť nezbytná data ke komunálním volbám v roce 1990 v potřebné podobě nejsou k dispozici.

Na otázku podle jakého volebního systému probíhaly volby do obecních zastupitelstev je složité odpovědět, jelikož ani Ústava nespecifikuje, jaký volební systém se má pro volby do obecních zastupitelstev použít. Dokonce ani žádná z verzí volebního zákona před rokem 2001 explicitně nestanovila, že komunální volby probíhají na základě systému poměrného zastoupení, přestože již od počátku 90. let se pro přidělování zastupitelských mandátů používala metoda Saint-Laguého dělitele. Teprve současný Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů stanovuje, že se volí systémem poměrného zastoupení za pomoci D'Hondtova dělitele.³⁸

---

³⁴ Šaradín, Pavel., Outlý, Jan. *Studie o volbách do obecních zastupitelstev*. 1. vydání. Olomouc: UP, 2004. s. 28. ISBN 80-244-0798-1.

³⁵ *Portál veřejné správy České republiky. Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů.* [online]. [cit. 2009-01-18]. Dostupný z WWW <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411?PC_8411_number1=491/2001%20Sb.&PC_8411_1=491/2001&PC_8411_ps=10#10821>

³⁶ Daněk, Petr., Jehlička, Petr., Tomeš, Jiří. *Stát, politika, prostor*. 1. vydání. Praha: UK, PšF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2000. s. 238. ISBN 80-238-5566-2.

³⁷ *Český statistický úřad: VOLBY.cz* [online]. [c2008] [cit. 2009-01-18]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/>>

³⁸ Šaradín, Pavel., Outlý, Jan. *Studie o volbách do obecních zastupitelstev*. 1. vydání. Olomouc: UP, 2004. s. 12. ISBN 80-244-0798-1.

Vůle voličů se ve volbách vyjadřuje hlasováním. Jednotlivé volební systémy potom slouží k tomu, aby byly výsledky hlasování převedeny do složení zastupitelských sborů. Volební systém poměrného zastoupení, užívaný v České republice, je primárně určen k ustanovení zastupitelských orgánů s více členy. Vychází ze základní představy, že složení zvoleného orgánu reflektuje složení společnosti. Proto v něm mají být zastoupeni představitelé různých politických názorů a směrů, a to v proporcích, které odpovídají podpoře těchto směrů ve společnosti. Většina volebních systémů poměrného zastoupení se vyznačuje používáním stranických kandidátek, což umožňuje politickým stranám významným způsobem vstupovat do mechanismu výběrů kandidátů na zastupitelská křesla. Politické strany totiž ještě před vlastními volbami musí demokratickým způsobem sestavit stranické kandidátky, tj. seznam kandidátů, který bude posléze předkládán voličům. Při volbách do obecních zastupitelstev v České republice se využívají volné kandidátní listiny, kde občané volí přímo jednotlivé kandidáty na kandidátních listinách, čímž využívají tzv. panašování.³⁹

V předešlých odstavcích jsme zmínili způsoby přidělování mandátů pomocí systému volebního dělitele metodami Saint-Laguë a D'Hondta. V systému Saint-Laguëho volebního dělitele, užitého v komunálních volbách v letech 1994 a 1998, se postupuje tak, že počet hlasů získaných jednotlivými stranami se postupně dělí řadou čísel (1, 3, 5, 7, ...). Získané výsledky dělení se seřadí podle velikosti. Strana, k níž náleží největší číslo, dostane první mandát. Strana, ke které patří druhé největší číslo, získá druhý mandát atd.. Tímto způsobem se postupuje tak dlouho, dokud nejsou přiděleny všechny mandáty. Výsledky komunálních voleb z let 2002 a 2006 byly zpracovávány pomocí D'Hondtova volebního dělitele. Tady je postup stejný jako u Saint-Laguëho volebního dělitele s tím rozdílem, že se počet získaných hlasů postupně dělí čísly 1, 2, 3, 4, 5, ...⁴⁰

Komunální volby musí probíhat podle zákonů a musí být zákonem vymezeny. Volby do obecních zastupitelstev v roce 1994 a 1998 se uskutečnily podle Zákona č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně doplnění některých

---

³⁹ Daněk, Petr., Jehlička, Petr., Tomeš, Jiří. *Stát, politika, prostor*. 1. vydání. Praha: UK, PŘF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2000. s. 247. ISBN 80-238-5566-2.

⁴⁰ Daněk, Petr., Jehlička, Petr., Tomeš, Jiří. *Stát, politika, prostor*. 1. vydání. Praha: UK, PŘF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2000. s. 249. ISBN 80-238-5566-2.

dalších zákonů. Volby v letech 2002 a 2006 se uskutečnily podle Zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů.⁴¹

Rovněž pouze dvoje volby do zastupitelstev obcí proběhnuvší v letech 2002 a 2006 byly specifické tím, že v nich zákonodárci užili pětiprocentní uzavírací klauzuli, stanovující minimální podíl na celkovém počtu hlasů nutný k tomu, aby byly straně přiděleny mandáty v zastupitelstvu obce. Vzhledem k možnému znevýhodnění stran, které nekandidovaly maximální možné počty kandidátů, není hodnota pětiprocentní uzavírací klauzule vztažena k celkovému počtu hlasů, ale k počtu klasů sníženému v odpovídajícím poměru.⁴²

Na závěr k systému komunálních voleb by jistě nemělo být opomenuto, že komunální volby probíhají každé čtyři roky na základě všeobecného, rovného, přímého volebního práva tajným hlasováním.⁴³ „Právo volit do zastupitelstva obce má občan obce za předpokladu, že jde o státního občana České republiky, který dosáhl věku nejméně 18 let a je v den voleb v této obci přihlášen k trvalému pobytu, dále také státní občan jiného státu, který dosáhl věku nejméně 18 let a je v den voleb v této obci přihlášen k trvalému pobytu a jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána.“⁴⁴ V praxi se jedná o občany Evropské unie.

4.3 Společná charakteristika obecních voleb Moravskoslezského kraje v letech 1994 – 2006

V jednotlivých kapitolách vztahujících se k dílčím volbám do obecních zastupitelstev v Moravskoslezském kraji se budeme postupně zabývat politickými subjekty na radnicích, druhy zastupitelstev podle počtu mandátů a dalšími problémy spjatými s volební tematikou.

První problém při zpracovávání jednotlivých komunálních voleb vyvstal během klasifikace politických stran na radnicích. U všech čtyřech voleb byla předmětem studia

---

⁴¹ Šaradín, Pavel., Outlý, Jan. *Studie o volbách do obecních zastupitelstev*. 1. vydání. Olomouc: UP, 2004. s. 17. ISBN 80-244-0798-1.

⁴² „Vypočítá se z celkového počtu platných hlasů poděleného voleným počtem členů zastupitelstva a vynásobeného počtem jejích kandidátů, nejvýše však voleným počtem členů zastupitelstva.“

Portál veřejné správy České republiky. Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. [online]. [cit. 2009-01-18]. Dostupný z WWW<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?number1=491%2F2001+Sb.&number2=&name=&text=>

⁴³ tamtéž

⁴⁴ tamtéž

participace žen podle politických stran. Protože je v Moravskoslezském kraji řada politických subjektů působících pouze na lokální úrovni a jejich význam často nepřesahuje hranice obce, muselo být zvoleno vhodné kritérium s vypovídací hodnotou. Proto byl vytvořen systém, v němž se sleduje participace žen kandidujících do zastupitelstev na kandidátkách parlamentních stran v obecních zastupitelstvech k příslušnému volebnímu období. Pro místní politická uskupení jsme společně s nezávislými kandidátkami vytvořili kategorii ostatní.

Jelikož se z nejrůznějších důvodů může podoba zastupitelstva během svého čtyřletého volebního období měnit, volební výsledky byly vždy zpracovány k řádně vypsaným volbám. Pouze u zpracovávání komunálních voleb v letech 1998 – 2002 jsme k výsledkům řádných voleb ještě dodatečně přiřadili data z obcí vzniklých po konání těchto voleb.

V přehledu obcí podle získaných mandátů se ve všech volbách vymykají dvě statutární města Opava a Ostrava. Obě města využila možnosti rozčlenit svá území na samosprávné městské části. Výsledky voleb městského zastupitelstva byly sečteny s výsledky zastupitelstev městských částí a vystupovaly dále jako zastupitelstvo statutárního města.

4.3.1 Volby do obecních zastupitelstev Moravskoslezského kraje v roce 1994

Řádné volby do obecních zastupitelstev na území dnešního Moravskoslezského kraje se uskutečnily ve dnech 18. 11. – 19. 11. 1994. Hlasování proběhlo ve 287 obcích, osmi městských částech Opavy a 24 městských částech Ostravy.⁴⁵ Kvůli nepodání žádné kandidátní listiny se nehlasovalo o sestavení zastupitelstva v obcích Smilovice (okres Frýdek-Místek), Slatina (okres Nový Jičín), Melč a Radkov (obě okres Opava).⁴⁶ Parlamentními politickými stranami přítomnými v zastupitelstvech obcí byly: ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL, ODA a SPR-RSČ. Počet zastupitelů v obcích Moravskoslezského kraje se pohyboval v rozmezí od 5 do 45 (v Opavě 107 a ve všech městských částech Ostravy celkem 498 zastupitelů).⁴⁷

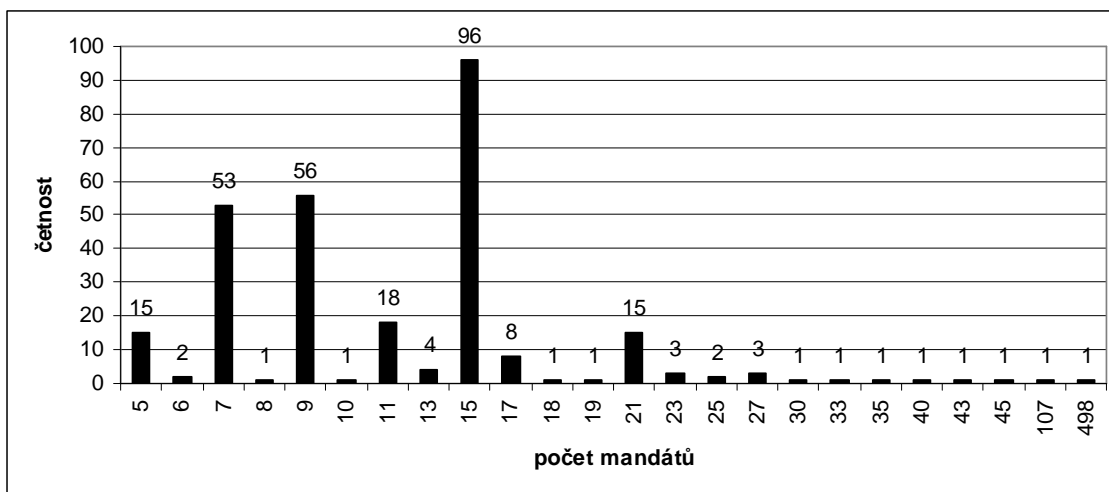
---

⁴⁵ Český statistický úřad: *VOLBY.cz* [online]. [c2008] [cit. 2009-01-21]. Dostupný z WWW <<http://volby.cz/pls/kv1994/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7>>

⁴⁶ tamtéž

⁴⁷ tamtéž

Obř.2 Počet mandátů zastupitelstev obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje v letech 1994 – 1998⁴⁸

Z tabulky jasně vyplývá, že nejdominantnější zastoupení mají obce o patnácti zastupitelích (tyto obce mají v mezi 2000 až 7000 obyvatel).⁴⁹ Na druhém a třetím místě jsou seřazena devíti a sedmi mandátová zastupitelstva (počet obyvatel v těchto obcích se pohybuje do 1500).⁵⁰ 69 % obcí v České republice je reprezentováno pěti až devíti členným zastupitelstvem (obce do 500 obyvatel).⁵¹ V tomto ohledu je Moravskoslezský kraj silně podprůměrný, což je dáno jeho sídelní strukturou vyznačující se nízkým zastoupením obcí do 500 obyvatel.⁵²

Dalším krokem byla analýza výsledků parlamentních stran z dat vztahujících se k řádným komunálním volbám. Byly sledovány počty získaných platných hlasů a počty následně přidělených mandátů. Jelikož parlamentní strany mezi sebou, s nezávislými kandidáty či s místními politickými seskupeními často utvářejí nejrůznější koalice a sdružení, výsledky musely být zpracovány ne za volební strany, ale za navrhuující strany. Zásadní rozdíl spočívá v tom, že jsou-li výsledky voleb zpracovány za navrhuující strany, jsme schopni přesně rozlišit kolik hlasů a mandátů získaly jednotlivé strany tvořící koalici či sdružení. U analýzy výsledků voleb za volební stranu by takovéto koaliční uskupení či sdružení stran vystupovalo jako nový politický subjekt zcela samostatně.

⁴⁸ tamtéž

⁴⁹ Šaradín, Pavel., Outlý, Jan. *Studie o volbách do obecních zastupitelstev*. 1. vydání. Olomouc: UP, 2004. s. 28. ISBN 80-244-0798-1.

⁵⁰ tamtéž

⁵¹ Šaradín, Pavel., Outlý, Jan. *Studie o volbách do obecních zastupitelstev*. 1. vydání. Olomouc: UP, 2004. s. 16. ISBN 80-244-0798-1.

⁵² Toušek, V., Smolová, I., Fňukal, M., Jurek, M., Klapka, P. *Česká republika – portréty krajů*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006. s. 130. ISBN 80-239-6305-8.

Tab.3 Volební výsledky parlamentních politických stran v komunálních volbách
18. 11. – 19. 11. 1994 na území dnešního Moravskoslezského kraje⁵³

Navrhující strana	Platné hlasy		Zastupitelé		Počet hlasů na mandát
	abs.	v %	abs.	v %	
ODS	5 369 874	35,17	822	31,91	6 533
KSČM	3 974 570	26,03	640	24,84	6 210
ČSSD	2 321 368	15,20	202	7,84	11 492
KDU-ČSL	1 751 938	11,47	791	30,71	2 215
ODA	977 537	6,40	59	2,29	16 568
SPR-RSČ	873 777	5,72	62	2,41	14 093
Parlamentní strany celkem	15 269 064	100	2 576	100,00	5 927
ostatní	1 788 239		1 613		1 109

V Moravskoslezském kraji se pravidlo, že komunální volby mají dva vítěze, mezi parlamentními stranami nepotvrdilo. Počtem získaných platných hlasů i zastupitelů vyhrála ODS. Velmi silnou voličskou základnou se prezentovala KSČM, druhá v počtu získaných platných hlasů a třetí v počtu mandátů. KDU-ČSL sice získala třikrát méně hlasů než dominantní ODS, ale i to jí stačilo ke zisku 30,71 % mandátů mezi parlamentními stranami (o 1,2 % méně mandátů než první ODS), což můžeme vysvětlit tím, že je KDU-ČSL převážně volena v menších obcích. Potvrdilo se, že ODS je více volena ve větších městech, nejvíce potom v okresních a krajské metropoli Ostravě, kde je třeba obdržet k zisku mandátu mnohem více hlasů. Nejvíce platných hlasů ke zisku mandátu museli voliči odevzdat ODA, volena především ve větších městech, nejméně potom KDU-ČSL. Obě dvě parlamentní strany ODA a SPR-RSČ, které se už samostatně v analýzách dalších komunálních voleb neobjeví, výrazně zaostávají za čtyřmi hlavními parlamentními stranami, jak v počtu získaných platných hlasů, tak v počtu přidělených mandátů. Především SPR-RSČ musela vytvářet koalice a sdružení, aby její kandidáti měli vůbec šanci na získání mandátů.

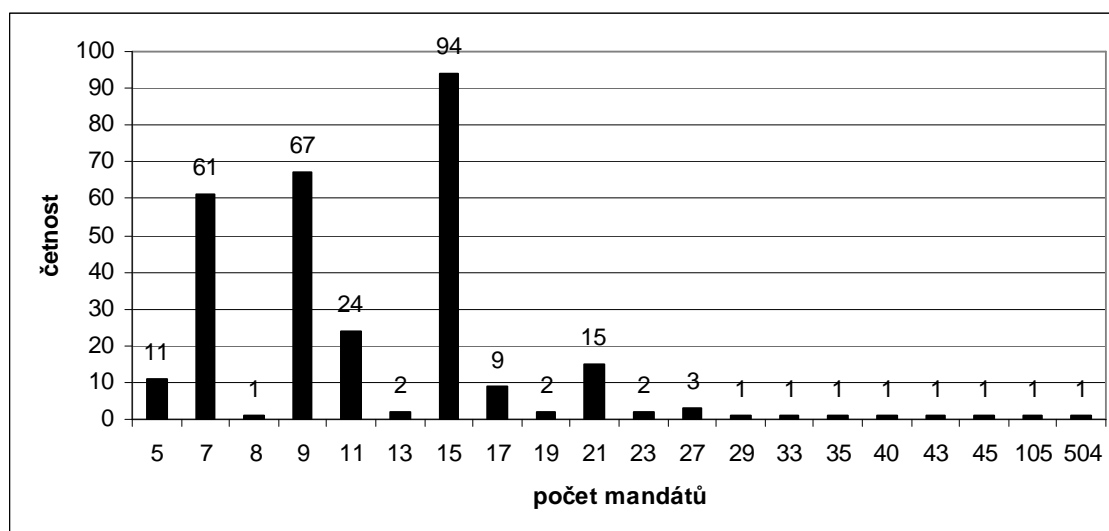
4.3.2 Volby do obecních zastupitelstev Moravskoslezského kraje v roce 1998

Řádné volby do obecních zastupitelstev na území dnešního Moravskoslezského kraje se uskutečnily ve dnech 13. 11. – 14. 11. 1998. Hlasování proběhlo ve 299 obcích,

⁵³ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2008] [cit. 2009-01-24]. Dostupný z WWW <<http://volby.cz/pls/kv1994/kv12?xjazyk=CZ&xid=1>>

osmi městských částech Opavy a 24 městských částech Ostravy.⁵⁴ Oproti předešlým volbám se nově sestavovala zastupitelstva v těchto obcích: Písečná, Ropice, Vendryně (vše okres Frýdek-Místek), Chotěbuz (okres Karviná), Bítov, Bravantice, Kujavy, Vražné (vše okres Nový Jičín) a Nové Sedlice (okres Opava). Na druhou stranu již neproběhla volba v obci: Tábor (okres Opava).⁵⁵ Více o přehledů územních změn viz kapitola 3.2. Písečná, Ropice a Bravantice jsou obcemi, kde proběhly volby dodatečně, kvůli pozdějšímu vzniku těchto obcí. Volební výsledky z těchto třech obcí se sice nevztahují k řádnému termínu voleb, ale jsou započteny. Parlamentními politickými stranami přítomnými v zastupitelstvech obcí byly: ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL a US. Počet zastupitelů v obcích Moravskoslezského kraje se pohyboval v rozmezí od 5 do 45 (v Opavě 105 a ve všech městských částech Ostravy celkem 504 zastupitelé).⁵⁶

Obr.3 Počet mandátů zastupitelstev obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje v letech 1998 – 2002⁵⁷

Podoba zastupitelstev v Moravskoslezském kraji je téměř identická s předešlým volebním obdobím. Nejpočetnější skupina je opět tvořena obcemi s patnáctičlennými zastupitelstvy, na druhém a třetím místě jsou opět seřazena devíti a sedmi mandátová zastupitelstva. Také v těchto komunálních volbách je hraniční hodnotou jednadvacetičlenné zastupitelstvo (Fulnek, Jablunkov, Kopřivnice, Rýmařov, Studénka,...). Po ní pomyslná křivka četností padá a drží se hodnoty jedna.

⁵⁴ Český statistický úřad: *VOLBY.cz* [online]. [c2008] [cit. 2009-01-24]. Dostupný z WWW <<http://volby.cz/pls/kv1998/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=3>>

⁵⁵ tamtéž

⁵⁶ tamtéž

⁵⁷ tamtéž

Tab.4 Volební výsledky parlamentních politických stran v komunálních volbách 13. 11. – 14. 11. 1998 na území dnešního Moravskoslezského kraje⁵⁸

Navrhující strana	Platné hlasy		Zastupitelé		Počet hlasů na mandát
	abs.	v %	abs.	v %	
ODS	3 192 340	31,24	596	23,86	5 356
ČSSD	2 968 565	29,05	489	19,58	6 071
KSČM	2 152 898	21,07	595	23,82	3 618
KDU-ČSL	1 413 571	13,83	754	30,18	1 875
US	490 242	4,80	64	2,56	7 660
Parlamentní strany celkem	10 217 616	100	2 498	100	4 090
ostatní	2 168 624		1 762		1 231

V počtu získaných hlasů opět zvítězila ODS, druhé a třetí místo si prohodily strany ČSSD s KSČM, další skončila KDU-ČSL, která naopak jasně zvítězila v počtu zastupitelů. Poslední v obou kategoriích skončila nová parlamentní strana na komunální úrovni US. Nejvýraznější skok jsme zaznamenali u ČSSD, která se výrazně posunula kupředu jak v počtu získaných platných hlasů, tak v počtu přidělených mandátů. Ve zisku platných hlasů se téměř dotáhla na ODS a své mandáty oproti minulému volebnímu období více než zdvojnásobila. KSČM si proti předešlým volbám mírně pohoršila, i přesto v obou sledovaných kategoriích dosáhla mezi parlamentními stranami kolem čtvrtinového zisku. Znovu se potvrdila skutečnost, že KDU-ČSL vyhrává v menších obcích, má silnou členskou základnu a disciplinované voliče. Nejmenší problémy se ziskem mandátů měli znovu představitelé KDU-ČSL, naopak opět velké množství hlasů museli voliči udělit kandidátům za ČSSD. Toto číslo sice kleslo téměř na polovinu k předešlému volebnímu období, ale i tak bylo stále vysoké. Nejvíce hlasů museli voliči odevzdat politikům z řad US aby získali mandát.

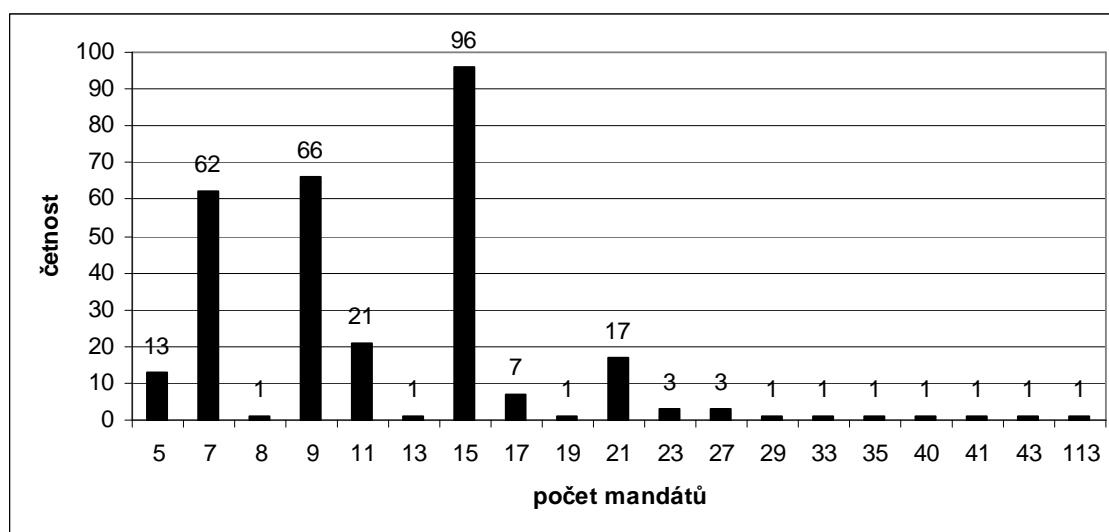
4.3.3 Volby do obecních zastupitelstev Moravskoslezského kraje v roce 2002

Řádné volby do obecních zastupitelstev v Moravskoslezském kraji se uskutečnily ve dnech 1. 11. – 2. 11. 2002. Hlasování proběhlo ve 299 obcích, osmi

⁵⁸ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2008] [cit. 2009-01-24]. Dostupný z WWW <<http://volby.cz/pls/kv1998/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=6&xnumnuts=8100>>

městských částech Opavy a 24 městských částech Ostravy.⁵⁹ K datu řádných voleb se neuskutečnily v Moravskoslezském kraji žádné územní změny. Počet zastupitelstev je stejný jako v předchozích komunálních volbách. Parlamentními politickými stranami přítomnými v zastupitelstvech obcí byly: ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL a US-DEU. Počet zastupitelů v obcích Moravskoslezského kraje se pohyboval v rozmezí od 5 do 43 (v Opavě 113 a ve všech městských částech Ostravy celkem 504 zastupitelé).⁶⁰

Obr.4 Počet mandátů v obecních zastupitelstvech na území dnešního Moravskoslezského kraje v letech 2002 – 2006⁶¹

Podoba zastupitelstev v Moravskoslezském kraji je téměř identická s předešlým volebním obdobím. Nejpočetnější skupina je opět tvořena obcemi s patnáctičlennými zastupitelstvy, na druhém a třetím místě jsou opět seřazena devíti a sedmi mandátová zastupitelstva. Jasně můžeme konstatovat, že struktura zastupitelstev v kraji, co do počtu mandátů, rozhodně není dynamicky se měnící veličinou, ba naopak je v čase téměř konstantní.

⁵⁹ Český statistický úřad: *VOLBY.cz* [online]. [c2008] [cit. 2009-01-24]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7>>

⁶⁰ tamtéž

⁶¹ tamtéž

Tab.5 Volební výsledky parlamentních politických stran v komunálních volbách
1. 11. – 2. 11. 2002 v Moravskoslezském kraji⁶²

Navrhující strana	Platné hlasy		Zastupitelé		Počet hlasů na manát
	abs.	v %	abs.	v %	
ODS	2 908 720	30,32	575	24,45	5 059
ČSSD	2 634 928	27,47	479	20,37	5 501
KSČM	2 372 249	24,73	609	25,89	3 896
KDU-ČSL	1 275 142	13,29	635	27,00	2 009
US-DEU	401 769	4,19	54	2,30	7 441
Parlamentní strany celkem	9 592 808	100	2 352	100	4 079
ostatní	1 009 606		1 916		527

V počtu získaných hlasů znovu těsně zvítězila ODS před ČSSD. KDU-ČSL získala podruhé za sebou nejvíce mandátů, tentokrát ale zvítězila velice těsně před svými největšími rivaly z KSČM a ODS. ČSSD dosáhlo téměř stejného počtu mandátů, jako v minulém volebním období, čímž potvrdila stabilitu na komunální úrovni, která se od roku 1994 stále zvyšuje. Vyrovnaných výsledků kolem 25 % potřetí dosáhla KSČM. Voliči KDU-ČSL již tradičně nejvíce podpořili své favority v menších obcích, což se právem projevilo v nejnižším počtu hlasů nutných k získání mandátu. Pátá parlamentní strana US-DEU stejně jako její předchůdci v komunálních volbách nijak výrazně neohrozila čtyři hlavní parlamentní strany.

4.3.4 Volby do obecních zastupitelstev Moravskoslezského kraje v roce 2006

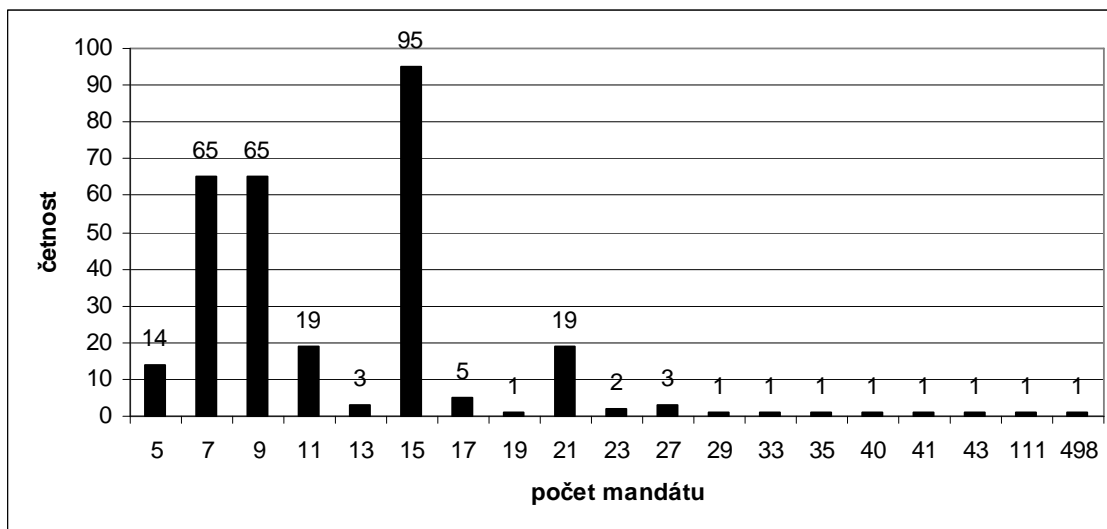
Řádné volby do obecních zastupitelstev v Moravskoslezském kraji se uskutečnily ve dnech 20. 10. – 21. 10. 2006. Hlasování proběhlo ve 299 obcích, osmi městských částech Opavy a 24 městských částech Ostravy.⁶³ Parlamentními politickými stranami přítomnými v zastupitelstvech obcí byly: ODS, ČSSD, KSČM, KDU-ČSL a Strana zelených. Počet zastupitelů v obcích Moravskoslezského kraje se pohyboval

⁶² Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2008] [cit. 2009-01-24]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=6&xnumnuts=8100>>

⁶³ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2008] [cit. 2009-01-24]. Dostupný z WWW <<http://volby.cz/pls/kv2006/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7>>

v rozmezí od 5 do 43 (v Opavě 111 a ve všech městských částech Ostravy celkem 498 zastupitelů).⁶⁴

Obr.5 Počet mandátů v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje v letech 2006 – 2010⁶⁵

Ani v tomto volebním období nedošlo k výraznému přeskupování v počtu mandátů v zastupitelstvech obcí, a proto i nyní mají nejčastější výskyt patnáctičlenná, devítičlenná a sedmičlenná zastupitelstva.

⁶⁴ tamtéž

⁶⁵ tamtéž

Tab.6 Volební výsledky parlamentních politických stran v komunálních volbách 20. 10. – 21. 10. 2006 v Moravskoslezském kraji⁶⁶

Navrhující strana	Platné hlasy		Zastupitelé		Počet hlasů na manát
	abs.	v %	abs.	v %	
ODS	3 956 862	36,11	685	30,79	5 776
ČSSD	3 326 963	30,36	531	23,87	6 266
KSČM	2 163 468	19,74	478	21,48	4 527
KDU-ČSL	1 075 338	9,81	509	22,88	2 113
Strana zelených	435 439	3,97	22	0,99	19 793
Parlamentní strany celkem	10 958 070	100	2 225	100	4 925
ostatní	1 534 783		2 018		761

V počtu získaných hlasů opět vyhrála ODS, očekávané vítězství v počtu získaných mandátů v podání KDU-ČSL se tentokrát nekonalo, zvítězila ODS, druhá se umístila ČSSD, ta opět posílila svou pozici na komunální úrovni proti předešlým volbám. KSČM oslabil svou pozici a v počtu získaných platných hlasů a mandátů se pohybovala okolo 20 %. Již tradičně stačilo nejméně hlasů ke zisku mandátu KDU-ČSL a také již tradičně další politický subjekt doplňující stálou parlamentní čtveřici nijak neohrozil.

4.3.5 Shrnutí komunálních voleb v Moravskoslezském kraji v letech

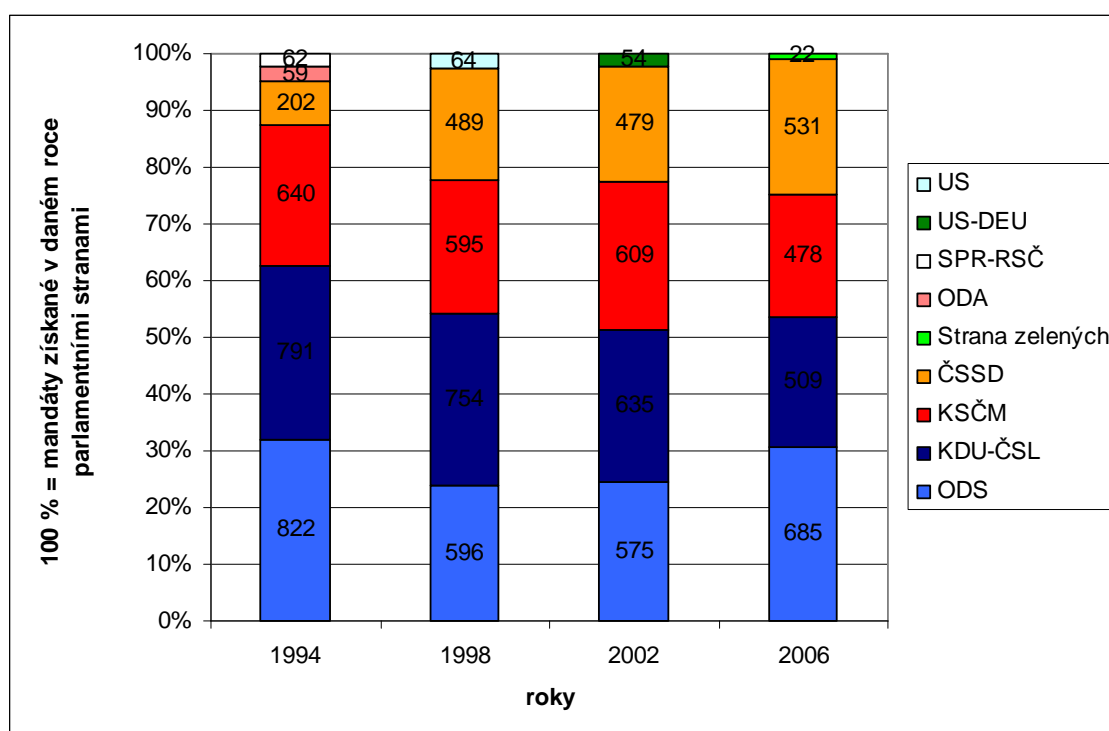
1994 – 2006

V kapitole 4.3 jsme se zabývali základní charakteristikou komunálních voleb. Ze sledovaných časových trendů mohou být vyzorovány následující skutečnosti. Na komunální úrovni v každém volebním období dominovali čtyři hlavní parlamentní strany: ODS, ČSSD, KSČM a KDU-ČSL. V každých dílčích volbách byly doplněny o některou z parlamentních stran. ODA a SPR-RSČSL v letech 1994 – 1998, US v letech 1998 – 2002, koalice US-DEU v období 2002 – 2006 a Strana zelených v současném volebním období nijak výrazně čtyři hlavní parlamentní strany na komunální úrovni

⁶⁶ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2008] [cit. 2009-01-24]. Dostupný z WWW <<http://volby.cz/pls/kv2006/kv1211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=6&xnumnuts=8100>>

neohrozily. V současném volebním období ztratila KDU-ČSL své dominantní postavení z předešlých dvou voleb v počtu získaných mandátů. Nejvíce platných hlasů z parlamentních stran vždy získala ODS, což je jasným důkazem, že je volena především ve větších městech. ČSSD v každých volbách posilovala svou pozici vyšším ziskem mandátů než v předešlém období. KSČM je na komunální úrovni stálíci a pravidelně dosahuje ziskem mandátů mezi parlamentními politickými stranami průměrných hodnot kolem 24 %.

Obr.6 Podíl mandátů parlamentních politických stran v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje v letech 1994 – 2006⁶⁷

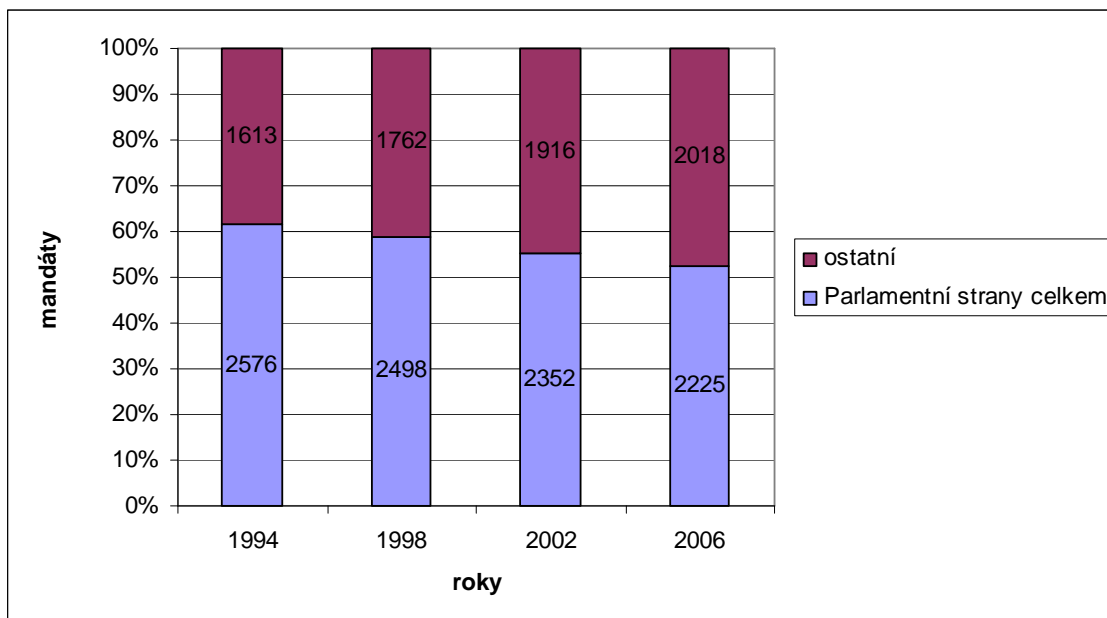

V přehledu u každých voleb byla pozornost věnována komparaci úspěšnosti parlamentních politických stran v komunální politice. Z tohoto důvodu nebyl zmíněn fenomén nutnosti účasti kandidátů ostatních politických stran (nezávislí a místní politická uskupení). V přehledu byli ovšem vždy pro ilustraci uvedeni. Kandidáti ostatních politických uskupení nezískávají nejvíce platných hlasů, ale vždy jasně dominují v počtu zastupitelů. V této kategorii, a ta je pro nás nejdůležitější, nemají konkurenci. Bez jejich účasti by na mnoha místech vůbec nebyly sestaveny kandidátní listiny a skutečnost, že pro získání mandátů potřebují nejméně platných volebních hlasů

⁶⁷ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2008] [cit. 2009-02-02]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/>>

pouze statisticky dokládá fakt, že jsou voleni především v menších obcích, ve větších městech se systémem politických stran, se prosazují v politice velmi obtížně.

Obr.7 Podíl politických subjektů na složení obecních zastupitelstev Moravskoslezského kraje v letech 1994 – 2006⁶⁸

Stranický aparát v čase slábne a do popředí se dostávají zastupitelé neparlamentních politických stran. Podíl jejich zastupitelů v kraji vzrůstá od roku 1994 z 38,51 % ke 47,56 % z roku 2006.

⁶⁸ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2008] [cit. 2009-02-02]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/>>

5 ROVNOST MEZI MUŽI A ŽENAMI

5.1 Ženy v politice

Politická reprezentace žen je jedním z důležitých ukazatelů postavení žen ve společnosti. Formální přiznání volebního práva ženám ještě samo o sobě nevyvolává faktickou změnu společenské praxe. V drtivé většině států, a Česká republika není výjimkou, stále přetrvávají společensky zažitá stereotypy, které se utvářely po staletí. Podle nich se role muže vyznačuje orientací navenek, na širší společnost, kdežto role ženy je orientována dovnitř, na rodinu. Muž odvozuje svoji prestiž ze svého povolání a statusu, žena ze své rodiny.⁶⁹ Charakteristickým rysem dějin byla skutečnost, že kulturní normy zajišťovaly a podporovaly mužskou autoritu ve všech oblastech lidského života. Ve sféře politiky se tento rys projevoval nejsilněji. Se zánikem matriarchátu začali společnost ovládat muži a svou pozici neustále upevňovali.⁷⁰ Proto i když jsou zákonem definována rovná práva a příležitosti pro ženy a muže, cesta k faktickému politickému zrovnoprávnění je ještě dlouhá a složitá.

Obecně platí, že se ženy do politiky dostávají obtížněji než jejich mužští kolegové a je pro ně rovněž těžší se v politice udržet, neboť je politické prostředí kvůli převaze mužů docela tvrdé. Jak říká místostarostka Třince Věra Palkovská: „*Chce-li žena v politickém prostředí přežít, nepřemůže své protihráče silou, ale musí být vždy lépe připravená. Kdybych se třeba na něco hůře připravila, dovedu si živě představit ty pohledy typu – no jo, ženská, co tady dělá? Ta by měla být raději u plotny. Proto říkám, pokud chce být žena úspěšná v politice, musí na sobě více pracovat, než muži.*”⁷¹

Musíme však rozlišit vysokou politiku od nižší. Do vrcholné politiky (Parlament České republiky) se ženy opravdu dostávají obtížněji než muži a musí se potýkat s mnoha problémy. V tomto ohledu se jako hlavní problém jeví nikoli nízký počet žen v politických stranách, ale skutečnost, že ženy stále nedosahují klíčových pozic ve stranické hierarchii, a mají tedy nízký podíl na výběru kandidátů.⁷² Ženy uvnitř

---

⁶⁹ Bauerová, Jaroslava., Bártová, Eva. *Proměny ženy v rodině, práci a ve veřejném životě*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1987. s. 224-225. ISBN 25-018-87.

⁷⁰ Bártová, Eva. *Postavení a sociální participace ženy v různých sociálně ekonomických systémech*. 1. vydání. Praha: Horizont, 1977. s. 26-27. ISBN 40-040-77.

⁷¹ Fucimanová, Pavla. Místostarostka: Nepřipravenost se neomlouvá. *Moravskoslezský deník*, 15. 11. 2004, roč. 12, č. 19, s. 2.

⁷² Rakušanová, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. s. 9. ISBN 80-239-7438-6.

jednotlivých politických stran bývají méně průbojnější než muži, což se nejvíce odráží před volbami, kdy je třeba vydobýt si co nejlepší postavení na kandidátních listinách. Vnitrostranické pře o přední místa na kandidátních listinách bývají ženám cizí. Muži zde uplatňují svou přirozenost a soutěživost, čímž si zajišťují přední místa na kandidátkách a tím notně zvyšují své šance na zvolení do zastupitelského sboru.⁷³

Vysoká politika je mnohem časově náročnější než nižší. Spousta žen z onoho důvodu ani neuvažuje o vstupu do vrcholové politiky, protože by neměly čas na zajištění chodu domácnosti a především péči a výchovu dítěte. S představou, že by zanedbávaly rodinu na úkor kariérního růstu, se ženy vyrovnávají mnohem obtížněji než muži. Pro ženy je jednoduše nepředstavitelné aby jejich dítě vychovával někdo jiný, zrazovaly by tím vlastní přirozenost.⁷⁴ S podobnými názory souhlasí například nezávislá poslankyně z volebního období let 2002 – 2006 Taťána Fischerová: „*Pro ženy je nejlepší jít do politiky ve věku, kdy odchovává děti, kolem padesátky, kdy už je zralá, kdy už nemusí rodině dávat tolik času.*“⁷⁵ Nižší politika je časově méně náročnější, což ženy do jejího vstupu prvotně neodrazuje a nebrání se jí. Samozřejmě je v komunální politice velice důležité, na kterém místě na kandidátních listinách jsou ženy umístěné, především potom ve větších městech, kde už můžeme nižší politiku nazvat předpolím vysoké politiky. V řadě obcí, bez stranického aparátu, se na kandidátní listiny přihlásí jen o něco vyšší počet lidí, než kolik čítá zastupitelstvo obce. V malých obcích tedy pořadí na kandidátních listinách mnohdy nehraje roli. V Moravskoslezském kraji, vyznačujícím se minimálním zastoupením obcí do 500 obyvatel, však pořadí žen na kandidátních listinách hraje významnou roli a budeme se jím dále zabývat.

Mezi jedno z nejaktuálnějších globálních témat druhé poloviny dvacátého století patří problematika rovných příležitostí mezi muži a ženami. Po celé sledované období kontinuálně roste počet žen v politických a rozhodovacích funkcích. Pokud by bylo současné tempo růstu zachováno, dosáhnou podle údajů Meziparlamentní unie ženy rovného zastoupení v legislativních orgánech na přelomu 22. století. V praxi se realizuje celá řada přístupů a strategií přispívajících k dosažení genderové rovnosti. Existuje pro

---

⁷³ Kotišová, Miluš. *Čekání na ženský samet – Třináct a jeden politický rozhovor s českými ženami*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. 274 s. ISBN 80-239-7387-8.

⁷⁴ tamtéž

⁷⁵ Kotišová, Miluš. *Čekání na ženský samet – Třináct a jeden politický rozhovor s českými ženami*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. s. 106. ISBN 80-239-7387-8.

ně několik různých názvů. Často se hovoří o pozitivní diskriminaci či pozitivní akci.⁷⁶ Mezi nejznámější pozitivní akce patří genderové kvóty. Kvóty se rozlišují na formální (jsou ukotveny v zákoně a zákon rovněž často definuje sankce za jejich neplnění, využívají je země Jižní Ameriky, s evropských zemí potom například Francie) a kvóty neformální (tedy taková opatření, která dobrovolně přijímají politické strany pro regulaci výběru kandidátů).⁷⁷ V legislativě České republiky neexistuje zákon, který by nařizoval, kolika procentní zastoupení by mělo připadnout ženám v politických a rozhodovacích funkcích státu. České političky nejsou v problematice zavedení kvót jednotné. Pro zavedení kvót jsou především levicově zaměřené političky, které říkají, že ponechání věcí přirozenému vývoji je dlouhodobý proces s nejasným cílem. Kvóty by měli efekt okamžitý. Opačný názor zastávají převážně pravicové političky. Obávají se kvót, aby na se na kandidátní listiny nenabíraly ženy uměle, které o politiku nemají zájem, poněvadž by za takto vybranými ženami nebyly vidět žádné výsledky, čímž by se pouze opodstatnila nedůvěra vůči všem ženám.⁷⁸ Se sympatickým řešením situace přišla Strana zelených ve volbách do evropského parlamentu, kdy využila na kandidátních listinách tzv. zipový systém pravidelným střídáním mužů a žen.

Z příkladu skandinávských zemí, jejichž zastupitelské sbory disponují okolo 40 – 45 % žen, se mohou poučit čeští zákonodárci i široká veřejnost. Pro zvýšení počtu žen v politickém životě je třeba zahájit veřejné diskuze o účasti žen v politických a řídicích funkcích, vytvořit mechanismy a infrastrukturu, která přispěje k většímu zapojování žen do politického života a vytvořit institucionální a společenský tlak na představitele politických stran, aby se zavázali aktivně řešit danou problematikou.⁷⁹

Na základě volebních výsledků a studií mohou být vymezeny základní druhy bariér bránících ve stupu ženám do politiky dle Rakušanové:

- Institucionální bariéry – volební systém, výběr kandidátů, pořadí na kandidátních listinách
- Individuální bariéry participace žen v politice – přetrvávající patriarchální model rodiny, odlišná hodnocení mužů a žen (ženy musí vyvinout větší úsilí než muži,

---

⁷⁶ Rakušanová, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. s. 13. ISBN 80-239-7438-6.

⁷⁷ Rakušanová, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. s. 14. ISBN 80-239-7438-6.

⁷⁸ Kotišová, Miluš. *Čekání na ženský samet – Třináct a jeden politický rozhovor s českými ženami*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. s. 34. ISBN 80-239-7387-8.

⁷⁹ Rakušanová, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. s. 21. ISBN 80-239-7438-6.

aby docílily uznání) či odlišné pojetí moci (pro ženy je méně důležitá funkce a postavení, naopak dominuje chápání politiky jako veřejné služby)

- Společenské bariéry pro vstup žen do politiky – postoje české veřejnosti (nízký zájem žen o politiku z řad široké veřejnosti, přetrvává tradiční pojetí rolí mužů a žen, což ztěžuje ženám možnost začít politickou kariéru)⁸⁰

Je velice složité zjistit informace o složení členské základny politických stran, neboť strany tyto údaje zveřejňují velice zřídka. Jaký je tedy poměr žen v parlamentních stranách? Z dostupných údajů, zveřejněných čtyřmi hlavními a stálými parlamentními politickými stranami, vyplývá, že nejvíce jsou ženy procentuálně zastoupeny v KDU-ČSL (přibližně 52 %), KSČM (přibližně 43 %), ODS (34 %) a nejméně potom v ČSSD, kde představují přibližně 30 % členské základny strany.⁸¹

Celkově může být působení žen v politice vyhodnoceno následovně. Ženy se v politice prosazují obtížněji než muži. Hůře se orientují v tvrdém mužském prostředí. Nemají vžitá mužské mechanismy, které se v politice hojně při utváření nejrůznějších dohod vyskytují, kdy jeden politik vyhoví druhému za budoucí protislužbu. Na druhou stranu vnáší ženy do politiky chybějící sociální element. Některým ženám se v převážně mužském kolektivu pracuje hůře, jiné si spolupráci s muži nemohou vynachválit. To je individuální. Shodují se, že pro dosažení uznání mezi kolegy i širokou veřejností musí vynaložit větší úsilí než muži, u nichž se úspěch očekává. Na čem se rovněž shodnou všechny ženy je skutečnost, že by zastoupení žen v politických a řídicích funkcích státu rozhodně mělo být vyšší. V komunální politice se ženy setkávají s překážkami mnohem méně než ve vrcholné politice, proto je poměr žen v zastupitelských sborech obcí vyšší než v Parlamentu České republiky. Samozřejmě se vzrůstající velikostí obcí roste také prestiž ve vykonávání úřadu funkce obecního zastupitele a zvyšuje se tvrdost politického prostředí. To je rozhodně jeden z důvodů proč si v bývalých okresních městech či krajských metropolích jen těžko dokážeme představit obecní zastupitelstvo složené z nadpoloviční většiny tvořené ženami.

---

⁸⁰ Rakušanová, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. s. 23 - 31. ISBN 80-239-7438-6.

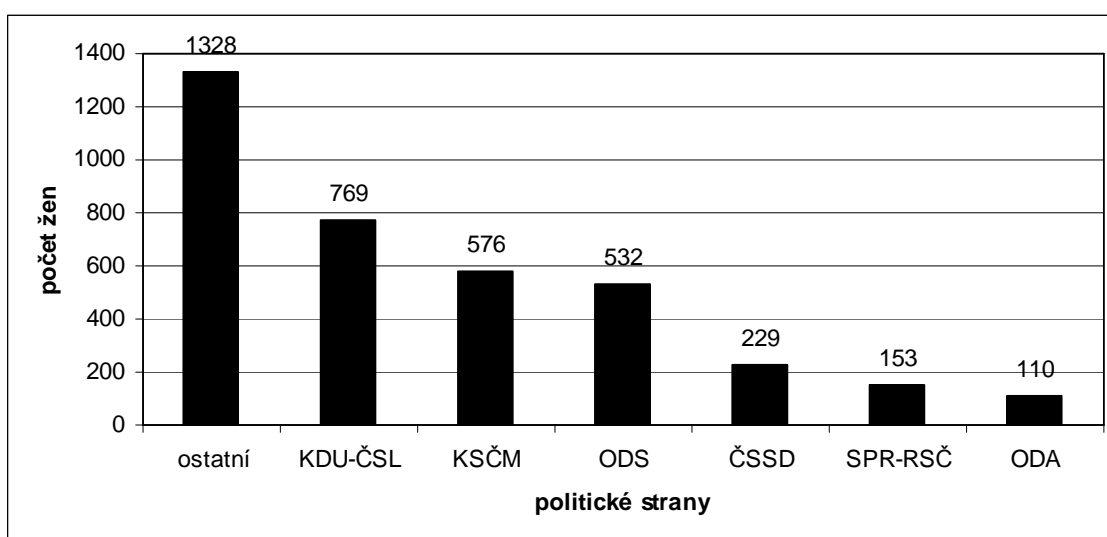
⁸¹ Rakušanová, Petra. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?*. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. s. 11. ISBN 80-239-7438-6.

5.2 Participace žen v komunálních volbách Moravskoslezského kraje v roce 1994

5.2.1 Participace žen na kandidátních listinách

V první fázi analýzy participace žen v nižší politice bylo zjišťováno zastoupení žen na kandidátních listinách v rámci jednotlivých politických stran. Z celkového počtu 14 974 kandidátů bylo 3 697 (24,69 %) žen napříč celým politickým spektrem.⁸² V komparaci Moravskoslezského kraje s republikovými výsledky můžeme konstatovat, že ženy v našem zájmovém území jsou na kandidátkách zastoupeny nadprůměrně oproti republikovému průměru. Na republikové úrovni dosáhly totiž ženy na kandidátních listinách 22,39 % zastoupení.⁸³ Dále byla sledována stranická příslušnost kandidátek podle stejného třídícího klíče, jež byl užit při vyhodnocování výsledků komunálních voleb v kapitole čtvrté.

Obř.8 Počet žen na kandidátních listinách obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje k 18. 11. – 19. 11. 1994 podle stranické příslušnosti⁸⁴

Komunální politika je oblastí veřejné správy, v níž dominují neparlamentní politické strany. Také Moravskoslezský kraj se nestal výjimkou a onu zažitou skutečnost potvrdil. Kandidátek ostatních stran bylo z celkového množství 3 697 žen, usilujících o vstup do obecního zastupitelstva, 35,92 %. Za nimi se seřadily političky

⁸² Český statistický úřad: *VOLBY.cz* [online]. [c2009] [cit. 2009-03-05]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1994/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=2>>

⁸³ tamtéž

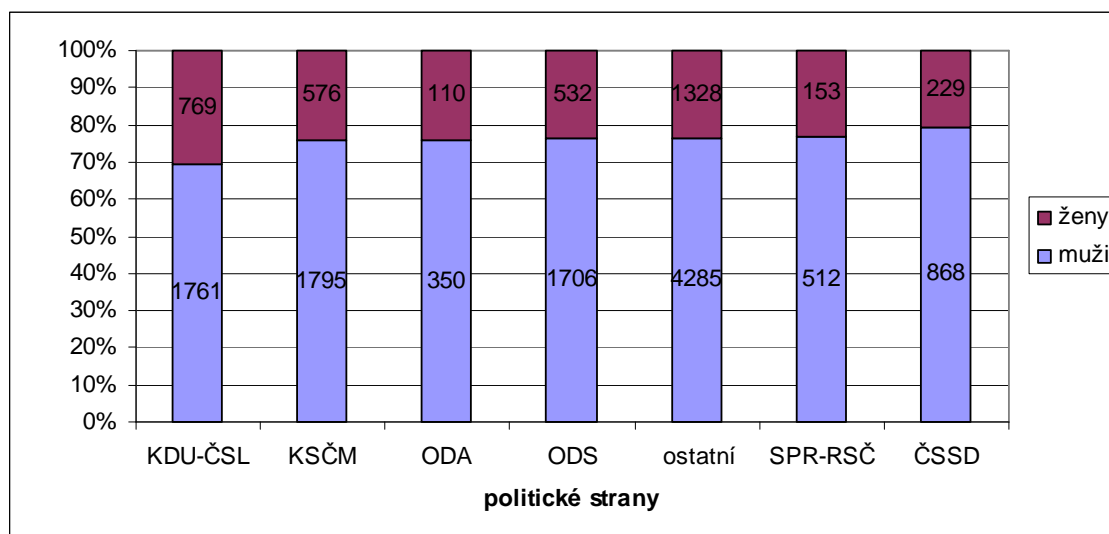
⁸⁴ tamtéž

parlamentních politických stran KDU-ČSL (20,8 %), následovaly političky KSČM (15,58 %), ODS (14,39 %), ČSSD (6,19 %), SPR-RSČ (4,14 %) a ODA (2,98 %).⁸⁵ U KDU-ČSL a KSČM se projevila silná stranická základna. V drtivé většině obcí se totiž objevily kandidátky těchto dvou parlamentních stran. ODS sice dosáhla téměř shodného výsledku jako KSČM, ale nominovala ženy v méně obcích, zato ve větším množství na kandidátních listinách. Čtvrtá nejsilnější parlamentní strana ČSSD převážně nominovala ženy ve větších obcích, její stranická základna v Moravskoslezském kraji byla ještě slabá. Političky SPR-RSČ a ODA kandidovaly výhradně ve větších městech a pouze ve zlomku obcí Moravskoslezského kraje.

Bylo sledováno, jakou šanci na zvolení mají političky ostatních stran a stranické příslušnice jednotlivých parlamentních stran vystupujících na komunální úrovni Moravskoslezského kraje.

Obr.9 Podíl žen na kandidátních listinách obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje k 18. 11. – 19. 11. 1994 podle politické příslušnosti⁸⁶

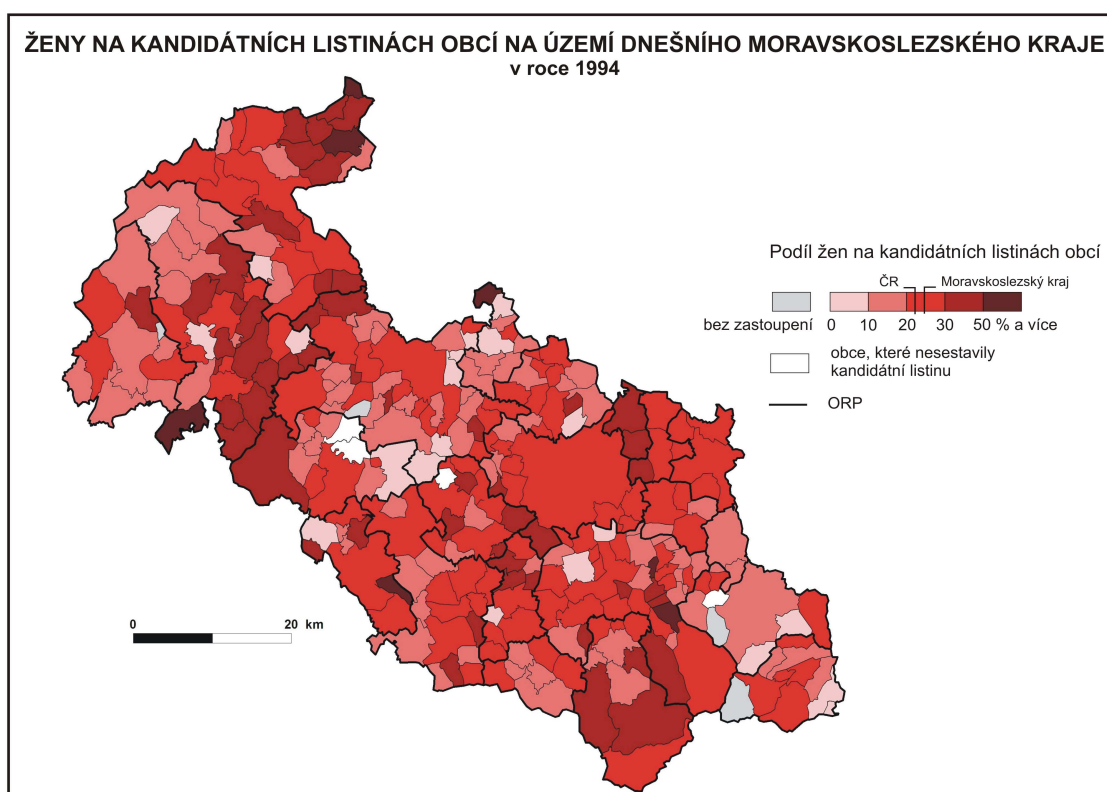
V rámci jednotlivých politických stran si největšího podílu na kandidátních listinách a tím i největší šanci na zvolení do zastupitelstva obce vydobily političky za KDU-ČSL (30,4 %). Ve zbývajících parlamentních stranách i mezi kandidáty ostatních stran zaujímají ženy političky téměř stejného podílu. Za kandidátkami z KDU-ČSL se na druhém místě umístily kandidátky z KSČM (24,29 %), třetí byly ženy z ODA (23,91 %), poté ženy z ODS (23,77 %), na dalším místě se nacházejí ženy z řad ostatních stran

⁸⁵ tamtéž

⁸⁶ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-05]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1994/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=4>>

(23,66 %), následují kandidátky z řad SPR-RSČ (23,01 %) a nejhůře dopadly ženy v ČSSD, kde si ve stranickém systému vydobily zastoupení pouze z 20,88 %. Ženám se na našem zájmovém území v rámci všech politických subjektů, vstupujících do komunálních voleb, podařilo dosáhnout alespoň čtvrtinového zastoupení pouze u KDU-ČSL. Lze proto předpokládat, že se přes čtvrtinové zastoupení ženy jiných stran nedostanou ani v zastupitelských sborech v rámci celého Moravskoslezského kraje.

Obr.10 Ženy na kandidátních listinách obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje v roce 1994⁸⁷

V komunálních volbách v roce 1994 na území dnešního Moravskoslezského kraje se kvůli nepodání žádné kandidátní listiny se nehlasovalo o sestavení zastupitelstva v obcích Smilovice, Slatina, Melč a Radkov. Pouze ve čtyřech obcích, které sestavily kandidátní listiny, se neobjevila jediná žena. Těmito obcemi byly Malá Štáhle, Horní Lomná, Řeka a Mikolajice. Správními obvody obcí s rozšířenou působností, v nichž ženy figurují na kandidátních listinách většiny obcí nad 20% hranicí, jsou správní obvody ORP průmyslové Ostravské pánve Bohumína, Karviné, Orlové a Ostravy, dále Frýdku-Místku, příhraniční části Frýdlantu nad Ostravicí,

⁸⁷ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-05]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1994/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=2>>

Kopřivnice, Bílovec, východní část správního obvodu ORP Nový Jičín, Odry. Ve správních obvodech ORP Krnov a Bruntál je největší koncentrace obcí s kandidátními listinami, na nichž jsou ženy zastoupeny 30 – 50 %. Za ženské obce, na jejichž kandidátních listinách bychom našli ženy reprezentované nadpoloviční většinou, můžeme označit obce Bohušov, Děřichov nad Bystřicí, Mankovice, Pazderna, Slezské Pavlovice, Třebom a Vyšší Lhoty. V těchto obcích se podíl žen na kandidátních listinách pohybuje mezi hodnotami 53,57 % v Mankovicích až 70 % v obci Třebom. Těchto sedm obcí s nadpoloviční většinou žen na kandidátkách představuje pouhé 2,43 % všech obcí na území Moravskoslezského kraje v roce 1994. Za typicky mužské správní obvody ORP potom můžeme jasně označit Český Těšín, Kravaře, Trinec a Rýmařov, v nichž dominují obce, na jejichž kandidátních listinách jsou zastoupeny ženy dvaceti a méně procenty.

5.2.2 Participace žen v obecních zastupitelstvech

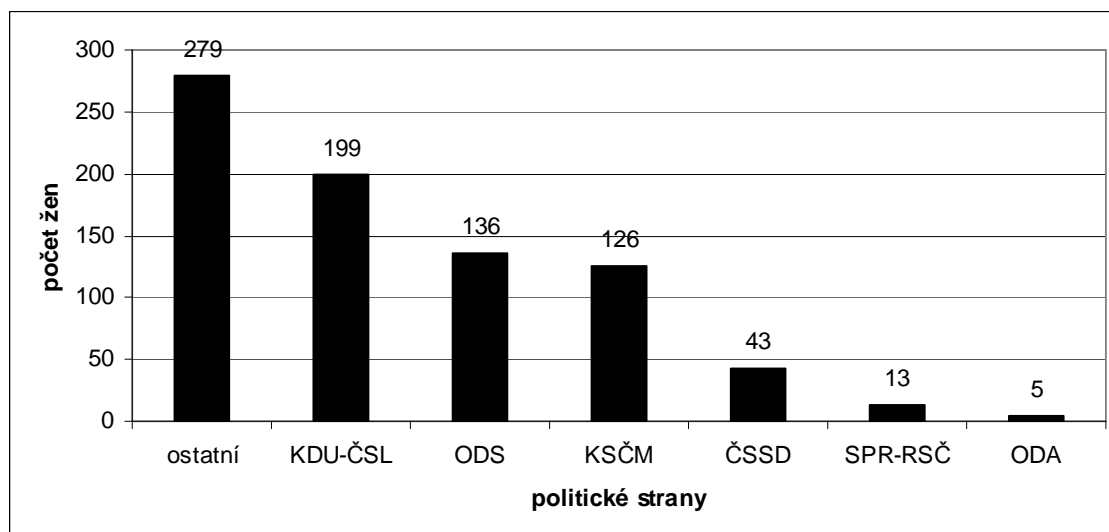
Po rozboru participace žen na kandidátních listinách se dostáváme k vyhodnocení volebních výsledků z hlediska podílu zastoupení žen v zastupitelstvech obcí. Z celkového počtu 4 189 zastupitelů byla zvolena 801 (19,12 %) žena napříč celým politickým spektrem.⁸⁸ Bude-li porovnána také tato charakteristika s republikovou úrovní, můžeme konstatovat, že je Moravskoslezský kraj nadprůměrný v podílu žen pracujících v obecních zastupitelstvech. Republikový průměr činí 17,86 % žen přítomných v komunální politice.⁸⁹

---

⁸⁸ Český statistický úřad: *VOLBY.cz* [online]. [c2009] [cit. 2009-03-07]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1994/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7>>

⁸⁹ tamtéž

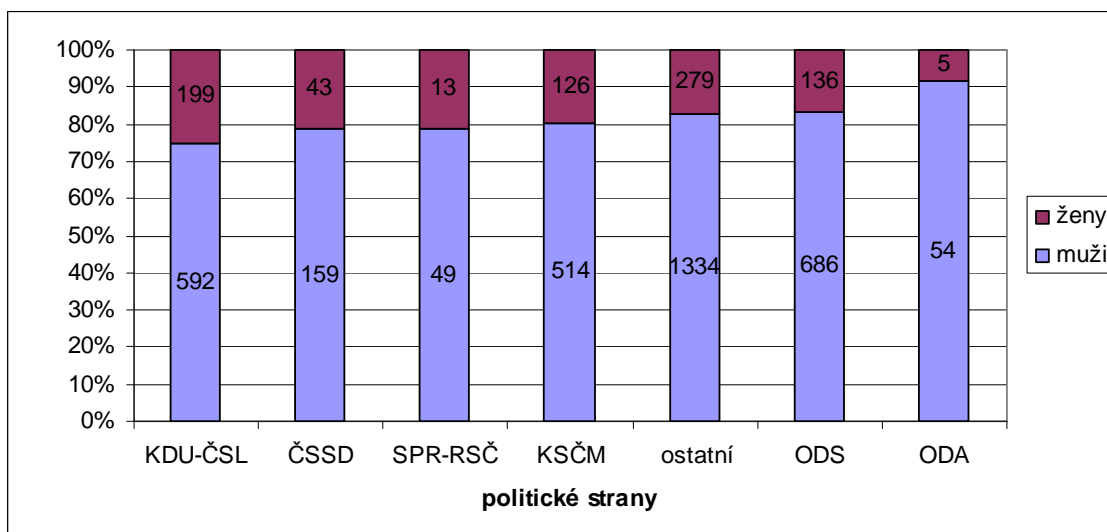
Obr.11 Počet žen v obecních zastupitelstvech na území dnešního Moravskoslezského kraje k 18. 11. – 19. 11. 1994 podle stranické příslušnosti⁹⁰

V obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje bylo zvoleno nejvíce žen z ostatních politických stran (34,83 %), což téměř procentuálně odpovídá podílu ostatních političek na kandidátních listinách. Političky z řad ostatních jsou voleny do zastupitelstva od nejmenších obcí až po krajskou metropoli Ostravu. Nezáleží na velikosti obce, jednoduše jsou nepostradatelnou součástí komunální politiky. Z parlamentních stran nejvíce křesel v obecních zastupitelstvech podle očekávání získaly ženy z řad KDU-ČSL (24,84 %), následovaly, v úzkém sledu za sebou, političky ODS (16,98 %) a KSČM (15,73 %), z velkým odstupem za nimi se umístily zastupitelky za ČSSD (5,37 %) a jen několik mandátů získaly v Moravskoslezském kraji zastupitelky stran SPR-RSČ (1,62 %) a ODA (0,62 %). Pořadí počtu zvolených zastupitelek dle politické orientace odpovídá počtu žen na kandidátních listinách podle stranické příslušnosti jen s výjimkou třetího a čtvrtého místa, na němž se prohodila ODS s KSČM.

⁹⁰ tamtéž

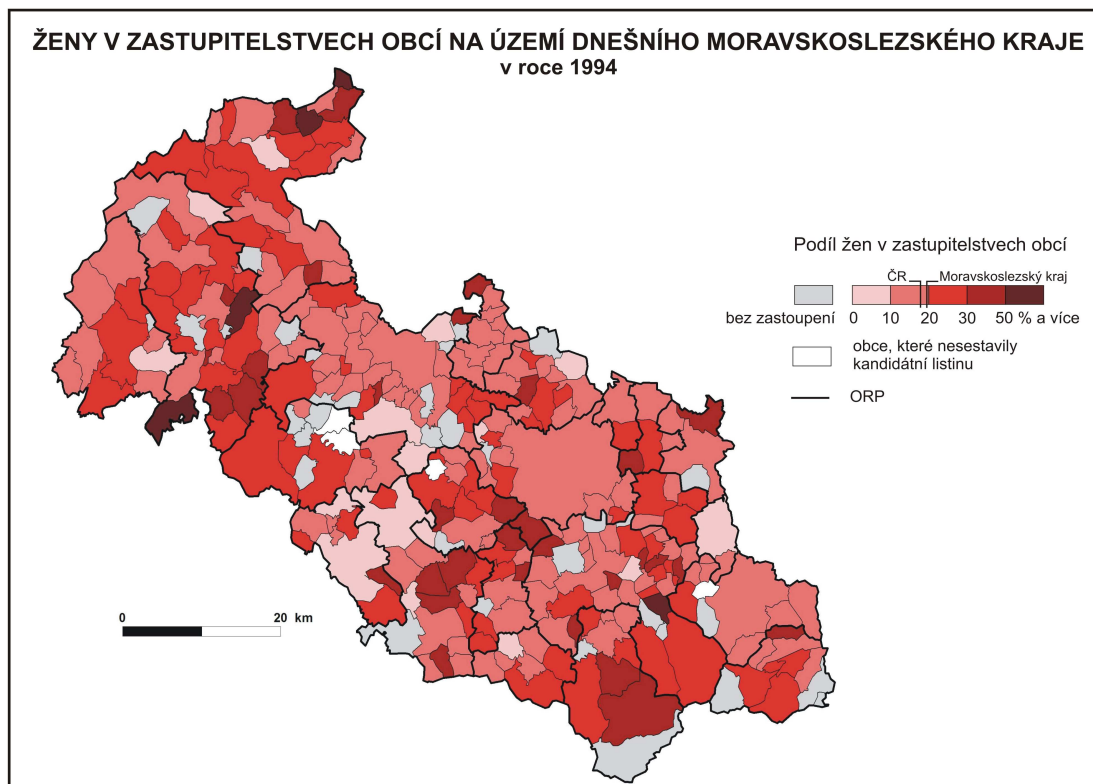
Obr.12 Podíl žen v obecních zastupitelstvech na území dnešního Moravskoslezského kraje k 18. 11. – 19. 11. 1994 podle politické příslušnosti⁹¹

V rámci jednotlivých politických stran si největšího podílu v obecních zastupitelstvech na území Moravskoslezského kraje podle předvolebního očekávání vydobily političky za KDU-ČSL a svým ziskem 25,15 % mandátu v rámci strany mezi ostatními politickými subjekty zvítězily. Za největší překvapení bychom potom mohli jednoznačně označit umístění ČSSD, která i navzdory nejnižšímu podílu žen na kandidátkách dokázala skončit na druhém místě v podílu žen v zastupitelstev obcí v rámci strany. ČSSD rovněž jako jediná strana měla větší podíl žen v obecních zastupitelstvech než na kandidátních listinách. Zastupitelky za ČSSD v rámci strany získaly 21,29 % mandátů. Na dalších místech se umístily ženy z řad SPR-RSČ (20,97 %), KSČM (19,69 %), ostatních (17,3 %), ODS (16,55 %) a poslední ODA, která zaznamenala největší propad v porovnání zastoupení žen na kandidátních listinách a v zastupitelstvech obcí (8,47 %).

⁹¹ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-07]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1994/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=9>>

Obr.13 Ženy v zastupitelstvech obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje v roce 1994⁹²

Hned v 35 obecních zastupitelstvech (12,2 % všech obcí Moravskoslezského kraje), která sestavila kandidátní listiny, se neobjevila jediná žena. Zkoumanému kraji jednoznačně dominují zastupitelstva, v nichž se ženám podařilo získat 10,01 – 20 % mandátů (představují 42,86 % všech zastupitelstev). Druhá nejpočetnější jsou zastupitelstva, v nichž ženy získaly 20,01 – 30 % mandátů (26,83 %) a na třetím místě se umístila již zmíněná zastupitelstva bez žen. Následují zastupitelstva s vysokým podílem žen 30,01 – 50 % mandátů (11,5 %), další jsou zastupitelstva, v nichž je podíl žen minimální, tedy 0,01 – 10 % (4,88 %), přehled uzavírají obce, v nichž „vládnou“ ženy, tedy s nadpoloviční většinou zastupitelek (1,74 %). Správními obvody obcí s rozšířenou působností, ve kterých ženy figurují v zastupitelstvech většiny obcí nad 20% hranicí, jsou Frýdlant nad Ostravicí, Havířov Kopřivnice, Bílovec. Největší bašty, významně převyšující krajský průměr podílu žen v obecních zastupitelstvech, představují obce správních obvodů ORP Bruntál a Krnov. Za obce s většinovými podíly ženských zastupitelských sborů bychom potom jednoznačně měli označit Dětfichov nad Bystřicí, Dívčí Hrad, Milotice nad Opavou, Vyšní Lhoty a Slezské Pavlovice. Podíl žen

⁹² Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-07]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1994/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7>>

v zastupitelstvu zde dosahuje hodnot 55,56 % v Děřichivě nad Bystřicí až 60 % ve Slezských Pavlovicích. Už podíl žen na kandidátních listinách nám hodně napověděl, ve kterých regionech Moravskoslezského kraje by měl být největší poměr žen v zastupitelstvech.

5.2.3 Korelace volebních výsledků k 18. 11. – 19. 11. 1994

Analýzou participace žen v komunální politice v roce 1994 uzavřeme zjišťování možné závislosti mezi podílem žen na kandidátních listinách a v zastupitelských sborech s vybranými demografickými charakteristikami obcí Moravskoslezského kraje.

Tab.7 Korelační analýza podílu žen na kandidátních listinách obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje⁹³

Vybrané demografické charakteristiky (SLDB 1991)	Koeficient korelace
Podíl žen v obcích	0,045
Podíl obyvatel české národnosti v obcích	0,064
Podíl katolíků v obcích	-0,218
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním v obcích	-0,069
Podíl žen na EAO v obcích	-0,018
Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru v obcích	0,165
Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru v obcích	-0,140
Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru v obcích	-0,076
Podíl obyvatel polské národnosti v obcích	-0,158
Podíl obyvatel slovenské národnosti v obcích	0,179
Podíl EA žen na mateřské dovolené	-0,166

Korelační analýza neprokázala žádný vztah mezi podílem žen na kandidátních listinách a vybranými demografickými charakteristikami. Nejnižších hodnot bylo dosaženo u podílu katolíků v obcích, z čehož můžeme usuzovat, že religiozita ovlivňuje podíl žen na kandidátních listinách spíše negativně.

⁹³ zdroj využitých dat Český statistický úřad

Tab.8 Korelační analýza podílu žen v obecních zastupitelstvech na území dnešního Moravskoslezského kraje⁹⁴

Vybrané demografické charakteristiky (SLDB 1991)	Koeficient korelace
Podíl žen v obcích	0,116
Podíl obyvatel české národnosti v obcích	0,005
Podíl katolíků v obcích	-0,205
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním v obcích	-0,042
Podíl žen na EAO v obcích	-0,007
Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru v obcích	0,105
Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru v obcích	-0,105
Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru v obcích	-0,023
Podíl obyvatel polské národnosti v obcích	-0,062
Podíl obyvatel slovenské národnosti v obcích	0,162
Podíl EA žen na mateřské dovolené	-0,146

Z vybraných proměnných se nejvýrazněji projevil vliv podílu katolíku na složení zastupitelstva. Nicméně ani tento vliv není natolik silný abychom mohli hovořit o nepřímé závislosti.

5.3 Participace žen v komunálních volbách Moravskoslezského kraje v roce 1998

5.3.1 Participace žen na kandidátních listinách

Z celkového počtu 17 507 kandidátů, usilujících o získání mandátu do zastupitelstev obcí, bylo 4 845 žen (27,67 %) v rámci všech politických subjektů, vystupujících na komunální úrovni zkoumaného kraje.⁹⁵ Oproti předešlému volebnímu období se zvýšily všechny námi sledované charakteristiky v této kapitole. Celkový počet kandidátů vzrostl o 2 533 politiků, zvýšil se rovněž zájem žen o vstup do komunální politiky, jejich počet dosáhl hodnoty o 1 148 vyšší oproti předešlým volbám. Podíl žen na kandidátních listinách vzrostl o 2,98 procentních bodů.⁹⁶ Porovnáme-li výsledky podílu žen na kandidátních listinách v Moravskoslezském kraji

⁹⁴ tamtéž

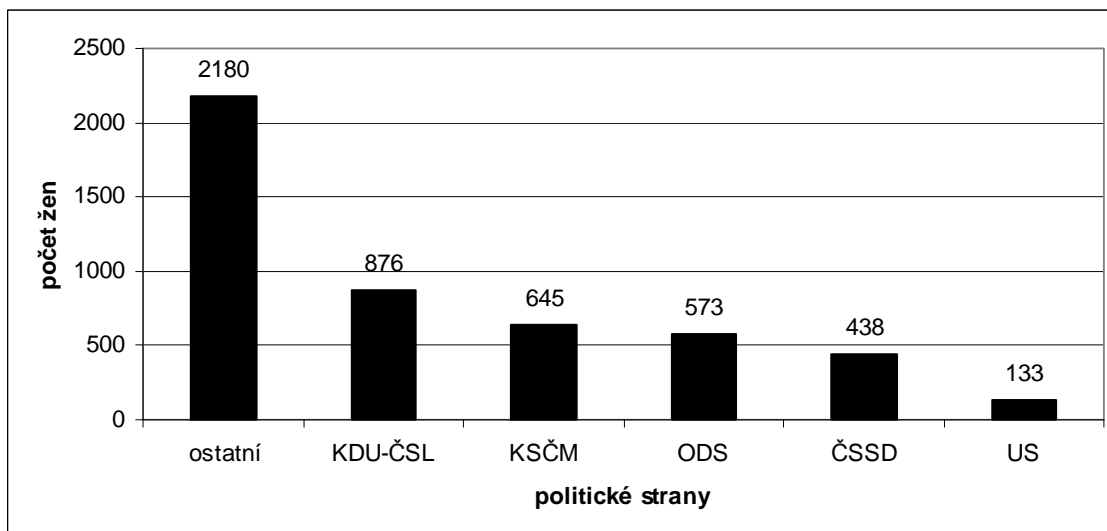
⁹⁵ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=2>>

⁹⁶ tamtéž

s republikovým průměrem (25,76 %), můžeme konstatovat, že i v komunálních volbách v roce 1998 dosáhly ženy ve zkoumaném kraji nadprůměrného zastoupení.⁹⁷

Obr.14 Počet žen na kandidátních listinách obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje k 13. 11. – 14. 11. 1998 podle stranické příslušnosti⁹⁸

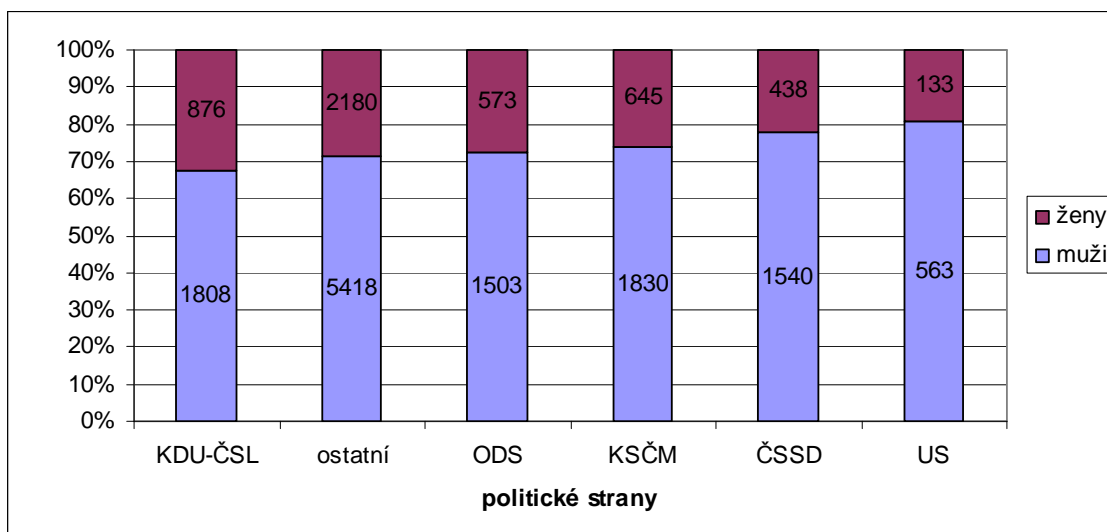

Také ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 1998 bylo nejvíce žen na kandidátních listinách ostatních politických subjektů. Z celkového množství 4 845 žen, usilujících o vstup do obecního zastupitelstva, dosáhly ostatní kandidátky 49,99 %. I kdyby se ženy na kandidátních listinách tří nejsilnějších parlamentních stran v této charakteristice sečetly (KDU-ČSL, KSČM a ODS), nedosáhly by počtu ostatních kandidátek. Za ostatníma se seřadily ženy z parlamentních stran ve stejném pořadí jako u komunálních voleb z roku 1994. Na dalších místech se tedy umístily ženy z KDU-ČSL (18,08 %), KSČM (13,31 %), ODS (11,83 %), ČSSD (9,04 %) a poslední US (2,75 %). Mezi parlamentními stranami opět nejvíce žen nominovala KDU-ČSL. Rozdíl v počtu nominovaných žen mezi KSČM a ODS se zvětšil nepatrně o pouhé 0,3 procentní body proti předešlým volbám. Výrazně navýšila počet nominovaných žen ČSSD, která se tak odpoutala od parlamentních subjektů, objevujících se vždy jen v jedněch volbách.

⁹⁷ tamtéž

⁹⁸ tamtéž

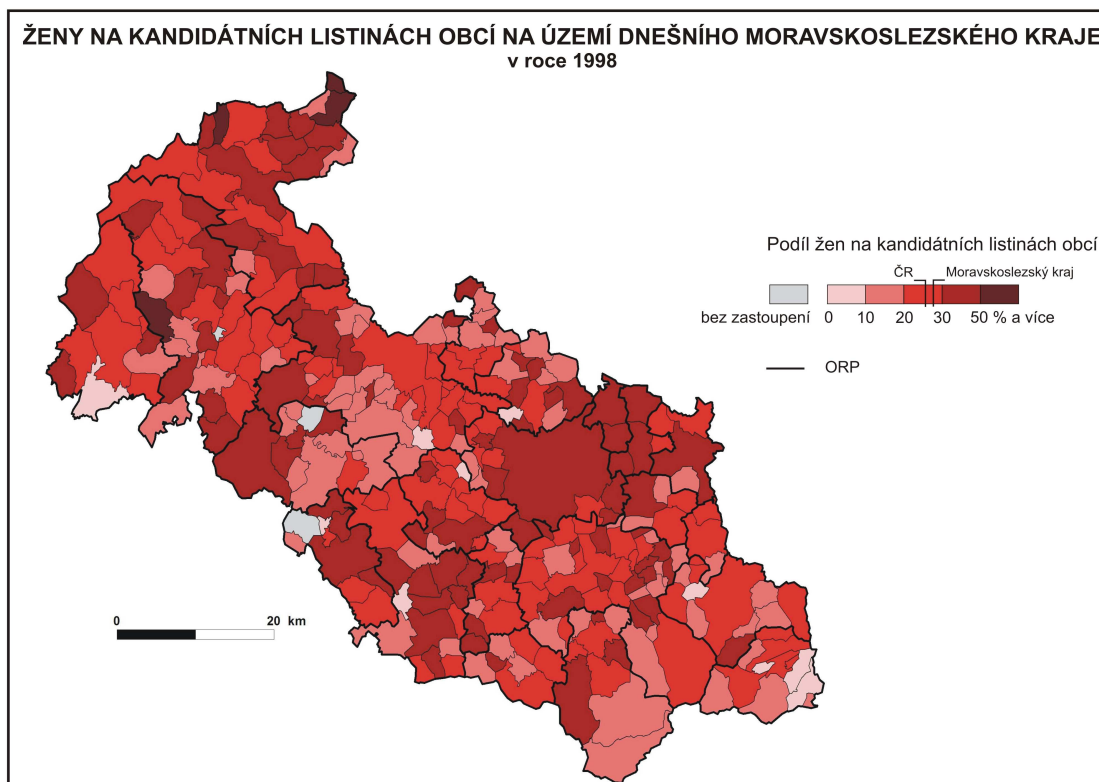
Obr.15 Podíl žen na kandidátních listinách obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje k 13. 11. – 14. 11. 1998 podle politické příslušnosti⁹⁹

Největší šanci na zvolení do obecních zastupitelstev měly stejně jako v předchozích volbách političky z řad KDU-ČSL. Na kandidátních listinách strany zaujaly ženy 32,64 % a opět pouze tato strana nominovala více jak 30 % žen. Žádná ze zbývajících stran se neumístila na stejném místě jako ve volbách z roku 1994. Největšího posunu směrem dopředu bylo zaznamenáno u ostatních, kteří nominovali 29,69 % žen a umístili se tak na druhém místě. Zbývajících pozice obsadily ženy z řad ODS (27,6 %), KSČM (26,06 %), ČSSD (22,14 %) a poslední US (19,11 %). Přes čtvrtinové zastoupení na kandidátních listinách se dostaly ženy hned u čtyřech politických stran. Celkově všechny strany nominovaly větší podíl žen než v předchozích volbách. Můžeme tedy předpokládat, že se do zastupitelských sborů obcí dostane o poznání více žen než v roce 1994.

⁹⁹ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=4>>

Obr.16 Ženy na kandidátních listinách obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje v roce 1998¹⁰⁰

V komunálních volbách v roce 1998 na území dnešního Moravskoslezského kraje se hlasovalo ve všech obcích. Obcemi, které na kandidátní listinu nenominovaly jedinou ženu, byly Dlouhá Stráň, Spálov a Moravice. Téměř ve všech z 22 správních obvodů ORP jsou na kandidátních listinách většiny obcí ženy nominovány z 20 % a více. Pouze ve správních obvodech ORP Jablunkov, Třinec a Vítkov ženy na kandidátkách většiny obcí 20% zastoupení nedosáhly. V těchto třech správních obvodech ORP navíc ženy nedosáhly 20% zastoupení na kandidátních listinách většiny obcí podruhé za sebou. Ke správním obvodům ORP Krnova a Bruntálu, na jejichž obecních kandidátkách jsou ženy hojně nominovány ze 30 % a více, se připojily správní obvody ORP Bohumína, Karviné, Orlové, Ostravy, Frýdku-Místku, Nového Jičína, Kopřivnice, Oder a Vítkova. U správního obvodu ORP Vítkov nastala paradoxní situace. I přes fakt, že ve většině obcí tohoto správního obvodu jsou ženy nominovány z méně než 20 %, nacházejí se zde čtyři obce (31 % obcí správního obvodu ORP Vítkov) z více než 30% podílem žen na kandidátních listinách. Za ženské obce, na jejichž kandidátních listinách bychom našli ženy reprezentované nadpoloviční

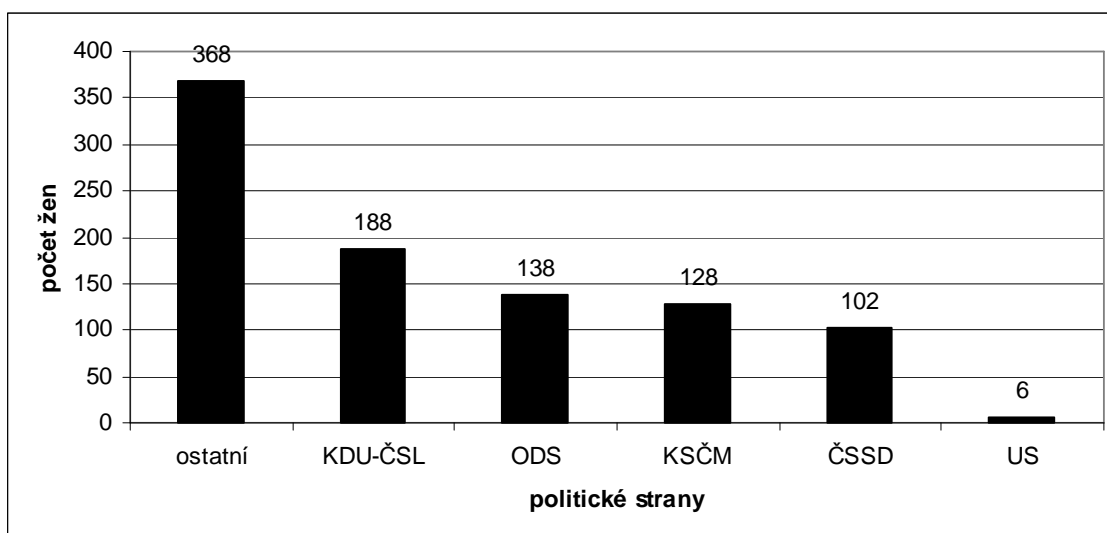
¹⁰⁰ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=2>>

většinou, mohou být označeny obce Osoblaha, Václavov u Bruntálu, Janov a Slezské Pavlovice. V těchto čtyřech obcích (1,34 % obcí na území Moravskoslezského kraje) se podíl žen na kandidátních listinách pohybuje mezi hodnotami 51,52 % v Osoblaze až 60 % v obci Slezské Pavlovice.

5.3.2 Participace žen v obecních zastupitelstvech

Z celkového počtu 4 260 zvolených zastupitelů bylo zvoleno 930 (21,83 %) žen napříč celým politickým spektrem.¹⁰¹ Bude-li porovnávána také tato charakteristika s republikovou úrovní, můžeme konstatovat, že je Moravskoslezský kraj nadprůměrný v podílu žen pracujících v obecních zastupitelstvech. Republikový průměr činil v roce 1998 (20,52 %) žen přítomných v komunální politice.¹⁰² Podíl žen v komunální politice se zvýšil jak na území Moravskoslezského kraje o 2,71 procentní bod proti volbám z roku 1994, tak na republikové úrovni, kde vzrostl o 2,66 procentních bodů.¹⁰³

Obř.17 Počet žen v obecních zastupitelstvech na území dnešního Moravskoslezského kraje k 13. 11. – 14. 11. 1998 podle stranické příslušnosti¹⁰⁴

¹⁰¹ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv22112?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7&xdz=6&xnumnuts=8100&xstrana=0>>

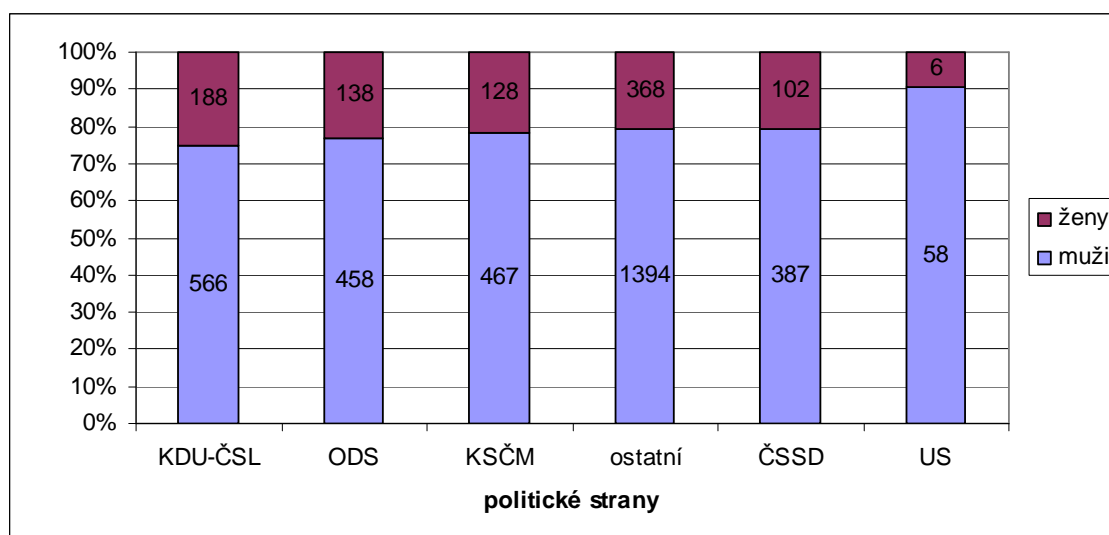
¹⁰² Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv22112?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7&xdz=6&xnumnuts=0&xstrana=0>>

¹⁰³ tamtéž

¹⁰⁴ tamtéž

Nejvíce mandátů získaly opět ženy z řad ostatních (39,57 %). Měly vysokou šanci na zvolení a navíc byly jejich političky nominovány v nejhojnějším počtu. Z parlamentních stran znovu získaly nejvíce křesel v obecních zastupitelstvech podle očekávání ženy z řad KDU-ČSL (20,22 %). Zastupitelky z ODS (14,84 %) a KSČM (13,76 %) si prohodily pořadí z kandidátních listin. Jejich umístění však odpovídá šancím na zvolení v rámci strany. Na dalších místech se umístily zastupitelky za ČSSD (10,97 %). Mezi ženami podle stranické příslušnosti se snížil podíl žen z KDU-ČSL, ODS i KSČM. Vzrostl podíl ostatních zastupitelek a především se více než zdvojnásobil podíl političek z ČSSD. Nová parlamentní strana v komunálních volbách US získala mandáty jen pro šest svých zastupitelek což činí 0,65 % a skončila poslední.

Obr.18 Podíl žen v obecních zastupitelstvech na území dnešního Moravskoslezského kraje k 13. 11. – 14. 11. 1998 podle politické příslušnosti¹⁰⁵

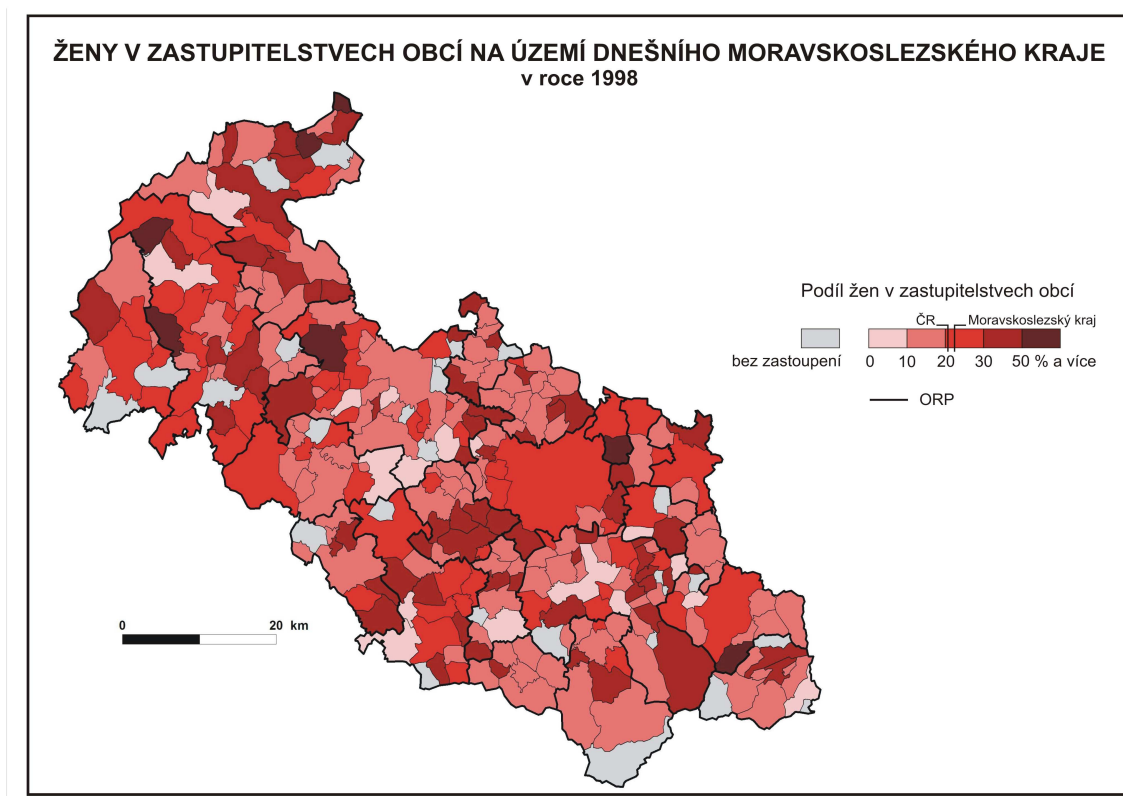

V rámci jednotlivých politických stran si znovu největšího podílu v obecních zastupitelstvech na území Moravskoslezského kraje podle předvolebního očekávání vydobýly političky za KDU-ČSL a svým ziskem 24,93 % mandátu v rámci strany mezi ostatními politickými subjekty zvítězily. Na dalších místech se ziskem mandátu v rámci strany umístily ženy z ODS (23,15 %) a KSČM (21,51 %). Vysokou šanci na zvolení nepotvrdily ženy z řad ostatních politických subjektů, když se propadly až na čtvrté místo (20,89 %). Za nimi se seřadily získanými mandáty političky z řad ČSSD (20,86 %) a poslední skončily zastupitelky z US (9,38 %), u nichž byl zaznamenán největší

¹⁰⁵ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv2211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=9&xdz=6&xnumnuts=8100>>

propad v porovnání počtu žen na kandidátních listinách a počtu zastupitelek v rámci strany. V porovnání s minulými volbami se zvýšil podíl zastupitelek v rámci politických stran. Přes 20% hranici se tentokrát dostaly ženy pěti politických subjektů z šesti.

Obr.19 Ženy v zastupitelstvech obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje v roce 1998¹⁰⁶

V komunálních volbách v roce 1998 nezasedaly ženy v 28 obecních zastupitelstvech (9,36 % obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje). Také v těchto volbách je největší podíl žen v obcích, v nichž se jim podařilo získat 10,01 – 20 % mandátů (38,46 % obcí kraje). O rostoucím podílu žen v komunální politice vypovídá skutečnost, že druhá nejpočetnější jsou zastupitelstva, v nichž ženy získaly 30,01 – 50 % křesel (22,74 %). Třetí nejpočetnější jsou zastupitelstva s 20,01 – 30% podílem žen (21,74 %). Další jsou již zmíněné obce bez účasti žen na věcech veřejných, následují obce s minimálním 0,01 – 10% podílem žen v politice (5,35 %) a přehled uzavírají majoritní ženská zastupitelstva (2,34 % obcí). Správními obvody ORP, jejichž obce se mohou pochlubit výraznějším zastoupením žen v zastupitelských sborech, jsou Bohumín, Karviná, Orlová, Ostrava, Frýdek-Místek, Bílovec, Nový Jičín a tradiční

¹⁰⁶ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv1998/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7>>

správní obvody ORP s výrazným zastoupením žen ve věcech veřejných Krnov, Bruntál a Rýmařov. Za obce, jejichž zastupitelské sbory jsou tvořeny převážně ženami, můžeme označit Dívčí Hrad, Košařiska, Ludvíkov, Rychvald, Slezské Pavlovice, Václavov u Bruntálu a Velké Heraltice. Podíl žen v zastupitelstvu zde dosahuje hodnot 53,33 % v Rychvaldu až 60 % ve Velkých Heralticích.

5.3.3 Korelace volebních výsledků k 13. 11. – 14. 11. 1998

Korelačním počtem byla zjišťována závislosti mezi podílem žen na kandidátních listinách případně v zastupitelských sborech s vybranými demografickými charakteristikami obcí. Pro tento účel byly na rozdíl od roku 1994 zvoleny kvůli časové blízkosti údaje ze sčítání 2001. Díky tomu byl výběr demografických charakteristik mírně rozšířen.

Tab.9 Korelační analýza podílu žen na kandidátních listinách obcí Moravskoslezského kraje¹⁰⁷

Vybrané demografické charakteristiky (SLDB 2001)	Koeficient korelace
Průměrný věk v obcích	-0,026
Podíl žen v obcích	0,047
Podíl obyvatel české národnosti v obcích	0,142
Podíl věřících v obcích	-0,329
Podíl katolíků v obcích	-0,286
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním v obcích	-0,051
Podíl žen na EAO v obcích	0,076
Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru v obcích	0,003
Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru v obcích	-0,075
Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru v obcích	0,063
Průměrný počet dětí na jednu ženu v obcích	-0,004
Podíl obyvatel polské národnosti v obcích	-0,185
Podíl obyvatel slovenské národnosti v obcích	0,125

Z korelační analýzy vyplývá, že podíl žen na kandidátních listinách není nijak ovlivněn specifickými demografickými charakteristikami obcí zkoumaného kraje. Nejnižších hodnot bylo dosaženo u podílu věřících v obcích a podílu katolíků v obcích,

¹⁰⁷ Český statistický úřad [online]. [c2009] [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW <<http://www.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/aktual/ep-1>>

z nichž můžeme usuzovat, že religiozita ovlivňuje podíl žen na kandidátních listinách spíše negativně.

Tab.10 Korelační analýza podílu žen v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje¹⁰⁸

Vybrané demografické charakteristiky (SLDB 2001)	Koeficient korelace
Průměrný věk v obcích	0,038
Podíl žen v obcích	0,023
Podíl obyvatel české národnosti v obcích	0,076
Podíl věřících v obcích	-0,208
Podíl katolíků v obcích	-0,199
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním v obcích	-0,091
Podíl žen na EAO v obcích	0,027
Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru v obcích	0,044
Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru v obcích	-0,025
Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru v obcích	-0,019
Průměrný počet dětí na jednu ženu v obcích	-0,055
Podíl obyvatel polské národnosti v obcích	-0,113
Podíl obyvatel slovenské národnosti v obcích	0,055

Korelační analýza také tady neprokázala žádnou závislost mezi podílem žen v obecních zastupitelstvech a specifickými demografickými charakteristikami obcí. Můžeme také konstatovat, že z vybraných proměnných se nejvýrazněji projevil vliv podílu věřících a katolíků na složení zastupitelstva. Nicméně ani tento vliv není natolik silný, abychom mohli hovořit o nepřímé závislosti.

5.4 Participace žen v komunálních volbách Moravskoslezského kraje v roce 2002

5.4.1 Participace žen na kandidátních listinách

Z celkového počtu 18 375 kandidátů, usilujících o získání mandátu do zastupitelstev obcí, byla 5 401 žena (29,39 %) v rámci všech politických subjektů, vystupujících na komunální úrovni zkoumaného kraje.¹⁰⁹ Oproti předešlému volebnímu

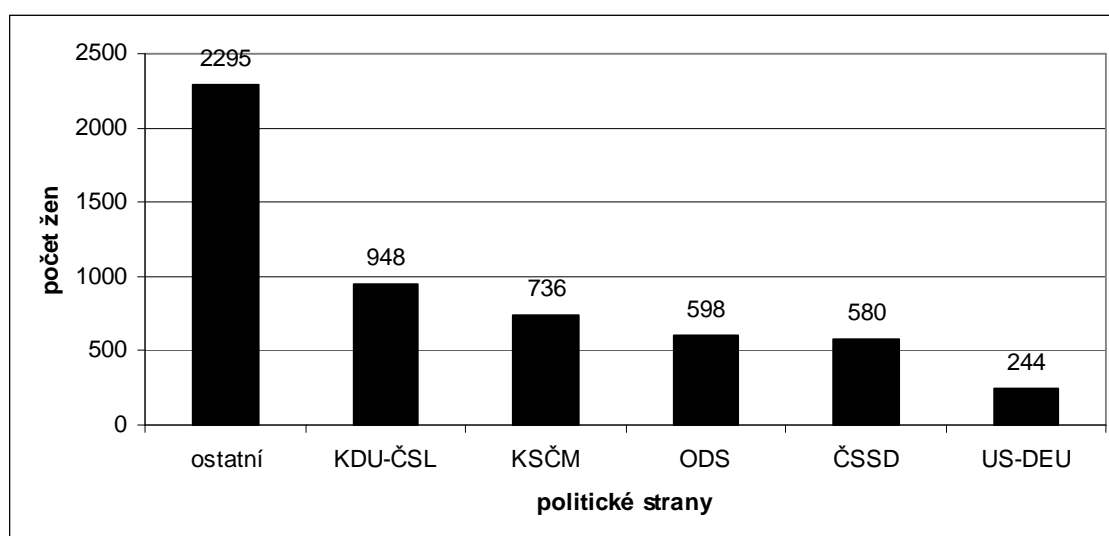
¹⁰⁸ tamtéž

¹⁰⁹ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW

období se zvýšily všechny námi sledované charakteristiky v této kapitole. Celkový počet kandidátů vzrostl o 868 politiků, zvýšil se rovněž zájem žen o vstup do komunální politiky, jejich počet dosáhl hodnoty o 556 vyšší oproti předešlým volbám. Podíl žen na kandidátních listinách vzrostl o 1,72 procentní body.¹¹⁰ Po porovnání výsledků podílu žen na kandidátních listinách v Moravskoslezském kraji s republikovým průměrem (27,69 %), můžeme konstatovat, že i v komunálních volbách v roce 2002 dosáhly ženy ve zkoumaném kraji nadprůměrného zastoupení.

Obř.20 Počet žen na kandidátních listinách obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje k 1. 11. – 2. 11. 2002 podle stranické příslušnosti¹¹¹

V komunálních volbách v roce 2002 bylo nejvíce žen na kandidátních listinách ostatních. Z celkového množství 5 401 ženy, usilujících o vstup do obecního zastupitelstva, dosáhly ostatní kandidátky 42,49 %. I kdyby se ženy na kandidátních listinách tří nejsilnějších parlamentních stran v této charakteristice sečetly (KDU-ČSL, KSČM a ODS), nedosáhly by počtu ostatních kandidátek. Za političkami z řad ostatních se seřadily ženy z parlamentních stran ve stejném pořadí jako u komunálních voleb z roku 1998. Na dalších místech se tedy umístily ženy z KDU-ČSL (17,55 %), KSČM (13,63 %), ODS (11,07 %), ČSSD (10,74 %) a poslední US-DEU (4,52 %). Již potřetí za sebou nominovala nejvíce žen z parlamentních stran KDU-ČSL. ČSSD se ve třetím volebním období již téměř dotáhla v počtu nominovaných žen na ODS. Nováček na

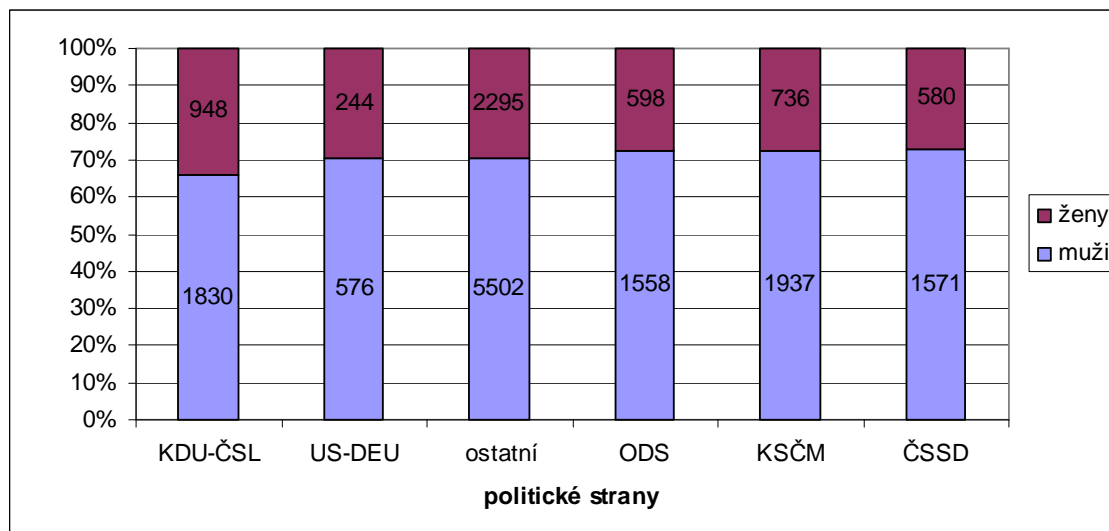
<<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv22112?xjazyk=CZ&xid=1&xv=2&xdz=6&xnumnuts=8100&xstrana=0>>

¹¹⁰ tamtéž

¹¹¹ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=2>>

komunální úrovni US-DEU dosáhla zatím nejvyššího podílu žen na kandidátkách v porovnání s US (komunální volby 1998), ODA a SPR-RSČ (obě volby 1994).

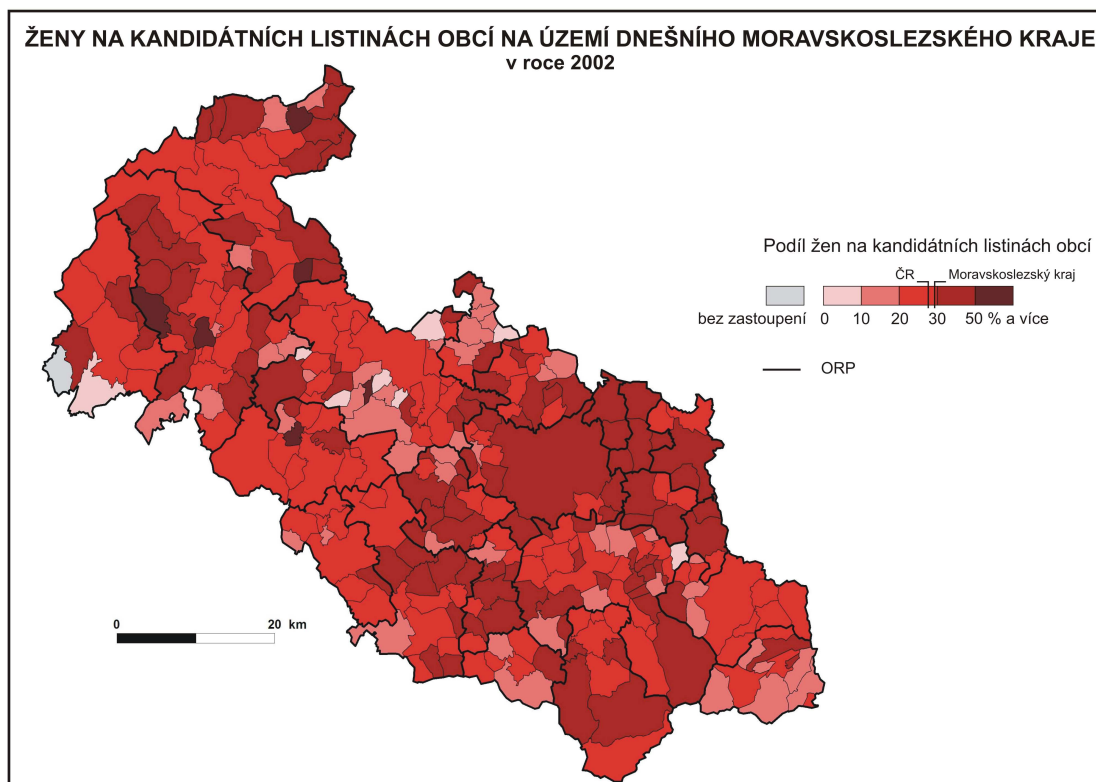
Obr.21 Podíl žen na kandidátních listinách obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje k 1. 11. – 2. 11. 2002 podle politické příslušnosti¹¹²

Největší šanci na zvolení do obecních zastupitelstev měly stejně jako v předchozích volbách političky z řad KDU-ČSL. Na kandidátních listinách strany zaujaly ženy 34,13 % a opět pouze tato strana nominovala více jak 30 % žen. Žádná ze zbývajících stran se neumístila na stejném místě jako ve volbách z roku 1998. Největším překvapením bylo bezesporu umístění političek za koalici US-DEU, které se ziskem 29,76 % kandidátních míst uvnitř strany umístily na druhém místě. Zbývajících pozice obsadily ženy z řad ostatních (29,43 %), ODS (27,74 %), KSČM (27,53 %) a poslední ČSSD (26,96 %). Přes čtvrtinové zastoupení na kandidátních listinách se dostaly ženy u všech politických subjektů vystupujících na komunální úrovni. Všechny strany dosáhly většího poměrného zastoupení žen na kandidátních listinách než v předešlých volbách. Lze předpokládat, že se do zastupitelských sborů obcí dostane opět o poznání více žen než v roce 1998.

¹¹² tamtéž

Obr.22 Ženy na kandidátních listinách obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje v roce 2002¹¹³

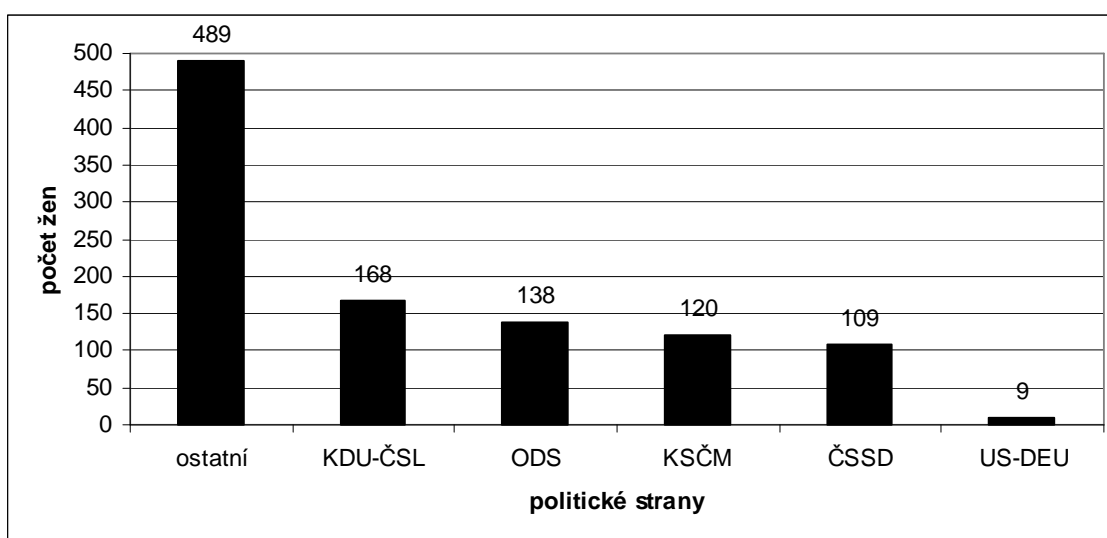
V komunálních volbách v roce 2002 proběhlo hlasování ve všech obcích. Jedinou obcí, která nenominovala ani jednu ženu, byl Tvrdkov. Pouze ve dvou správních obvodech ORP, v Jablunkově a Kravařích, nedosáhly ženy ve většině obcí více jak 20% zastoupení na kandidátních listinách. Naopak jako správní obvody ORP, v nichž je významný podíl obcí s 30% a větším zastoupením žen na kandidátních listinách, vystupují Český Těšín, Bohumín, Karviná, Havířov, Orlová, Ostrava, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Bílovec, Kopřivnice, Nový Jičín, Krnov, Bruntál a Hlučín. Za ženské obce, na jejichž kandidátních listinách bychom našli ženy reprezentované nadpoloviční většinou, můžeme označit Býkov-Láryšov, Dívčí Hrad, Mezina, Staré Těchanovice, Uhlířov a Václavov u Bruntálu. V těchto šesti obcích (2 % obcí na území Moravskoslezského kraje) se podíl žen na kandidátních listinách pohybuje mezi hodnotami 54,55 % v Uhlířově až 57,14 % v Mezině.

¹¹³ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=2>>

5.4.2 Participace žen v obecních zastupitelstvech

Z celkového počtu 4 268 zvolených zastupitelů byly zvoleny 1 033 (24,2 %) ženy napříč celým politickým spektrem.¹¹⁴ Bude-li porovnávána také tato charakteristika s republikovou úrovní, můžeme konstatovat, že je Moravskoslezský kraj nadprůměrný v podílu žen pracujících v obecních zastupitelstvech. Republikový průměr činil v roce 2002 (22,66 %) žen přítomných v komunální politice.¹¹⁵ O vývoji trendů ve volbách do obecních zastupitelstev na republikové úrovni se zmiňuje Moravskoslezský deník ze dne 4. 11. 2002. „Nových obecních zastupitelů je po letošních komunálních volbách v České republice o 158 méně než před čtyřmi lety. Ženy se nyní budou podílet na správě obcí a měst z téměř 23 %, což je zhruba o dvě procenta více než po volbách v roce 1998.“¹¹⁶ Podíl žen v komunální politice se tedy zvýšil jak na území Moravskoslezského kraje o 2,37 procentních bodů proti volbám z roku 1998, tak na republikové úrovni, kde vzrostl o 2,14 procentních bodů.¹¹⁷

Obr.23 Počet žen v obecních zastupitelstvech na území dnešního Moravskoslezského kraje k 1. 11. – 2. 11. 2002 podle stranické příslušnosti¹¹⁸

¹¹⁴ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv22112?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7&xdz=6&xnumnuts=8100&xstrana=0>>

¹¹⁵ tamtéž

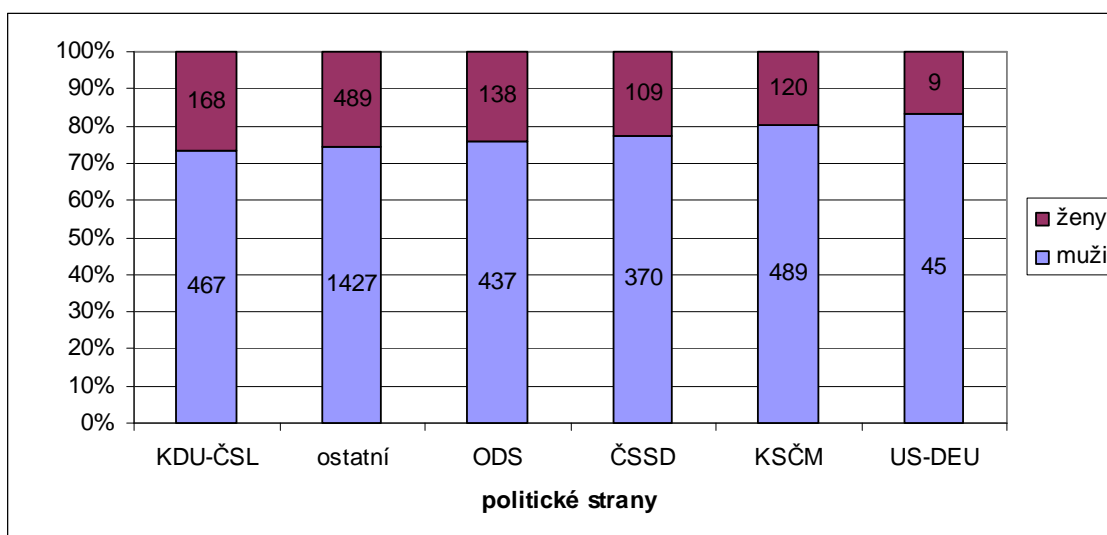
¹¹⁶ Zastupitelů je méně, zestárlí a je mezi nimi více žen. *Moravskoslezský deník*, 4. 11. 2002, roč. 2, č. 256 s. 2.

¹¹⁷ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv22112?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7&xdz=6&xnumnuts=8100&xstrana=0>>

¹¹⁸ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv22112?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7&xnumnuts=8100>>

Nejvíce mandátů získaly opět ženy z řad ostatních. Nominovaly největší množství kandidátů a logicky tedy získaly nejvíce mandátů (47,34 %). Z parlamentních stran znovu získaly nejvíce křesel v obecních zastupitelstvech podle očekávání ženy z řad KDU-ČSL (16,26 %). Zastupitelky z ODS (13,36 %) a KSČM (11,62 %) si prohodily pořadí z kandidátních listin. Pořadí v počtu mandátů z minulých voleb však zůstalo zachováno. Zbývající pozice obsadily ženy z řad ČSSD (10,55 %) a US-DEU (0,87 %). Všechny parlamentní strany dosáhly nižšího poměrného zastoupení, jelikož se výrazně zvětšil podíl ostatních zastupitelek.

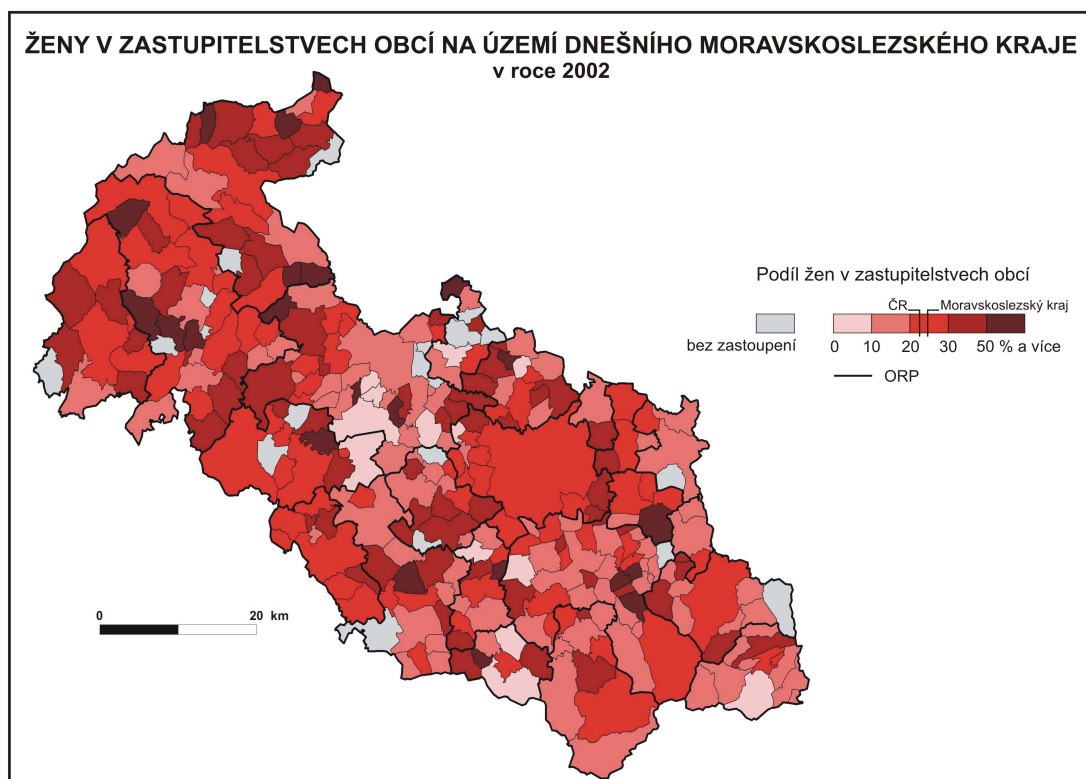
Obr.24 Podíl žen v obecních zastupitelstvech na území dnešního Moravskoslezského kraje k 1. 11. – 2. 11. 2002 podle politické příslušnosti¹¹⁹

Potřetí za sebou dosáhly největšího podílu mandátů uvnitř strany zastupitelky z řad KDU-ČSL (26,46 %). Jejich dlouhodobě nejlepší vyhlídky na zvolení se projevují v podílu zastupitelek v rámci strany. U druhých ostatních činil podíl žen 25,52 %. Další pořadí se téměř shoduje s šancemi na zvolení do zastupitelstva uvnitř jednotlivých stran. Následují ženy z ODS (24 %), ČSSD (22,76 %), KSČM (19,7 %). Předvolebním prognózám nedostály ženy z koalice US-DEU. Podílem žen měla US-DEU druhou největší šanci na zvolení, ale nominovala ženy na nevolebních pozicích a propadla se svým ziskem 16,67 % mandátů na poslední pozici. Jediní komunisté dosáhli nižšího podílu zastupitelek uvnitř strany v porovnání s minulými volbami. Přes 20% hranici se tentokrát dostaly ženy čtyřech politických subjektů z šesti.

¹¹⁹ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv2211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=9&xdz=6&xnumnuts=8100>>

Obr.25 Ženy v zastupitelstvech obcí na území dnešního Moravskoslezského kraje v roce 2002¹²⁰

V komunálních volbách v roce 2002 nezasedala jediná žena v zastupitelstvech 20 obcí (6,69 % obcí Moravskoslezského kraje). Také v těchto volbách je největší podíl žen v obcích, v nichž se jim podařilo získat 10,01 – 20 % mandátů (29,77 % obcí kraje). O rostoucím podílu žen v komunální politice vypovídá skutečnost, že došlo k razantnímu snížení obcí, ve kterých zastupitelky získaly 10,01 – 20 % mandátů a zvýšil se počet obcí s 30% a vyšším zastoupením. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří obce reprezentované 20,01 – 30% podílem žen v zastupitelstvu (27,76 % obcí kraje). Následuje skupina obcí s 30,01 – 50% zastoupením političek (24,08 % všech obcí). Další skupinu představují obce, v nichž „vládnou“ ženy (7,36 % obcí kraje). V této kategorii se pohybuje podíl žen v zastupitelstvech v rozmezí 53,33 % v Těrlicku až 71,43 % v Mezině. Moravskoslezský deník situaci s jistým přeháněním komentoval slovy: „V Mezině na Bruntálsku jsou v zastupitelstvu obce výhradně ženy, které si po volbách při vstupu do funkcí vytkly za cíl obec uklidit od jednoho konce po druhý a na

¹²⁰ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2002/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7>>

vsí zavést lepší vztahy.”¹²¹ Následují již zmíněné obce bez ženského zastoupení a nejmenší soubor obcí tvoří 0,01 – 10% ženská zastupitelstva. Správními obvody ORP, jejichž obce se mohou pochlubit výraznější participací žen v zastupitelských sborech, jsou Bohumín, Havířov, Orlová, Ostrava, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Frenštát pod Radhoštěm, Kopřivnice, Bílovec, Odry, Vítkov, Krnov, Bruntál, Rýmařov a Hlučín.

„Zatímco ve sněmovně je žen poskrovnu, na vedoucích postech obecních a městských úřadů je jich již více. Například ve Frýdku-Místku, Vratimově a Lhotce kralují na radnicích starostky, v Třinci je místostarostka.” Všechny tyto ženy na řídicích funkcích si spolupráci s muži pochvalují, jedním dechem ale dodávají, že jim zaměstnání zabírá veškerý volný čas, čímž narážejí na fakt, s nímž se ženy v politice musí potýkat mnohem častěji, než mužští kolegové – nedostatek času pro rodinu a děti.¹²²

5.4.3 Korelace volebních výsledků k 1. 11. – 2. 11. 2002

Korelačním počtem byla zjišťována závislosti mezi podílem žen na kandidátních listinách případně v zastupitelských sborech s vybranými demografickými charakteristikami obcí. Pro tento účel byly stejně jako v roce 1998 zvoleny kvůli časové blízkosti údaje ze sčítání 2001.

Tab.11 Korelační analýza podílu žen na kandidátních listinách obcí Moravskoslezského kraje¹²³

Wybrané demografické charakteristiky (SLDB 2001)	Koeficient korelace
Průměrný věk v obcích	0,041
Podíl žen v obcích	-0,051
Podíl obyvatel české národnosti v obcích	0,085
Podíl věřících v obcích	-0,291
Podíl katolíků v obcích	-0,242
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním v obcích	-0,009

¹²¹ Otáhal, Dalibor. O vzhled obce Mezina se starají především ženy. *Moravskoslezský deník*, 26. 7. 2003, roč. 3, č. 173, s. 11.

¹²² Fucimanová, Pavla. Komunální politika přeje něžnému pohlaví více. *Moravskoslezský deník*, 9. 5. 2006, roč. 12, č. 19, s. 2.

¹²³ Český statistický úřad [online]. [c2009] [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW <<http://www.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/aktual/ep-1>>

Podíl žen na EAO v obcích	-0,024
Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru v obcích	0,068
Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru v obcích	-0,127
Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru v obcích	0,048
Průměrný počet dětí na jednu ženu v obcích	0,030
Podíl obyvatel polské národnosti v obcích	-0,150
Podíl obyvatel slovenské národnosti v obcích	0,176

Nepodařilo se prokázat žádnou závislost mezi podílem žen na kandidátních listinách a specifickými demografickými charakteristikami obcí. K nepřímé korelační závislosti se nejvíce alespoň přiblížily charakteristiky podílu věřících a katolíků.

Tab.12 Korelační analýza podílu žen v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje¹²⁴

Vybrané demografické charakteristiky (SLDB 2001)	Koeficient korelace
Průměrný věk v obcích	-0,005
Podíl žen v obcích	-0,039
Podíl obyvatel české národnosti v obcích	0,095
Podíl věřících v obcích	-0,222
Podíl katolíků v obcích	-0,184
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním v obcích	-0,071
Podíl žen na EAO v obcích	-0,002
Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru v obcích	0,096
Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru v obcích	-0,024
Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru v obcích	-0,069
Průměrný počet dětí na jednu ženu v obcích	0,040
Podíl obyvatel polské národnosti v obcích	-0,146
Podíl obyvatel slovenské národnosti v obcích	0,082

Také podíl žen v obecních zastupitelstvech není ovlivněn žádnou specifickou charakteristikou. K nepřímé korelační závislosti se nejvíce alespoň přiblížily charakteristiky podílu věřících a katolíků.

¹²⁴ tamtéž

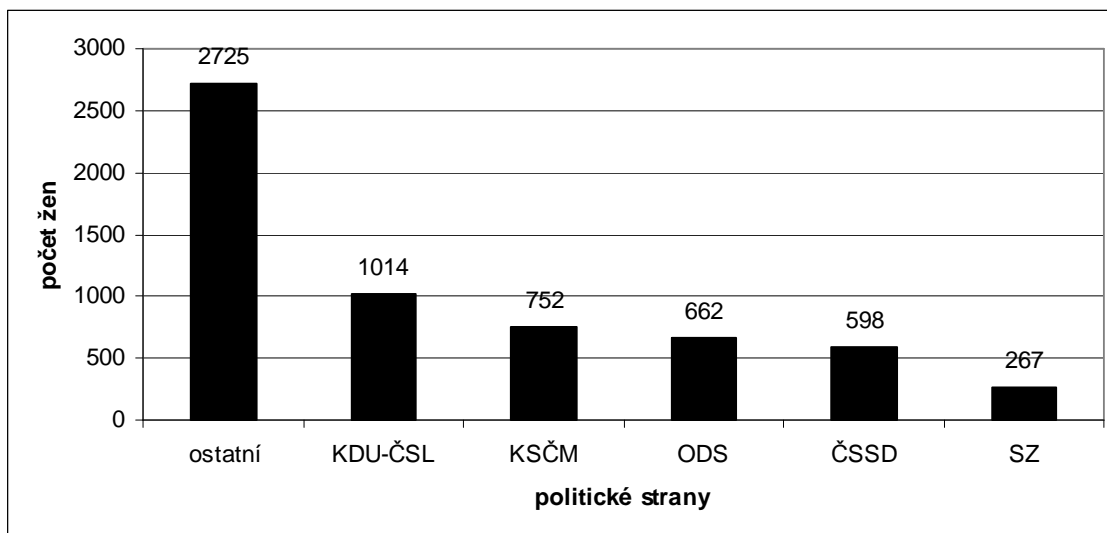

5.5 Participace žen v komunálních volbách Moravskoslezského kraje v roce 2006

5.5.1 Participace žen na kandidátních listinách

Z celkového počtu 19 384 kandidátů, usilujících o získání mandátu do zastupitelstev obcí, bylo 6 018 žen (31,05 %) v rámci všech politických subjektů, vystupujících na komunální úrovni zkoumaného kraje.¹²⁵ Oproti předešlému volebnímu období se zvýšily všechny námi sledované charakteristiky v této kapitole. Celkový počet kandidátů vzrostl o 1 009 politiků, zvýšil se rovněž zájem žen o vstup do komunální politiky, jejich počet dosáhl hodnoty o 617 vyšší oproti předešlým volbám. Podíl žen na kandidátních listinách vzrostl o 1,66 procentních bodů.¹²⁶ Porovnáme-li výsledky podílu žen na kandidátních listinách v Moravskoslezském kraji s republikovým průměrem (29,89 %), můžeme konstatovat, že i v komunálních volbách v roce 1998 dosáhly ženy ve zkoumaném kraji nadprůměrného zastoupení.

Obr.26 Počet žen na kandidátních listinách obcí Moravskoslezského kraje k 20. 10. – 21. 10. 2006 podle stranické příslušnosti

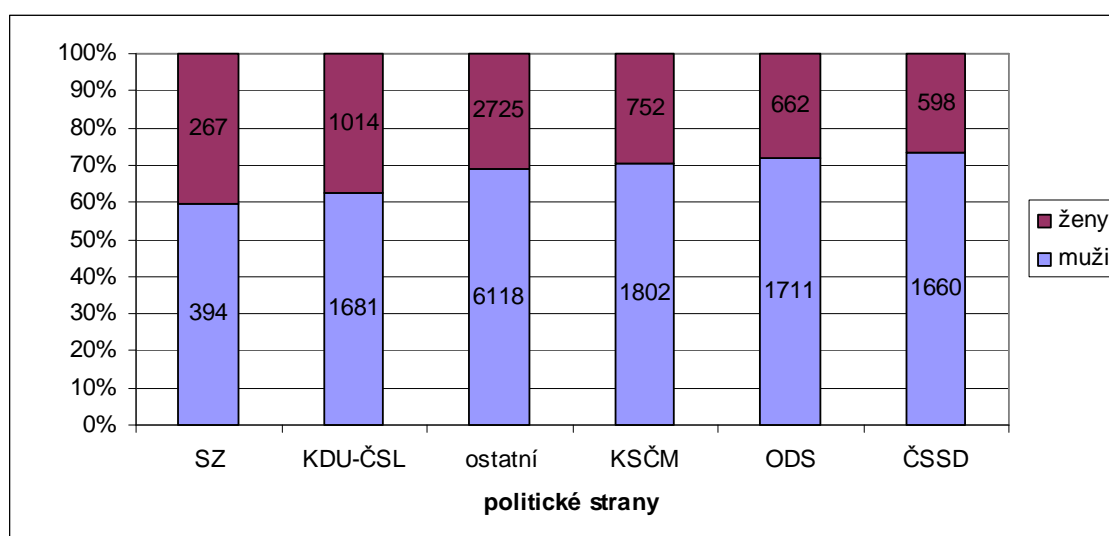
Také v komunálních volbách v roce 2006 kandidovalo nejvíce žen za ostatní. Z celkového množství 6 018 žen, usilujících o vstup do obecního zastupitelstva, dosáhly kandidátky ostatních stran a nezávislých 45,28 %. I kdyby se opět ženy na kandidátních

¹²⁵ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv22112?xjazyk=CZ&xid=1&xv=2&xdz=6&xnumnuts=8100&xstrana=0>>

¹²⁶ tamtéž

listinách tří nejsilnějších parlamentních stran v této charakteristice sečetly (KDU-ČSL, KSČM a ODS), nedosáhly by počtu ostatních kandidátek. Za ženami z řad ostatních se seřadily ženy z parlamentních stran ve stejném pořadí jako u komunálních voleb z roku 2002. Na dalších místech se tedy umístily ženy z KDU-ČSL (16,85 %), KSČM (12,5 %), ODS (11 %), ČSSD (9,94 %) a poslední SZ (4,44 %). Již počtvrté za sebou nominovala nejvíce žen z parlamentních stran KDU-ČSL. Nejméně žen nominoval znovu nováček na komunální úrovni, SZ.

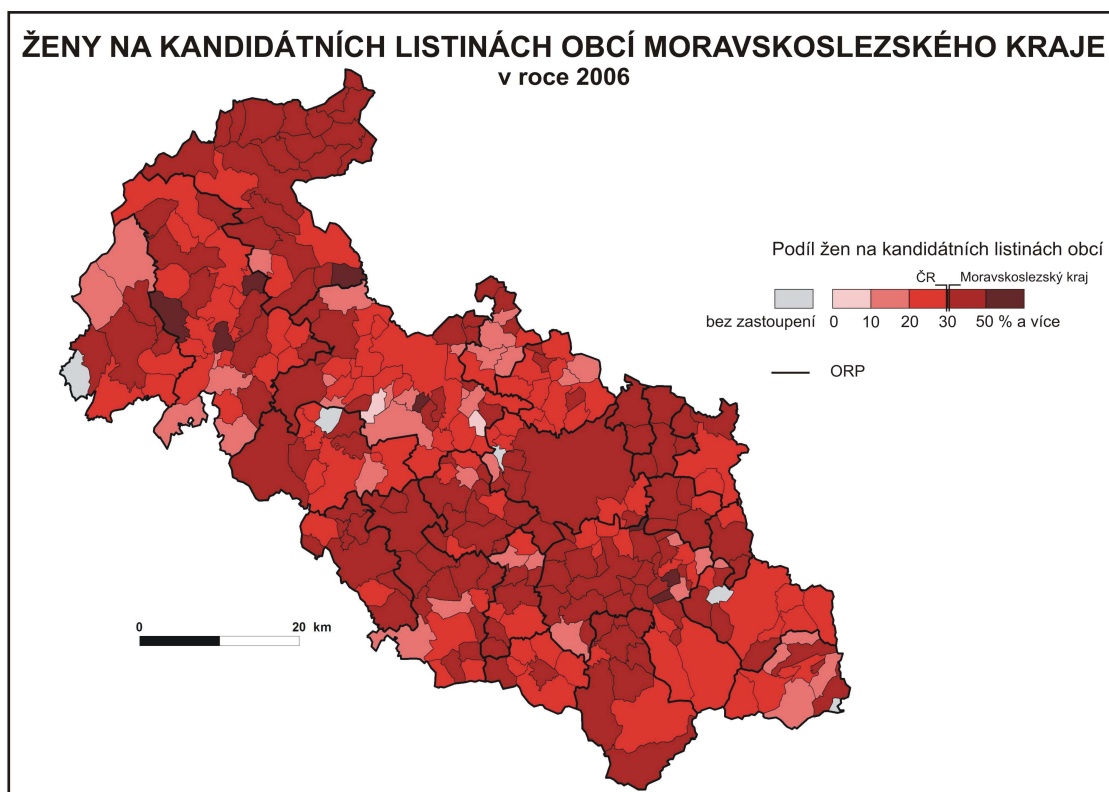
Obř.27 Podíl žen na kandidátních listinách obcí Moravskoslezského kraje k 20. 10. – 21. 10. 2006 podle politické příslušnosti¹²⁷

Největší šanci na zvolení měly političky SZ, když při svém prvním vystoupení na komunální úrovni jakožto samostatné parlamentní strany nominovaly 40,39 % žen, čímž přerušily dlouholetou dominanci KDU-ČSL (37,63 %) v této kategorii. Poslední, kdo se dostaly přes 30% hranici v podílu žen na kandidátních listinách, byly političky ostatních politických uskupení (30,82 %). Čtvrtého nejvyššího podílu dosáhly ženy z řad KSČM (29,44 %), následovaly političky za ODS (27,9 %) a přehled uzavřely kandidátky z ČSSD (26,48 %). Všechny strany s výjimkou ČSSD dosáhly vyššího poměrného zastoupení žen. Znovu můžeme předpokládat, že se s vyššími šancemi na zvolení dostane do obecních zastupitelstev více žen.

¹²⁷ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv22114?xjazyk=CZ&xid=1&xv=4&xdz=6&xnumnuts=8100&xstrana=0>>

Obr.28 Ženy na kandidátních listinách obcí Moravskoslezského kraje v roce 2006¹²⁸

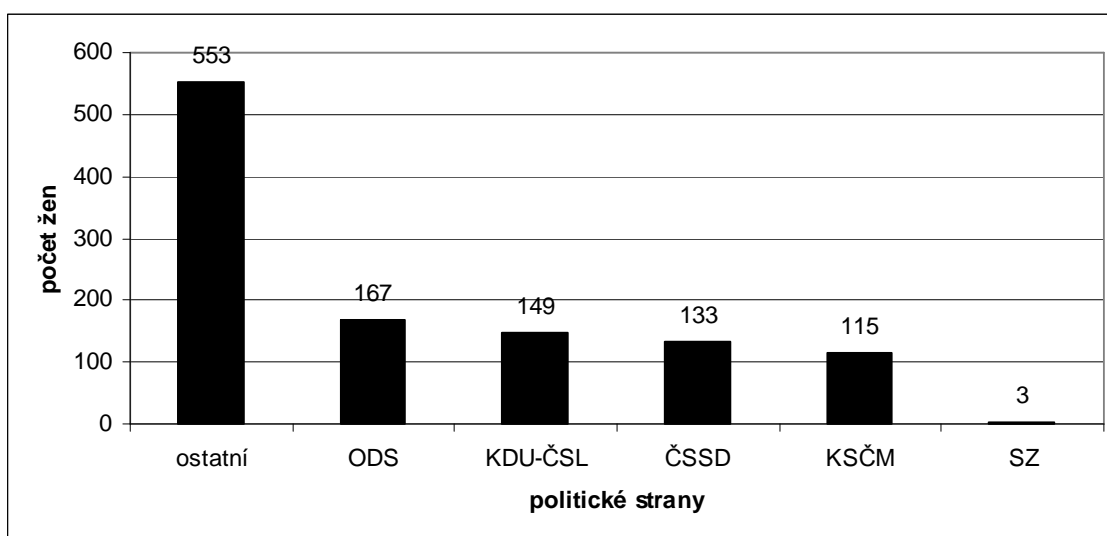
V komunálních volbách v roce 2006 společně s obcí Tvrdkov, která nenominovala jedinou ženu ani v předešlých volbách, neobsadily kandidátní listiny jedinou ženou další čtyři obce. Jediným správním obvodem ORP, v němž většina obcí neobsadila kandidátní listiny ženami s více jak 20 % se staly Kravaře. Správní obvody ORP s významným podílem obcí, na jejichž kandidátních listinách jsou ženy nominovány z více jak 30 %, reprezentuje Bohumín, Karviná, Orlová, Ostrava, Český Těšín, Havířov, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Kopřivnice, Bílovec, Nový Jičín, Odry, Bruntál, Krnov a Rýmařov. Za ženské obce, na jejichž kandidátních listinách bychom našli ženy reprezentované nadpoloviční většinou, by mohly být označeny Nižní Lhoty, Kaňovice, Mezina, Chvalíkovice, Vojkovice, Úvalno, Václavov u Bruntálu a Nové Heřminovy. Podíl žen na kandidátních listinách těchto obcí se pohybuje mezi hodnotami 53,85 % v Nižní Lhotě až 73,68 % v Nových Heřminovech.

¹²⁸ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=2>>

5.5.2 Participace žen v obecních zastupitelstvech

Z celkového počtu 4 243 zvolených zastupitelů bylo zvoleno 1 120 (26,4 %) žen napříč celým politickým spektrem.¹²⁹ Bude-li porovnávána také tato charakteristika s republikovou úrovní, můžeme konstatovat, že je Moravskoslezský kraj nadprůměrný v podílu žen pracujících v obecních zastupitelstvech. Republikový průměr činil v roce 2006 (24,97 %) žen přítomných v komunální politice.¹³⁰ Podíl žen působících v komunální politice se zvýšil jak na území Moravskoslezského kraje o 2,2 procentní body proti volbám z roku 2002, tak na republikové úrovni, kde vzrostl o 2,31 procentní bod.

Obř.29 Počet žen v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje k 20. 10. – 21. 10. 2006 podle stranické příslušnosti¹³¹

Nejvíce mandátů získaly počtvrté za sebou ženy z řad ostatních (49,38 %). Druhé místo obsadily poprvé zastupitelky z ODS (14,91 %), čímž přerušily dlouhodobou nadvládu političek z řad KDU-ČSL (13,3 %). Ženy z ČSSD (11,88 %) se poprvé neumístily na posledním místě mezi čtyřmi hlavními parlamentními stranami. Předposlední skončily komunistky (10,27 %) a na posledním místě se umístil

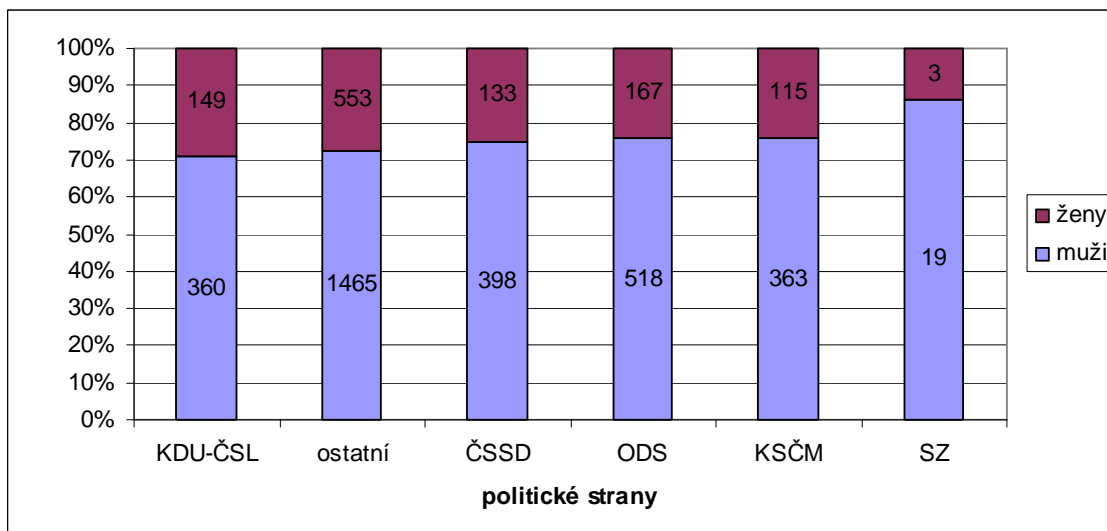
¹²⁹ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7>>

¹³⁰ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv22112?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7&xdz=6&xnumnuts=0&xstrana=0>>

¹³¹ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7>>

zastupitelky SZ (0,27 %), což byla vůbec nejnižší dosažená hodnota za všechna čtyři volební období.

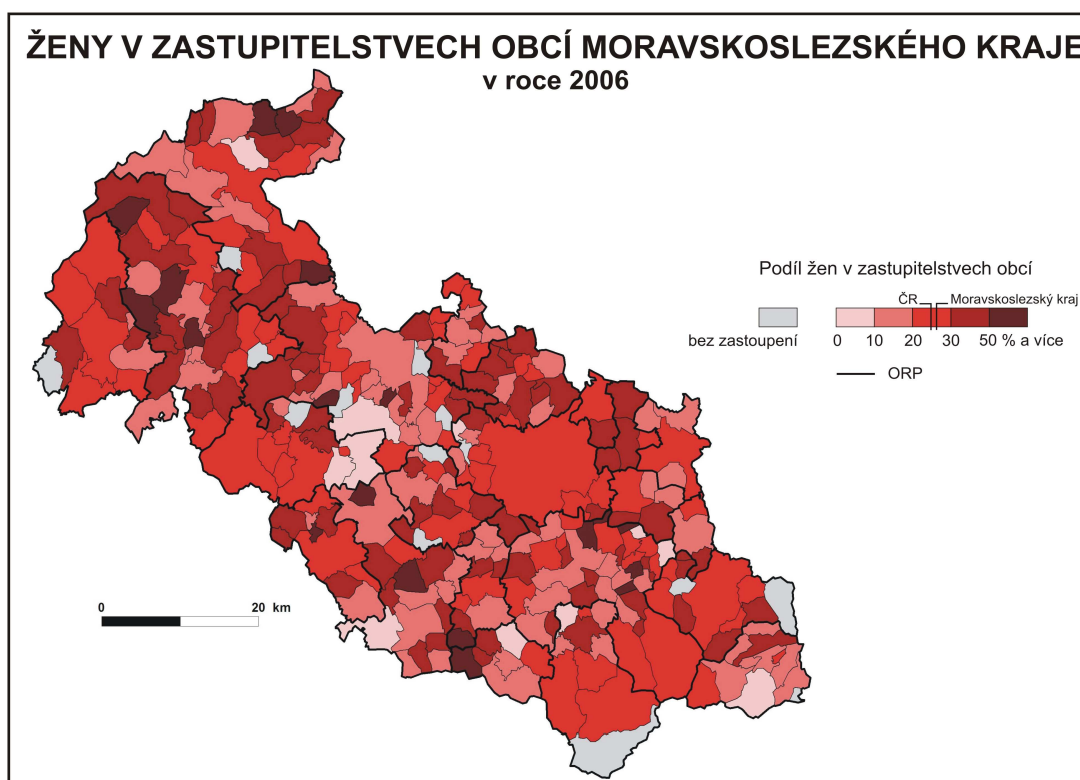
Obr.30 Podíl žen v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje k 20. 10. – 21. 10. 2006 podle politické příslušnosti¹³²

Nejvíce mandátů v rámci strany ve čtvrtých volbách po sobě získaly díky vysokých šancí na zvolení zastupitelky z řad KDU-ČSL (29,27 %). Druhý nejvyšší podíl žen vzešel z řad ostatních političek (27,4 %) stejně jako v minulých volbách. Nejlepšího výsledku od roku 1994 dosáhly zastupitelky za ČSSD (25,05 %). Další místa obsadily ženy z ODS (24,38 %) a KSČM (24,06 %). Poslední se umístily zastupitelky SZ navzdory jejich nebývale vysokým šancím na zvolení. Tento fakt jednoduše může být vysvětlen tak, že SZ byla pro voliče na komunální úrovni velkou neznámou a do zastupitelstev se dostal celkově jen zlomek nominovaných. Navíc nebyla-li žena lídrem kandidátní listiny, byla téměř bez šance na zvolení.

¹³² Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv2211?xjazyk=CZ&xid=1&xv=9&xdz=6&xnumnuts=8100>>

Obr.31 Ženy v zastupitelstvech obcí Moravskoslezského kraje v roce 2006¹³³

V komunálních volbách v roce 2006 nezasedala jediná žena v zastupitelstvech 14 obcí (4,68 % obcí Moravskoslezského kraje). O rostoucím podílu žen v komunální politice vypovídá skutečnost, že nejpočetnější skupinu obcí tvoří zastupitelstva s 30,01 – 50% podílem žen (31,77 % obcí kraje). Druhá jsou zastupitelstva s 20,01 – 30% podílem žen (28,09 %). Na třetím místě figurují vítězové třech předešlých voleb v této kategorii, mající 10,01 – 20 % zastupitelek (25,42 %), následují obce, v nichž „vládnou“ ženy, tedy s větším než 50% podílem žen (6,35 %). V těchto obcích se pohybuje podíl zastupitelek od 53,33 % ve Veřovicích až po nevídaných 85,71 % v Úvalnu. Hned zastupitelstva pěti obcí (Dívčího Hradu, Ludvíkova, Václavova u Bruntálu, Vysoké a Vrchů) jsou tvořena ze 71,43 % ženami. V těchto obcích se ženy ve vedení obcí těší nebývalému uznání. „Na Bruntálsku kandidují potřetí po sobě na post starostů obcí i dvě ženy. Oblíbenými představitelkami občanů jsou s nejvíce hlasy zvolené Jarmila Pavlíková, starostka Václavova u Bruntálu a Dana Selingerová, starostka Ludvíkova.“¹³⁴ Další se umístily obce bez ženského elementu v zastupitelstvu a na posledním místě skončily obce z kategorie s 0,01 – 10% ziskem mandátů pro ženy

¹³³ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/pls/kv2006/kv22?xjazyk=CZ&xid=1&xv=7>>

¹³⁴ Na úspěchy starostek nezapomněli. *Region Krnov*, 31. 10. 2006, roč. 15, č. 44, s. 2.

(3,68 % obcí kraje). Již téměř ve všech správních obvodech ORP je ve většině obcí podíl žen v zastupitelstvu čtvrtinový. Jedinými správními obvody ORP, jejichž obce mají z větší části nižší než čtvrtinové zastoupení jsou Karviná a Jablunkov.

5.5.3 Korelace volebních výsledků k 20. 10. – 21. 10. 2006

Korelačním počtem byla naposledy zjišťována závislosti mezi podílem žen na kandidátních listinách případně v zastupitelských sborech s vybranými demografickými charakteristikami obcí. Pro tento účel byly stejně jako v letech 1998 a 2002 zvoleny údaje ze sčítání 2001.

Tab.13 Korelační analýza podílu žen na kandidátních listinách obcí Moravskoslezského kraje¹³⁵

Vybrané demografické charakteristiky (SLDB 2001)	Koeficient korelace
Průměrný věk v obcích	-0,037
Podíl žen v obcích	0,012
Podíl obyvatel české národnosti v obcích	0,057
Podíl věřících v obcích	-0,223
Podíl katolíků v obcích	-0,172
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním v obcích	-0,084
Podíl žen na EAO v obcích	-0,032
Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru v obcích	0,010
Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru v obcích	-0,032
Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru v obcích	0,019
Průměrný počet dětí na jednu ženu v obcích	0,062
Podíl obyvatel polské národnosti v obcích	-0,124
Podíl obyvatel slovenské národnosti v obcích	0,096

Nepodařilo se prokázat žádnou závislost mezi podílem žen a vybranými charakteristikami. Koeficient korelace poklesl již také u podílu věřících a katolíků.

¹³⁵ Český statistický úřad [online]. [c2009] [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW <<http://www.czso.cz/xt/edicniplan.nsf/aktual/ep-1>>

Tab.14 Korelační analýza podílu žen v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje¹³⁶

Vybrané demografické charakteristiky (SLDB 2001)	Koeficient korelace
Průměrný věk v obcích	-0,102
Podíl žen v obcích	-0,062
Podíl obyvatel české národnosti v obcích	0,089
Podíl věřících v obcích	-0,152
Podíl katolíků v obcích	-0,118
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním v obcích	-0,142
Podíl žen na EAO v obcích	-0,033
Podíl obyvatel zaměstnaných v priméru v obcích	0,053
Podíl obyvatel zaměstnaných v sekundéru v obcích	0,061
Podíl obyvatel zaměstnaných v terciéru v obcích	-0,103
Průměrný počet dětí na jednu ženu v obcích	0,099
Podíl obyvatel polské národnosti v obcích	-0,130
Podíl obyvatel slovenské národnosti v obcích	0,017

Také v této sledované kategorii se nepodařilo prokázat žádnou korelační závislost. Můžeme tedy konstatovat, že podíl žen na kandidátních listinách a v obecních zastupitelstvech nijak nesouvisí s vybranými demografickými charakteristikami obcí.

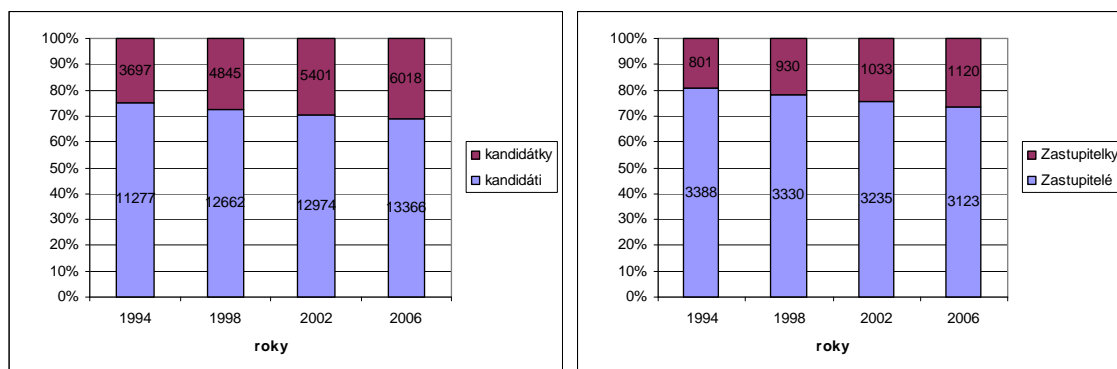
¹³⁶ tamtéž

6 ZÁVĚR

Na modelovém území Moravskoslezského kraje byla zpracovávána problematika participace žen v komunální politice. Během šestnáctiletého období byly sledovány změny ve složení obecních zastupitelstev a jeho vývoj v prostoru a čase. V následujících stranách odprezentujeme výsledky naší práce, k nimž jsme došli.

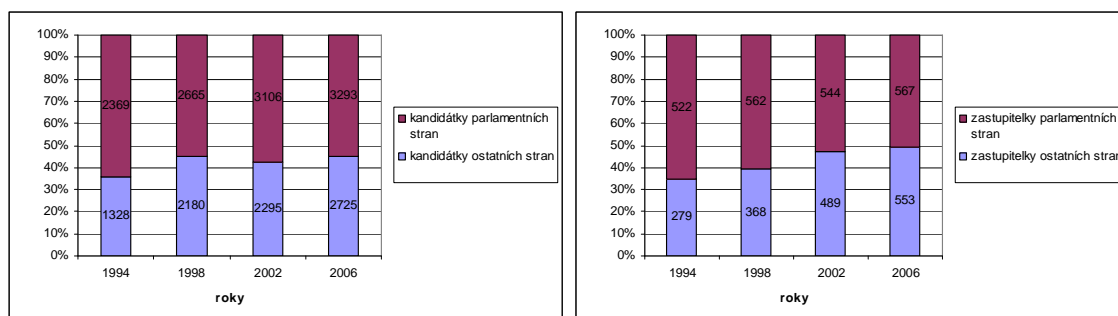
Obr.32 Vývoj podílu žen na kandidátních listinách a v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje v letech 1994 – 2006¹³⁷

Hypotézy ze druhé kapitoly, v nichž bylo vysloveno, že se podíl žen bude v komunální politice každým rokem zvyšovat, se potvrdily. Na kandidátních listinách se podíl žen vyvíjel od hodnoty 24,69 % z voleb z roku 1994 až k 31,05 % z voleb posledních. V obecních zastupitelstvech dosáhl podíl žen v roce 1994 hodnoty 19,12 % a během sledovaného období vzrostl na 26,4 %. Podíl žen v obou sledovaných kategoriích a v každých volbách dosahoval v Moravskoslezském kraji více procent než činil republikový průměr. Ženám v komunální politice se na území analyzovaného kraje daří. Obecní zastupitelstva představují oblast politiky, v níž se ženy prosazují nejvíce. Ovšem ani při pohledu na výsledek voleb z roku 2006, kdy podíl žen v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje dosáhl svého historického maxima – 26,4 %, nemůže být označen za vysoký.

¹³⁷ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-26]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/>>

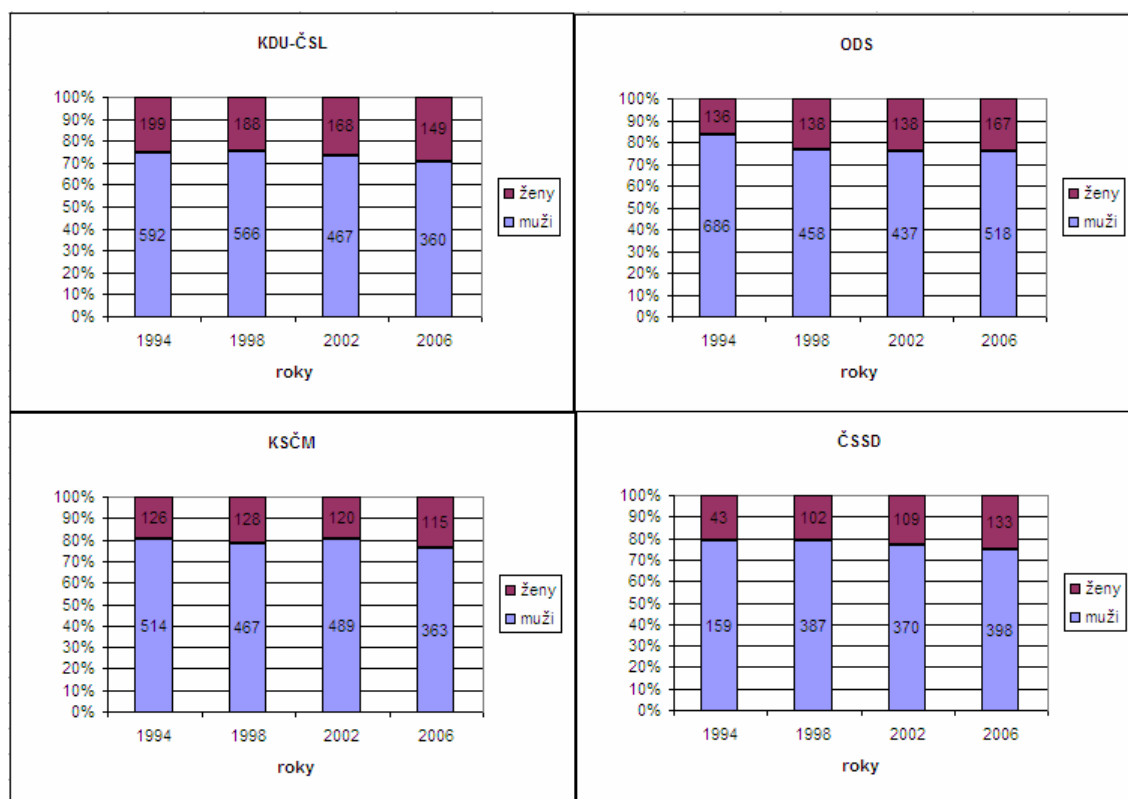
Obr.33 Vývoj podílu žen v obecních zastupitelstvech v rámci stranických struktur Moravskoslezského kraje v letech 1994 – 2006¹³⁸

Politicky neparlamentních stran představují nejpočetnější skupinu v rámci stranických struktur. Jejich podíl se neustále zvyšuje s výjimkou roku 2002, kdy se podíl kandidátek z ostatních politických stran snížil. Trend v růstu podílu ostatních političek kopíruje celkově nárůst ostatních zastupitelů v Moravskoslezském kraji. Zájem žen o vstup do politiky se v každých volbách zvyšuje. V roce 2006 dosáhl podíl zastupitelek ostatních stran maxima 49,38 %.

¹³⁸ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-03-26]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/>>

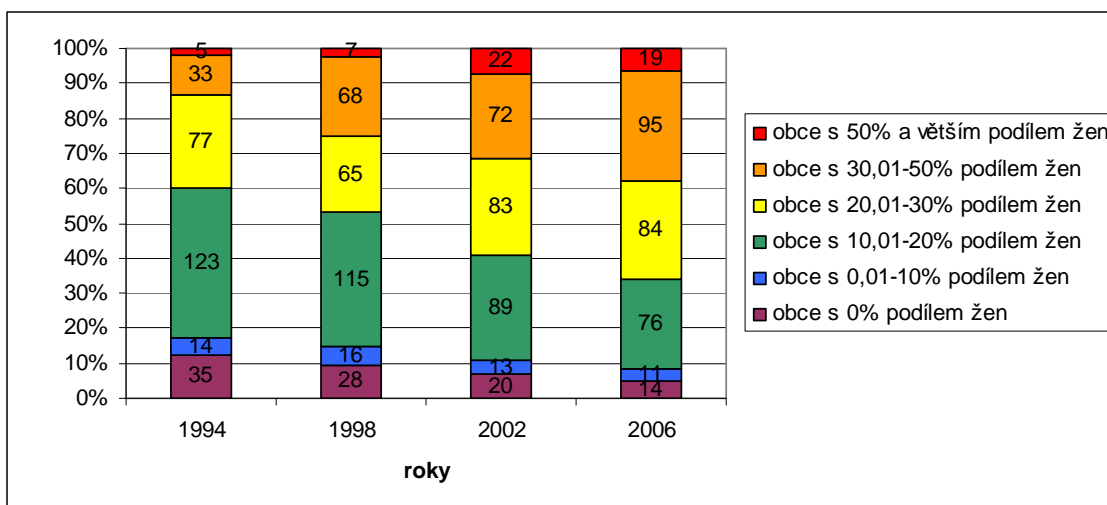
Obř.34 Vývoj podílu žen v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje podle stranické příslušnosti čtyř hlavních parlamentních stran v letech 1994 – 2006¹³⁹

Největší šance na zvolení měly dlouhodobě ženy nominované stranou KDU-ČSL. Pouze v posledních volbách je v této charakteristice předčily političky SZ, které ovšem své vysoké šance na získání mandátu nezúročily hlavně kvůli malé volební podpoře. Ze všech politických subjektů, vystupujících na komunální úrovni, připadl vždy největší podíl mandátů v rámci strany ženám z KDU-ČSL. Absolutního maxima dosáhly v posledních volbách, kdy se jim podařilo získat 29,27 % všech mandátů strany KDU-ČSL. KDU-ČSL disponuje širokou členkou základnou, což se projevilo ve všech komunálních volbách, když mezi parlamentními stranami jejich ženy získaly nejvyšší počet mandátů. Tato hegemonie byla přerušena až ve volbách posledních, kdy je v počtu mandátů předstihly političky z jinak stále druhé ODS. Ženy z řad ODS obsazovaly nejvíce křesel v zastupitelstvech ve větších městech. Parlamentní strany vystupující vždy v jedné volbě obsazovaly zastupitelstva nejnižším počtem žen. Zastupitelky čtyřech parlamentních stran, vystupujících ve všech volbách na komunální úrovni, zvyšovaly v čase svůj podíl v rámci strany s výjimkou roku 2002, kdy ženy z řad KSČM dosáhly nižšího zastoupení než v předešlých volbách.

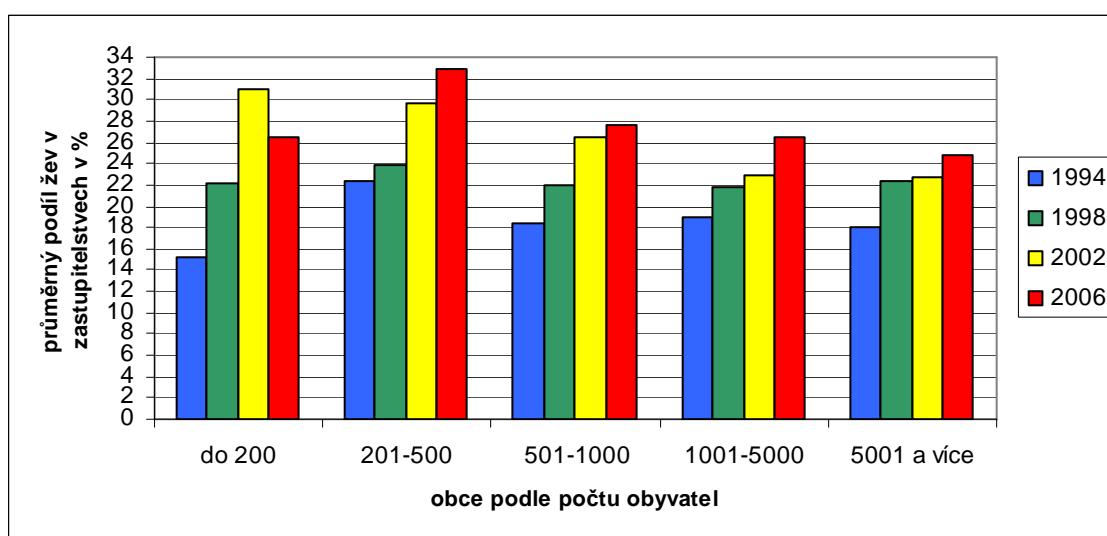
¹³⁹ tamtéž

Obr.35 Vývoj podílu žen v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje podle zisku mandátu v letech 1994 - 2006¹⁴⁰

Rostoucí počet žen v komunální politice ilustrují následující fakta. V každých volbách se snižoval podíl obecních zastupitelstev, v nichž se pohyboval podíl žen mezi 10,01 – 20 %. Stejně tak klesal podíl zastupitelstev bez žen. Naopak se neustále zvětšovala skupina zastupitelstev s 30,01 – 50% podílem žen, rostoucí trendy byly rovněž zaznamenány v obcích s nadpolovičním zastoupením žen v politice, tedy v obcích, v nichž „vládnou“ ženy.

Obr.36 Vývoj podílu žen v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje podle velikostních kategorií obcí v letech 1994 – 2006¹⁴¹

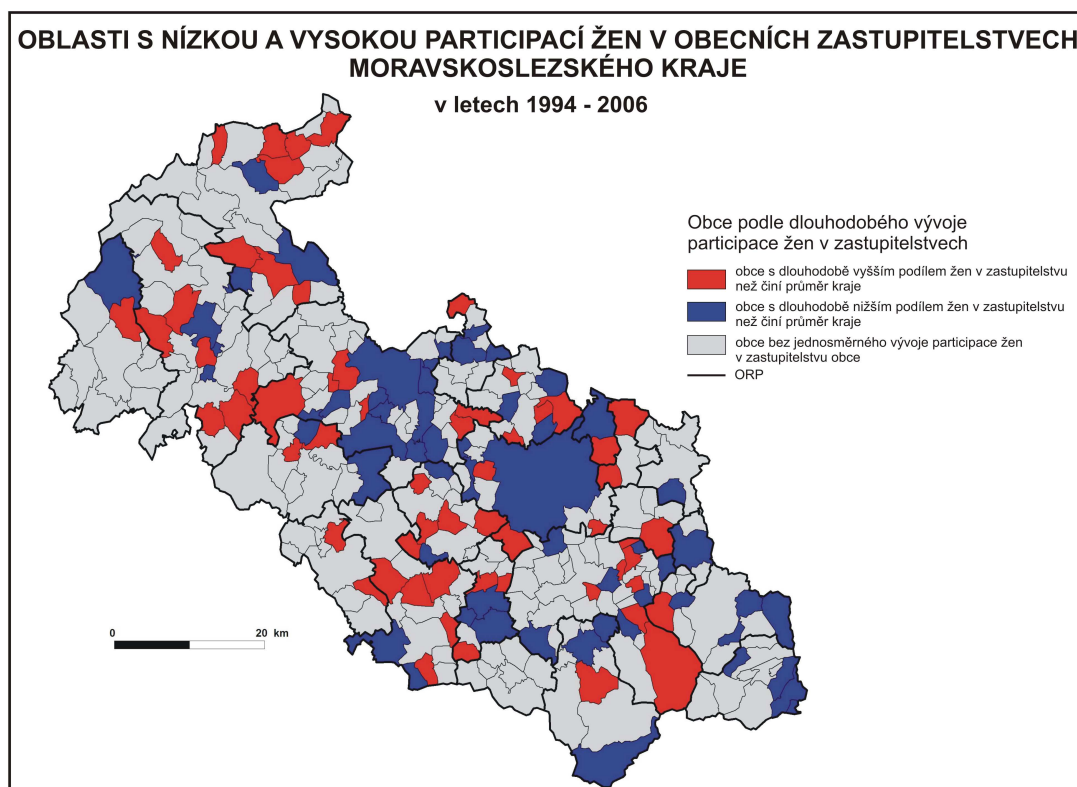

¹⁴⁰ tamtéž
¹⁴¹ tamtéž

Z dlouhodobého vývoje můžeme usoudit, že velikost obce ovlivňuje podíl žen pracujících v obecních zastupitelstvech a že se ženy nejvíce podílí na komunální politice v obcích s 201 až 500 obyvateli. V obcích nad 500 obyvatel poté podíl žen v zastupitelstvech klesá k nejnižším hodnotám, jež jsou dosaženy ve městech nad 5 000 obyvatel. Roli zde asi hraje fakt, že se jedná o obce s velmi malými zastupitelstvy, k vysokému podílu proto stačí prosazení menšího absolutního počtu žen. Je rozhodně zajímavé, že zastupitelstva, v nichž zasedaly z nadpoloviční většiny ženy, byla ve všech volbách převážně tvořena z obcí s méně než 1 000 obyvateli. Jen jedenkrát bylo zvoleno ženské zastupitelstvo v obci nad 5 000 obyvatel (v roce 1998 v Rychvaldu s 53,33 % zastupitelek). Pro ženy je jednodušší se prosadit do zastupitelstev v menších obcích, neboť zde politické prostředí není natolik tvrdé jako ve větších městech s mnohamilionovými rozpočty a s trvalými ambicemi politiků prosadit se do vrcholného politického života.

Koncentrace obecních zastupitelstev s dlouhodobě vysokým podílem žen je největší ve správních obvodech ORP Bruntál, Bílovec, Krnov a Rýmařov. Při pohledu na jejich sídelní strukturu můžeme konstatovat, že se jedná o správní obvody ORP, v nichž dominují obce do 1 000 obyvatel. Podíl žen v zastupitelstvech obcí kontinuálně roste v čase v celém Moravskoslezském kraji. Ke čtyřem výše zmíněným správním obvodům ORP s vysokým podílem žen v zastupitelstvech (spadajících do kategorie 20,01 a více %) přibývají další. V posledních volbách byly jedinými správními obvody ORP s nízkou koncentrací žen v obecních zastupitelstvech Karviná a Jablunkov. Během sledovaného šestnáctiletého období by na základě zpracovaných výsledků mohly být vymezeny regiony s nízkou participací žen v politice. Nejméně se ženám dařilo v obecních zastupitelstvech správních obvodů ORP Opavy, Hlučína, Kravař, Karviné, Českého Těšína, Třince a Jablunkova.

Obr.37 Oblasti s nízkou a vysokou participací žen v obecních zastupitelstvech Moravskoslezského kraje v letech 1994 - 2006¹⁴²

Nikde v kraji se nevytvořil souvislý region, v němž by byl podíl žen v zastupitelstvech obcí trvale nadprůměrný nebo podprůměrný. Mohou být ale vymezeny správní obvody ORP, v nichž jasně dominují obce s dlouhodobě vyšším podílem žen v zastupitelstvu než činí krajský průměr. Takovýmito správními obvody ORP jsou ženám nakloněné ORP Bruntál a Krnov, dále Odry, Bílovec, Nový Jičín a Orlová. Naopak správními obvody ORP, v nichž dominují obce s dlouhodobě nižším podílem žen v zastupitelstvu než činí krajský průměr, jsou Opava, Kravaře, Frýdlant nad Ostravicí, Třinec a Jablunkov.

Vedle bariér bránících vstupu více žen do politiky jakými jsou časová náročnost skloubení politiky s péčí o rodinu, neumisťování se vysoko v rámci stranických struktur a neobsazování volitelných míst na kandidátkách, byl ještě prokázán vztah mezi počtem obyvatel v obci a podílem žen v zastupitelstvu. Do zastupitelstev obcí do 1 000 obyvatel je snazší se dostat, nepanuje zde na radnicích přílišná rivalita a časová náročnost na práci je rovněž nižší než ve větších městech. Nepodařilo se prokázat žádnou korelační závislost mezi podílem žen na kandidátních listinách a v zastupitelstvech s vybranými

¹⁴² tamtéž

demografickými charakteristikami obcí. Vhodnou metodu pro zvýšení participace žen v obecních zastupitelstvech spatřujeme v zipovém systému obsazování kandidátních listin. Byť první pokus, který byl v tomto směru učiněn Stranou zelených v roce 2006, měl výsledky spíše tristní.

7 SUMMARY, KEY WORDS

The questions of women participation in municipal boards on model territory of Moravian - Silesian Region are investigated in my bachelor's work. The attention is paid to the exploration of facts and to the system of municipal elections in the Czech Republic in this introduction. The differences in women representation according to the political parties, time trend and regional difference are pursued on the basis of data from the Czech Statistical Office. Further on the attention is paid to the reasons for such low women representation in the politics and to the things which can impede women entry to the political life. On the basis of the statistical calculation we also demarcated regions with long – term higher or lower women participation in municipal boards than is an average of region. I confirmed the fact of continuous increase of women participation in tickets and municipal boards in each election of Moravian – Silesian Region by my personal research.

KEY WORDS: political geography – municipal politics - municipal boards – women participation in tickets – women participation in municipal boards – Moravian-Silesian Region – gender – gender equality

V bakalářské práci je na modelovém území Moravskoslezského kraje zkoumána problematika participace žen v obecních zastupitelstvech. V úvodu je pozornost věnována rešerším a systému komunálních voleb v České republice. Na základě dat z Českého statistického úřadu jsou sledovány rozdíly v zastoupení žen podle politických stran, časové trendy a územní diference. Pozornost je dále věnována důvodům nízkého zastoupení žen v politice a jsou vymezeny bariéry bránící ženám při vstupu do politického života. Na základě statistických výpočtů byly vymezeny obce podle počtu obyvatel, v nichž se ženy v komunální politice prosazují nejvíce. Byly vyčleněny také regiony s dlouhodobě vyšším, popřípadě nižším, podílem žen v obecních zastupitelstvech, než činí krajský průměr. Vlastním výzkumem jsme potvrdili skutečnost kontinuálního růstu podílu žen na kandidátních listinách a v obecních zastupitelstvech v každých volbách na území Moravskoslezského kraje.

KLÍČOVÁ SLOVA: politická geografie – komunální politika – obecní zastupitelstva – participace žen na kandidátních listinách – participace žen v obecních zastupitelstvech – Moravskoslezský kraj – gender – genderová rovnost

POŽITÁ LITERATURA, INFORMAČNÍ ZDROJE

Právní prameny

Zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně doplnění některých dalších zákonů

Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších samosprávných územních celků

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů

Zákon č. 387/2004 Sb., o změnách hranic krajů

Knihy, články v časopisech

Baar, Vladimír., Rumpel, Petr., Šindler, Petr. Politická geografie. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita, 1996. 94 s. ISBN 80-7042-737-X.

Balík, Stanislav. Komunální volby v České republice v roce 2002. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 143 s. ISBN 80-210-3211-1.

Bárotvá, Eva. Postavení a sociální participace ženy v různých sociálně ekonomických systémech. 1. vydání. Praha: Horizont, 1977. 220 s. ISBN 40-040-77.

Bauerová, Jaroslava., Bártová, Eva. Proměny ženy v rodině, práci a ve veřejném životě. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1987. 306 s. ISBN 25-018-87.

Daněk, Petr., Jehlička, Petr., Tomeš, Jiří. Stát, politika, prostor. 1. vydání. Praha: UK, PŘF, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2000. 274 s. ISBN 80-238-5566-2.

Fucimanová, Pavla. Místostarostka: Nepřipravenost se neomlouvá. *Moravskoslezský deník*, 15. 11. 2004, roč. 12, č. 19, s. 2.

Fucimanová, Pavla. Komunální politika přeje něžnému pohlaví více. *Moravskoslezský deník*, 9. 5. 2006, roč. 12, č. 19, s. 2.

Ferrarová, Eva. Příručka pro implementaci rovných příležitostí žen a mužů a principů gender mainstreamingu ve veřejné správě v České republice. 1. vydání. Praha: Gender Studies, 2007. 32 s. ISBN 976-80-86520-03-2.

Klíma, Michal. Volby a politické strany v moderních demokraciích. 1. vydání. Praha: Radix, 2003. 273 s. ISBN 80-8603-113-6

Kotišová, Miluš. Čekání na ženský samet – Třináct a jeden politický rozhovor s českými ženami. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. 274 s. ISBN 80-239-7387-8.

Malínská, Jana. Do politiky prý ženy nesmí - proč? Vzdělání a postavení žen v české společnosti v 19. a na počátku 20. století. 1. vydání. Praha: Libri, 2005. 174 s. ISBN 80-7277-295-3.

Otáhal, Dalibor. O vzhled obce Mezina se starají především ženy. *Moravskoslezský deník*, 26. 7. 2003, roč. 3, č. 173, s. 11.

Rakušanová, Petra. Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?. 1. vydání. Praha: Občanské sdružení Fórum 50 %, 2006. 47 s. ISBN 80-239-7438-6.

Seidlová, Adéla. Členové parlamentu ČR z hlediska gendrových rozdílů. In Současná česká společnost. Mansfeldová, Zdenka., Tuček, Milan. 1. vydání. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2002. s. 244 – 253. ISBN 80-7330-009-5.

Statistický lexikon obcí České republiky. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad a Ministerstvo vnitra České republiky 1994. 895 s. ISBN 80-7049-096-9.

Šaradín, Pavel., Outlý, Jan. Studie o volbách do obecních zastupitelstev. 1. vydání. Olomouc: UP, 2004. 232 s. ISBN 80-244-0798-1.

Šiklová, Jiřina. Gender studies a feminismus na univerzitách ve světě a v České republice. In Společnost žen a mužů z aspektu gender. Maříková, Hana., Věšíňová – Kalivodová, Eva. 1. vydání. Praha: Open Society Fund, 1999. s. 9 – 21.

Toušek, Václav., Smolová, Irena., Fňukal, Miloš., Jurek, Martin., Klapka, Pavel. Česká republika – portréty krajů. 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006. 136 s. ISBN 80-239-6305-8.

Vodáková, Alena., Vodáková, Olga. Rod ženský : kdo jsme, odkud jsme přišly, kam jdeme? 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 356 s. ISBN 80-86429-18-0.

Na úspěchy starostek nezapomněli. *Region Krnov*, 31. 10. 2006, roč. 15, č. 44, s. 2.

Zastupitelů je míň, zestárlí a je mezi nimi více žen. *Moravskoslezský deník*, 4. 11. 2002, roč. 2, č. 256, s. 2.

Internetové zdroje:

Český statistický úřad [online]. [c2009] [cit. 2009-04-05]. Dostupný z WWW
<<http://www.czso.cz/>>

Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-04-05]. Dostupný z
WWW <<http://www.volby.cz/>>

Katedra geografie. Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci [online].
[last update 2009-02-03] [cit. 2009-04-10]. Dostupný z WWW
<<http://geography.upol.cz/>>.

Portál veřejné správy České republiky [online]. [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW
<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/6966/place>

PŘÍLOHY

Příloha 1: Podíl žen v obecních zastupitelstvech a na kandidátních listinách obcí Moravskoslezského kraje v komunálních volbách 1994, 1998, 2002, 2006

Příloha 2: Rozmístění obcí ve správních obvodech ORP Bruntál, Krnov a Rýmařov

Příloha 3: Rozmístění obcí ve správních obvodech ORP Bílovec, Hlučín, Kravaře, Nový Jičín, Opava a Vítkov

Příloha 4: Rozmístění obcí ve správních obvodech ORP Bohumín, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Orlová, Ostrava a Třinec

Příloha 1

Tab.1 Podíl žen v obecních zastupitelstvech a na kandidátních listinách obcí Moravskoslezského kraje v komunálních volbách 1994, 1998, 2002, 2006¹⁴³

Obce	Podíl zastupitelek v %				Podíl kandidátek v %				ORP
	1994	1998	2002	2006	1994	1998	2002	2006	
Albrechtice	23,53	17,65	26,67	20,00	17,82	21,57	27,50	30,00	Havířov
Albrechtičky	14,29	28,57	11,11	33,33	33,33	28,57	21,05	37,04	Bílovec
Andělská Hora	28,57	42,86	42,86	28,57	20,00	27,78	38,10	28,89	Bruntál
Bartošovice	33,33	26,67	40,00	33,33	25,71	37,50	45,16	33,33	Nový Jičín
Baška	13,33	26,67	20,00	33,33	25,00	21,33	16,67	31,08	Frýdek-Místek
Bělá	18,18	27,27	36,36	36,36	23,53	25,00	31,82	36,36	Hlučín
Bernartice nad Odrou	9,09	9,09	27,27	36,36	20,00	5,88	23,33	34,69	Nový Jičín
Bílá	0,00	0,00	14,29	0,00	23,08	14,29	21,62	32,56	Frýdlant n. Ostravicí
Bílčice	42,86	28,57	42,86	42,86	42,86	28,57	42,86	36,36	Bruntál
Bílov	42,86	42,86	42,86	42,86	42,86	38,10	33,33	34,62	Bílovec
Bílovec	24,00	20,00	13,33	13,33	26,00	26,74	32,00	31,11	Bílovec
Bitov	X	11,11	22,22	42,86	X	9,09	40,74	43,48	Bílovec
Bocanovice	28,57	14,29	14,29	14,29	25,00	8,33	16,67	22,22	Jablunkov
Bohumín	17,39	21,74	17,39	26,09	32,32	30,77	35,82	32,24	Bohumín
Bohuslavice	20,00	20,00	40,00	46,67	19,35	14,29	23,40	27,03	Hlučín
Bohušov	22,22	0,00	33,33	42,86	56,00	40,74	44,44	44,90	Krnov
Bolatice	17,65	17,65	29,41	29,41	11,36	22,50	32,14	19,44	Kravaře
Bordovice	14,29	42,86	57,14	42,86	16,67	40,00	29,41	27,27	Frenštát p. Radhoštěm
Branka u Opavy	13,33	13,33	6,67	13,33	18,18	20,00	18,18	14,71	Opava
Brantice	30,00	33,33	44,44	44,44	24,24	33,33	28,57	38,89	Krnov
Bratřikovice	0,00	20,00	20,00	40,00	13,33	30,00	10,00	40,00	Opava
Bravantice	X	33,33	22,22	22,22	X	22,22	22,22	22,22	Bílovec
Brumovice	26,67	20,00	13,33	13,33	35,48	22,22	26,67	19,35	Opava
Bruntál	11,11	18,52	14,81	14,81	27,65	25,00	24,62	29,01	Bruntál
Brušperk	33,33	20,00	26,67	13,33	20,00	25,49	27,84	30,48	Frýdek-Místek
Bruzovice	26,67	26,67	20,00	26,67	17,39	23,53	17,65	30,77	Frýdek-Místek
Březová	13,33	6,67	6,67	6,67	9,68	20,00	20,75	24,17	Vítkov
Břidličná	6,67	0,00	26,67	20,00	23,33	16,22	22,67	28,33	Rýmařov
Budišov n. Budišovkou	23,53	29,41	23,53	23,53	41,25	32,86	29,51	34,15	Vítkov
Budišovice	28,57	28,57	42,86	0,00	38,89	42,86	35,71	6,25	Opava
Bukovec	0,00	6,67	20,00	20,00	6,45	8,57	15,87	37,78	Jablunkov
Býkov-Láryšov	42,86	42,86	60,00	40,00	40,00	44,44	54,55	50,00	Krnov
Bystřice	13,33	20,00	13,33	40,00	2,99	10,26	20,95	24,76	Třinec
Čaková	0,00	20,00	0,00	0,00	7,69	20,00	20,00	17,65	Krnov
Čavisov	0,00	14,29	14,29	0,00	12,50	28,57	14,29	0,00	Ostrava
Čeladná	26,67	20,00	13,33	26,67	36,96	44,44	47,17	40,00	Frýdlant n. Ostravicí

¹⁴³ Český statistický úřad: VOLBY.cz [online]. [c2009] [cit. 2009-04-05]. Dostupný z WWW <<http://www.volby.cz/>>

Černá ve Slezsku	0,00	14,29	28,57	28,57	25,00	12,50	27,78	28,57	Vítkov
Český Těšín	3,70	14,81	18,52	18,52	19,09	27,86	34,51	38,46	Český Těšín
Darkovice	13,33	20,00	26,67	26,67	16,67	16,13	12,82	11,11	Hlučín
Děhylov	26,67	33,33	40,00	26,67	25,00	36,84	42,31	26,67	Hlučín
Dětmarovice	20,00	20,00	26,67	13,33	29,03	25,00	27,03	33,33	Karviná
Dětfichov nad Bystřicí	55,56	27,27	18,18	18,18	55,56	20,00	18,18	17,65	Bruntál
Dívčí Hrad	57,14	57,14	57,14	71,43	43,75	50,00	54,55	50,00	Krnov
Dlouhá Stráň	0,00	0,00	0,00	20,00	14,29	0,00	16,67	27,27	Bruntál
Dobrá	6,67	20,00	20,00	20,00	19,57	21,67	30,00	35,00	Frýdek-Místek
Dobratice	18,18	20,00	18,18	18,18	17,50	19,23	18,42	18,18	Frýdek-Místek
Dobroslavice	13,33	13,33	22,22	33,33	13,04	9,52	25,00	25,00	Hlučín
Dolní Benešov Dolní	20,00	13,33	33,33	46,67	28,57	23,33	30,77	26,67	Hlučín
Domaslavice	18,18	27,27	18,18	26,67	15,79	40,91	25,71	25,81	Frýdek-Místek
Dolní Lhota	28,57	42,86	28,57	14,29	22,22	42,86	23,08	28,57	Ostrava
Dolní Lomná	28,57	14,29	14,29	14,29	28,13	24,14	29,41	26,09	Jablunkov
Dolní Lutyně	20,00	26,67	26,67	33,33	25,00	32,89	31,11	36,67	Orlová
Dolní Moravice	22,22	22,22	33,33	44,44	31,03	25,00	33,33	33,33	Rýmařov
Dolní Tošanovice	22,22	0,00	11,11	44,44	16,67	15,79	35,71	47,06	Frýdek-Místek
Dolní Životice	13,33	6,67	20,00	20,00	28,13	20,00	35,56	24,44	Opava
Doubrava	13,33	22,22	20,00	27,27	24,59	26,09	33,33	44,26	Orlová
Dvorce	22,22	22,22	44,44	22,22	33,33	33,33	27,78	14,81	Bruntál
Frenštát pod Radhoštěm	19,05	19,05	28,57	19,05	15,65	14,29	24,60	32,19	Frenštát p. Radhoštěm
Fryčovice	20,00	20,00	6,67	33,33	25,00	23,33	23,33	30,67	Frýdek-Místek
Frýdek-Místek	12,50	10,00	15,00	15,00	24,03	26,43	27,03	30,99	Frýdek-Místek
Frýdlant n.Ostravicí	16,67	14,29	19,05	42,86	18,89	24,76	22,86	32,38	Frýdlant n. Ostravicí
Fulnek	4,76	23,81	19,05	14,29	21,59	23,44	23,97	33,86	Nový Jičín
Háj ve Slezsku	28,57	33,33	33,33	33,33	22,64	23,73	41,35	28,57	Opava
Hať	6,67	20,00	20,00	20,00	13,64	20,00	13,33	12,90	Hlučín
Havířov	27,91	25,58	23,26	23,26	27,34	31,91	33,49	30,49	Havířov
Heřmanice u Oder	22,22	33,33	33,33	44,44	30,77	33,33	26,92	48,15	Odry
Heřmánky	20,00	20,00	40,00	20,00	14,29	10,00	25,00	40,00	Odry
Heřmanovice	28,57	14,29	14,29	14,29	21,43	23,08	29,63	38,10	Krnov
Hladké Životice	13,33	20,00	13,33	26,67	13,33	20,00	31,71	40,00	Nový Jičín
Hlavnice	18,18	27,27	22,22	44,44	15,79	27,27	27,78	29,63	Opava
Hlinka	20,00	20,00	20,00	20,00	33,33	14,29	20,00	33,33	Krnov
Hlubočec	0,00	0,00	11,11	11,11	5,00	9,09	25,00	21,74	Opava
Hlučín	21,74	20,00	23,81	38,10	26,37	22,58	30,48	27,78	Hlučín
Hněvošice	33,33	33,33	33,33	22,22	30,00	36,36	33,33	38,89	Opava
Hnojník	20,00	20,00	13,33	26,67	24,14	19,05	30,00	23,33	Třinec
Hodslavice	33,33	33,33	26,67	40,00	37,78	33,33	31,11	40,00	Nový Jičín
Holasovice	13,33	26,67	26,67	26,67	20,00	16,67	23,81	20,83	Opava
Holčovice	22,22	9,09	18,18	18,18	26,92	28,79	26,03	27,27	Krnov
Horní Benešov	13,33	20,00	26,67	26,67	25,00	24,19	30,67	24,53	Bruntál

Horní Bludovice	20,00	6,67	20,00	33,33	17,14	16,67	31,75	38,33	Haviřov
Horní Domaslavice	33,33	33,33	26,67	23,08	24,00	36,67	36,67	28,21	Frýdek-Místek
Horní Lhota	9,09	9,09	9,09	9,09	25,00	24,32	27,45	28,21	Ostrava
Horní Lomná	0,00	0,00	14,29	28,57	0,00	14,29	18,75	21,43	Jablunkov
Horní Město	18,18	18,18	36,36	36,36	27,27	27,63	39,13	38,18	Rýmařov
Horní Suchá	13,33	0,00	26,67	13,33	20,90	15,63	26,67	31,11	Haviřov
Horní Tošanovice	33,33	33,33	11,11	22,22	27,27	31,58	21,43	26,67	Frýdek-Místek
Horní Životice	0,00	0,00	28,57	28,57	5,00	21,43	27,78	21,43	Bruntál
Hostašovice	11,11	0,00	11,11	11,11	16,67	23,53	27,78	27,78	Nový Jičín
Hošťálkovo	11,11	22,22	22,22	11,11	31,58	27,78	25,00	33,33	Krnov
Hrabyně	27,27	36,36	45,45	46,67	20,45	25,00	40,00	36,67	Opava
Hradec nad Moravicí	9,52	14,29	4,76	4,76	18,33	19,12	19,35	20,00	Opava
Hrádek	33,33	0,00	13,33	20,00	26,32	27,27	25,00	18,42	Jablunkov
Hrčava	0,00	0,00	14,29	0,00	6,67	12,50	21,43	0,00	Jablunkov
Hukvaldy	13,33	26,67	46,67	26,67	24,32	20,34	32,00	31,11	Frýdek-Místek
Chlebičov	0,00	0,00	0,00	11,11	6,25	26,67	16,67	14,81	Opava
Chotěbuz	X	11,11	20,00	26,67	X	26,67	33,33	26,67	Český Těšín
Chuchelná	18,18	0,00	0,00	13,33	12,50	13,73	8,33	25,00	Kravaře
Chvalíkovice	11,11	0,00	11,11	60,00	23,08	25,00	9,09	60,00	Opava
Jablunkov	28,57	33,33	28,57	19,05	25,81	24,60	25,40	22,63	Jablunkov
Jakartovice	26,67	33,33	33,33	40,00	27,91	34,09	38,46	34,78	Opava
Jakubčovice nad Odrou	18,18	33,33	11,11	55,56	16,67	25,00	11,11	34,38	Odry
Janov	28,57	42,86	60,00	40,00	27,27	55,56	42,86	31,25	Krnov
Janovice	13,33	20,00	13,33	13,33	23,33	20,00	26,67	32,35	Frýdlant n. Ostravicí
Jeseník nad Odrou	26,67	46,67	26,67	20,00	27,59	25,64	29,03	33,33	Odry
Jezdkovice	28,57	28,57	42,86	28,57	36,36	21,43	46,15	22,22	Opava
Jindřichov	13,33	20,00	33,33	20,00	28,33	23,33	42,86	43,81	Krnov
Jiříkov	22,22	0,00	11,11	22,22	12,50	9,52	3,70	25,93	Rýmařov
Jistebník	46,67	33,33	33,33	46,67	46,67	23,33	22,22	33,33	Bílovec
Kaňovice	0,00	14,29	42,86	57,14	15,38	18,18	40,00	54,55	Frýdek-Místek
Karlova Studánka	11,11	0,00	22,22	22,22	12,00	40,00	39,13	50,00	Bruntál
Karlovice	6,67	26,67	26,67	40,00	13,64	32,26	28,85	40,45	Bruntál
Karviná	13,33	24,44	14,63	24,39	29,59	31,52	31,44	29,80	Karviná
Kateřinice	33,33	33,33	55,56	33,33	36,84	36,11	38,24	40,74	Frenštát p. Radhoštěm
Klimkovice	29,41	29,41	23,53	23,53	25,88	32,94	36,00	30,59	Ostrava
Kobeřice	17,65	20,00	0,00	13,33	9,30	13,73	17,78	16,00	Kravaře
Komorní Lhotka	27,27	27,27	36,36	27,27	15,00	22,73	34,38	30,77	Třinec
Kopřivnice	14,29	4,76	13,04	19,05	23,02	25,71	30,68	28,67	Frenštát p. Radhoštěm
Košařiska	14,29	55,56	33,33	33,33	6,25	36,84	26,67	38,10	Třinec
Kozlovice	13,33	0,00	13,33	20,00	13,04	18,75	15,00	15,00	Frýdek-Místek
Kozmice	33,33	20,00	13,33	13,33	23,33	36,67	22,22	22,22	Hlučín
Krásná	28,57	14,29	14,29	28,57	35,71	17,65	29,41	26,09	Frýdek-Místek

Krasov	28,57	42,86	42,86	28,57	20,00	42,86	36,84	37,50	Krnov
Kravaře	14,29	31,58	19,05	38,10	10,71	20,66	20,83	21,48	Kravaře
Krmelín	13,33	26,67	20,00	40,00	20,51	31,91	33,33	35,56	Frýdek- Místek
Krnov	11,11	18,52	11,11	22,22	28,13	26,03	30,36	25,31	Krnov
Kružberk	0,00	14,29	28,57	42,86	14,29	11,11	18,75	28,57	Vítkov
Křišťanovice	37,50	50,00	25,00	42,86	37,50	31,25	12,50	21,43	Bruntál
Kujavy	X	42,86	42,86	42,86	X	35,71	42,86	37,50	Bílovec
Kunčice p.Ondřejník.	26,67	13,33	33,33	26,67	25,00	30,00	33,33	27,12	Frenštát p. Radhoštěm
Kunín	33,33	33,33	53,33	60,00	21,21	33,33	44,00	45,83	Nový Jičín
Kyjovice	20,00	33,33	11,11	22,22	20,51	18,52	17,86	22,22	Opava
Leskovec nad Moravicí	30,77	36,36	36,36	27,27	38,10	30,00	34,38	25,00	Bruntál
Lhotka	33,33	11,11	28,57	42,86	33,33	23,08	40,00	44,44	Frýdek- Místek
Lhotka u Litultovic	0,00	14,29	28,57	14,29	17,65	36,36	26,32	15,38	Opava
Lichnov	14,29	11,11	22,22	33,33	23,53	22,22	26,83	31,03	Krnov
Lichnov	6,67	13,33	13,33	33,33	13,95	15,38	20,00	23,44	Frenštát p. Radhoštěm
Liptaň	22,22	44,44	33,33	44,44	35,71	47,62	29,27	44,44	Krnov
Litultovice	13,33	26,67	26,67	33,33	20,00	24,00	22,22	21,21	Opava
Lomnice	11,11	27,27	27,27	36,36	15,15	43,18	33,33	30,00	Bruntál
Luboměř	28,57	14,29	28,57	42,86	33,33	12,50	18,75	38,46	Odry
Lučina	26,67	46,67	26,67	26,67	26,92	22,22	26,67	33,33	Frýdek- Místek
Ludgeřovice	12,00	19,05	19,05	19,05	8,93	18,48	23,66	29,47	Hlučín
Ludvíkov	0,00	57,14	57,14	71,43	6,25	37,50	45,45	45,71	Bruntál
Malá Morávka	11,11	11,11	22,22	22,22	16,13	22,22	21,43	20,00	Rýmařov
Malá Štáhle	0,00	14,29	28,57	14,29	0,00	25,00	33,33	33,33	Rýmařov
Malenovice	22,22	22,22	22,22	11,11	31,25	33,33	33,33	33,33	Frýdlant n. Ostravicí
Mankovice	46,67	33,33	40,00	26,67	53,57	45,61	46,55	41,67	Odry
Markvartovice	22,22	33,33	33,33	40,00	41,94	33,33	31,43	40,00	Hlučín
Melč	X	22,22	33,33	44,44	X	44,44	27,27	41,18	Vítkov
Město Albrechtice	28,57	42,86	23,81	28,57	27,78	36,71	26,17	35,98	Krnov
Metylovice	26,67	13,33	26,67	9,09	27,27	11,11	24,24	33,33	Frýdlant n. Ostravicí
Mezina	28,57	42,86	71,43	57,14	35,71	42,86	57,14	57,14	Bruntál
Mikolajice	0,00	28,57	14,29	57,14	0,00	16,67	9,09	50,00	Opava
Milíkov	15,38	15,38	15,38	15,38	20,00	16,67	16,67	12,82	Jablunkov
Milotice nad Opavou	57,14	22,22	22,22	33,33	33,33	23,53	27,27	31,48	Bruntál
Mladecko	20,00	20,00	20,00	20,00	12,50	20,00	20,00	20,00	Opava
Mokré Lazce	22,22	11,11	11,11	22,22	14,81	22,58	22,86	11,36	Opava
Moravice	0,00	0,00	0,00	0,00	15,38	0,00	30,00	0,00	Vítkov
Morávka	28,57	42,86	28,57	28,57	28,57	22,22	37,50	21,88	Frýdek- Místek
Moravskoslezský Kočov	0,00	28,57	57,14	42,86	10,00	15,38	36,36	26,67	Bruntál
Mořkov	20,00	26,67	20,00	13,33	26,47	25,00	32,00	26,67	Nový Jičín
Mosty u Jablunkova	23,53	17,65	5,88	6,67	22,41	17,02	17,65	19,05	Jablunkov
Mošnov	26,67	20,00	6,67	11,11	37,14	21,95	20,00	17,14	Frenštát p. Radhoštěm

Návsí	13,33	46,67	33,33	40,00	16,85	28,41	35,56	36,27	Jablunkov
Neplachovice	13,33	20,00	26,67	26,67	12,50	20,00	26,67	23,33	Opava
Nižní Lhoty	28,57	14,29	42,86	57,14	36,36	11,11	33,33	53,85	Frýdek- Místek
Nošovice	11,11	33,33	55,56	11,11	30,77	37,04	41,38	36,11	Frýdek- Místek
Nová Pláň	40,00	14,29	33,33	11,11	44,44	14,29	27,27	11,11	Bruntál
Nové Heřminovy	28,57	14,29	28,57	42,86	22,22	18,75	38,46	73,68	Bruntál
Nové Lublice	11,11	11,11	40,00	13,33	21,43	17,65	40,00	23,33	Vítkov
Nové Sedlice	X	22,22	11,11	22,22	X	30,00	23,08	16,67	Opava
Nový Jičín	16,67	27,59	17,24	13,79	28,08	31,16	29,31	23,30	Nový Jičín
Nýdek	13,33	13,33	0,00	0,00	28,57	23,94	21,67	28,57	Třinec
Oborná	44,44	22,22	0,00	22,22	38,46	33,33	22,22	25,00	Bruntál
Odry	5,26	10,53	26,32	20,05	21,69	30,47	28,07	32,63	Odry
Olbramice	11,11	11,11	22,22	22,22	33,33	19,23	21,88	40,00	Ostrava
Oldřívov	9,09	27,27	18,18	44,44	14,29	18,18	9,09	38,89	Opava
Opava	15,89	17,14	18,58	15,32	20,26	22,24	25,00	28,72	Opava
Orlová	25,71	17,14	25,71	31,43	23,98	30,42	31,43	35,49	Orlová
Osoblaha	36,36	45,45	27,27	36,36	34,38	51,52	42,00	48,00	Krnov
Ostrava	19,08	20,04	23,61	24,50	28,68	32,50	32,25	33,05	Ostrava
Ostravice	33,33	33,33	33,33	26,67	16,98	28,57	25,00	38,27	Frýdlant n. Ostravicí
Otice	13,33	6,67	6,67	13,33	30,00	12,00	8,00	24,39	Opava
Palkovice	26,67	46,67	26,67	20,00	25,81	36,17	40,00	48,33	Frýdek- Místek
Paskov	19,05	17,65	23,81	19,05	27,78	27,94	22,62	27,91	Frýdek- Místek
Pazderna	33,33	28,57	28,57	42,86	54,55	22,22	41,67	50,00	Frýdek- Místek
Petrovice	20,00	20,00	40,00	40,00	20,00	33,33	41,67	41,67	Krnov
Petrovice u Karviné	33,33	38,10	19,05	19,09	21,59	28,57	25,20	32,54	Karviná
Petřvald	40,00	40,00	40,00	40,00	35,48	46,55	40,00	38,33	Orlová
Petřvald	33,33	20,00	20,00	13,33	23,33	16,67	22,22	26,67	Kopřivnice
Písečná	X	14,29	28,57	28,57	X	24,14	30,43	36,36	Jablunkov
Písek	13,33	11,11	11,11	11,11	15,56	6,90	13,79	13,89	Jablunkov
Píšť	0,00	20,00	20,00	40,00	20,69	14,89	28,09	27,91	Hlučín
Pražmo	0,00	0,00	14,29	42,86	15,38	13,64	23,33	30,56	Frýdek- Místek
Pržno	18,18	27,27	36,36	27,27	27,59	37,21	27,42	33,85	Frýdlant n. Ostravicí
Příbor	17,39	13,04	21,74	26,09	28,57	27,08	30,51	31,30	Kopřivnice
Pstruží	0,00	33,33	20,00	20,00	11,11	22,22	33,33	28,81	Frýdlant n. Ostravicí
Pustá Polom	0,00	6,67	6,67	13,33	13,16	24,32	22,22	22,22	Opava
Pustějov	0,00	11,11	0,00	0,00	20,00	15,00	18,52	25,00	Bílovec
Radkov	0,00	14,29	57,14	42,86	16,67	18,18	47,62	50,00	Vítkov
Raduň	11,11	22,22	44,44	33,33	14,29	22,86	26,09	38,71	Opava
Raškovice	0,00	14,29	14,29	14,29	29,17	31,03	27,59	23,68	Frýdek- Místek
Razová	22,22	33,33	22,22	44,44	32,14	27,78	27,78	44,44	Bruntál
Rohov	6,67	11,11	0,00	11,11	8,33	14,29	14,81	16,67	Kravaře
Ropice	X	13,33	26,67	33,33	X	11,11	24,49	30,95	Český Těšín
Roudno	22,22	0,00	11,11	11,11	27,78	14,29	22,22	13,33	Bruntál

Rudná pod Pradědem	28,57	28,57	14,29	14,29	17,65	18,18	36,84	28,57	Bruntál
Rusín	20,00	20,00	0,00	20,00	14,29	14,29	41,67	33,33	Krnov
Rybí	26,67	40,00	40,00	40,00	33,33	28,57	33,33	38,71	Nový Jičín
Rychvald	26,67	53,33	40,00	33,33	34,48	32,22	30,34	38,89	Bohumín
Rýmařov	23,81	28,57	23,81	28,57	17,68	25,17	29,25	39,46	Rýmařov
Ryžoviště	11,11	22,22	33,33	22,22	11,11	25,93	27,78	27,78	Rýmařov
Řeka	0,00	11,11	11,11	33,33	0,00	13,33	16,67	33,33	Třinec
Řepiště	0,00	33,33	11,11	22,22	7,41	29,41	33,33	25,00	Frýdek-Místek
Sedliště	18,18	18,18	27,27	54,55	25,93	33,33	20,00	29,55	Frýdek-Místek
Sedlnice	26,67	26,67	20,00	20,00	23,33	33,33	33,33	35,56	Nový Jičín
Skotnice	22,22	33,33	44,44	33,33	33,33	31,03	44,44	33,33	Kopřivnice
Skřipov	20,00	9,09	18,18	27,27	15,00	18,75	12,20	25,00	Opava
Slatina	X	22,22	33,33	33,33	X	39,29	27,78	29,63	Bílovec
Slavkov	0,00	20,00	20,00	26,67	6,67	15,69	19,61	20,69	Opava
Slezské Pavlovice	60,00	60,00	60,00	20,00	66,67	60,00	43,75	42,86	Krnov
Slezské Rudoltice	22,22	22,22	33,33	22,22	37,04	40,74	44,90	41,27	Krnov
Služovice	0,00	0,00	22,22	22,22	18,18	14,29	26,32	41,86	Opava
Smilovice	X	9,09	14,29	0,00	X	9,09	11,11	0,00	Třinec
Soběšovice	13,33	13,33	13,33	6,67	19,05	14,29	11,54	13,33	Frýdek-Místek
Sosnová	14,29	28,57	57,14	42,86	35,71	35,71	47,37	35,29	Opava
Spálov	14,29	0,00	28,57	42,86	8,33	0,00	28,57	28,57	Odry
Stará Ves	11,11	33,33	33,33	22,22	29,63	35,29	27,78	20,00	Rýmařov
Stará Ves n.Ondřejn.	33,33	40,00	26,67	33,33	30,95	36,96	37,50	45,33	Ostrava
Staré Hamry	46,67	14,29	28,57	28,57	36,00	15,79	42,86	27,27	Frýdlant n. Ostravicí
Staré Heřminovy	20,00	20,00	20,00	0,00	30,77	12,50	14,29	26,67	Bruntál
Staré Město	28,57	28,57	42,86	57,14	35,71	40,00	30,43	42,86	Bruntál
Staré Město Staré	33,33	22,22	44,44	33,33	33,33	30,30	48,15	37,78	Frýdek-Místek
Těchanovice	20,00	28,57	28,57	28,57	22,58	30,77	56,25	23,08	Vítkov
Starý Jičín	0,00	6,67	0,00	6,67	10,87	13,33	20,00	14,00	Nový Jičín
Staříč	0,00	14,29	14,29	28,57	6,90	14,29	25,00	30,43	Frýdek-Místek
Stěbořice	20,00	26,67	26,67	26,67	22,22	37,93	22,58	23,33	Opava
Stonava	0,00	14,29	0,00	14,29	26,09	17,14	32,20	27,66	Karviná
Strahovice	11,11	40,00	40,00	40,00	10,00	36,84	18,42	38,89	Kravaře
Střítež	11,11	0,00	33,33	33,33	24,00	21,43	25,53	34,92	Třinec
Studénka	19,05	33,33	38,10	28,57	28,57	30,61	36,00	32,58	Bílovec
Sudice	28,57	11,11	11,11	22,22	20,00	16,00	19,44	30,56	Kravaře
Suchdol nad Odrou	20,00	33,33	33,33	40,00	19,70	33,33	31,11	33,33	Nový Jičín
Svatoňovice	15,38	14,29	0,00	28,57	17,50	30,77	29,17	35,71	Vítkov
Světlá Hora	13,33	7,69	26,67	33,33	18,18	23,08	33,33	33,71	Bruntál
Sviadnov	20,00	20,00	26,67	33,33	30,00	23,81	36,21	35,71	Frýdek-Místek
Svobodné Heřmanice	14,29	14,29	14,29	28,57	31,25	30,00	20,00	36,84	Bruntál
Šenov	19,05	33,33	38,10	28,57	29,29	35,71	34,52	26,19	Ostrava

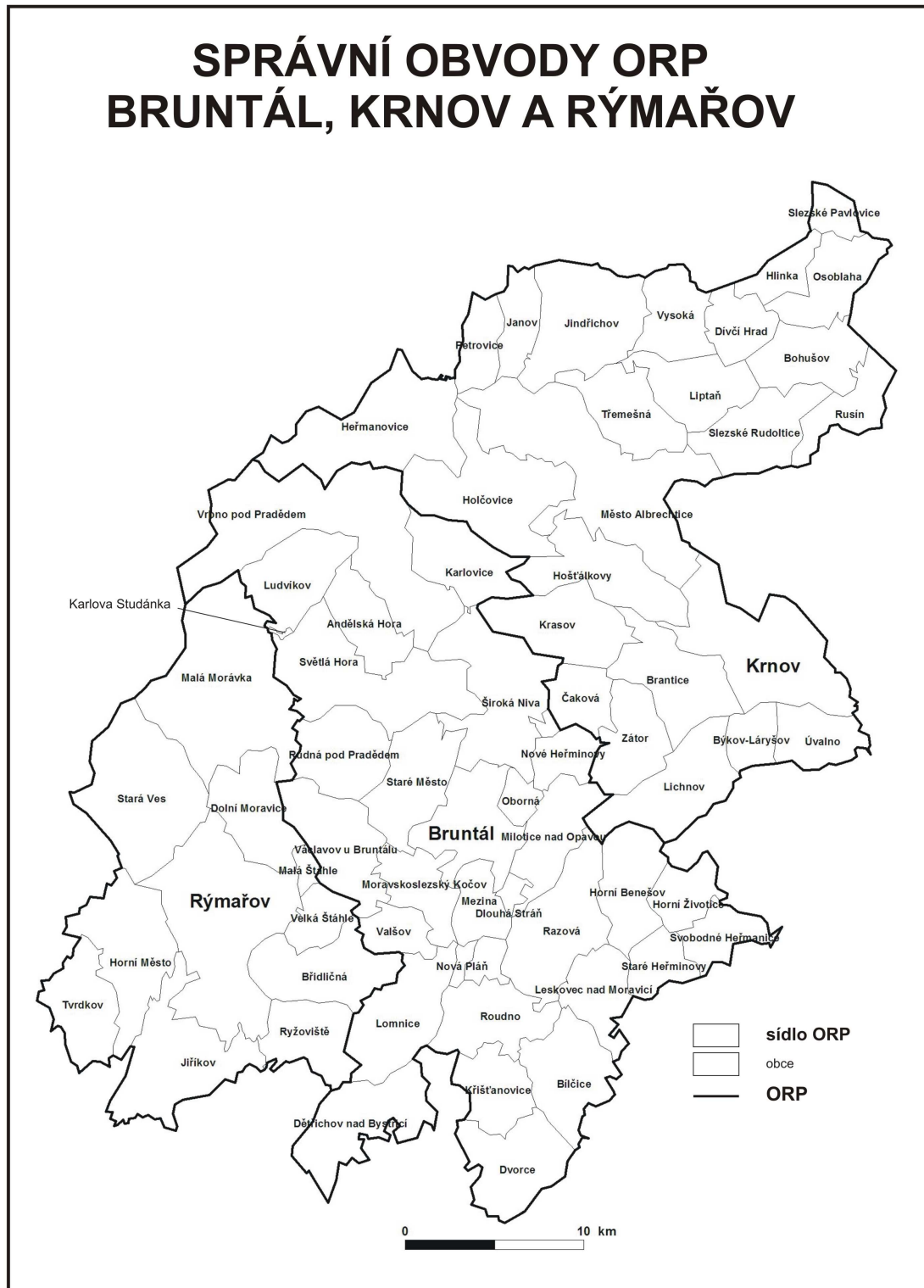
Šenov u Nového Jičína	33,33	26,67	26,67	20,00	28,00	43,33	22,22	17,78	Nový Jičín
Šilheřovice	22,22	33,33	33,33	33,33	20,00	31,25	33,33	26,67	Hlučín
Široká Niva	27,27	27,27	27,27	22,22	36,36	33,33	27,27	22,22	Bruntál
Štáblovice	20,00	14,29	14,29	0,00	18,42	15,38	17,65	8,00	Opava
Štěpánkovice	22,22	20,00	6,67	13,33	19,23	23,08	18,92	18,42	Kravaře
Štítina	20,00	11,11	0,00	22,22	16,67	21,43	23,53	37,04	Opava
Štramberk	28,57	19,05	23,81	47,62	28,57	35,00	30,43	35,11	Kopřivnice
Těrlicko	26,67	46,67	53,33	40,00	25,33	28,33	41,90	37,78	Havířov
Těškovice	18,18	18,18	0,00	0,00	23,53	29,41	16,67	23,81	Bílovec
Tichá	20,00	18,18	9,09	9,09	24,44	24,24	21,21	27,27	Frenštát p. Radhoštěm
Tísek	20,00	20,00	13,33	22,22	30,95	20,93	17,65	15,56	Bílovec
Trnávka	20,00	13,33	26,67	13,33	15,79	16,67	23,53	17,39	Kopřivnice
Trojanovice	22,22	18,18	9,09	18,18	18,52	26,92	17,86	27,27	Frenštát p. Radhoštěm
Třanovice	13,33	6,67	0,00	6,67	13,33	16,67	6,67	20,00	Frýdek-Místek
Třebom	40,00	42,86	57,14	28,57	70,00	42,86	47,83	32,14	Kravaře
Třemešná	6,67	0,00	33,33	7,69	16,67	29,27	29,82	30,77	Krnov
Třinec	18,18	21,21	27,27	27,27	19,73	26,14	26,52	27,65	Třinec
Tvrdkov	11,11	22,22	0,00	0,00	18,18	36,36	0,00	0,00	Rýmařov
Uhlířov	44,44	44,44	57,14	28,57	41,67	40,00	54,55	20,00	Opava
Úvalno	14,29	42,86	57,14	85,71	41,18	42,86	47,62	64,29	Krnov
Václavov u Bruntálu	28,57	57,14	57,14	71,43	30,00	52,38	57,14	69,23	Bruntál
Václavovice	26,67	26,67	46,67	46,67	28,26	30,61	42,86	37,50	Ostrava
Valšov	28,57	14,29	0,00	42,86	29,41	14,29	21,43	21,43	Bruntál
Velká Polom	20,00	20,00	40,00	40,00	15,91	28,33	33,96	26,67	Ostrava
Velká Štáhle	11,11	22,22	44,44	33,33	19,05	37,50	50,00	37,50	Rýmařov
Velké Albrechtice	26,67	33,33	40,00	33,33	20,00	24,24	32,35	42,86	Bílovec
Velké Heraltice	11,11	55,56	33,33	44,44	25,00	35,71	28,89	31,48	Opava
Velké Hoštice	11,11	0,00	0,00	0,00	5,26	22,64	28,57	22,22	Opava
Vělopolí	16,67	40,00	40,00	40,00	16,67	30,00	20,00	18,18	Třinec
Vendryně	X	17,65	11,76	23,53	X	19,12	29,23	27,63	Třinec
Veřovice	13,33	20,00	40,00	53,33	23,08	17,24	24,44	31,67	Frenštát p. Radhoštěm
Větkovice	18,18	27,27	36,36	9,09	18,18	25,00	29,03	18,75	Vítkov
Vítkov	23,81	14,29	28,57	23,81	23,61	15,56	23,08	29,75	Vítkov
Vojkovice	22,22	44,44	66,67	66,67	22,22	33,33	47,06	61,11	Frýdek-Místek
Vratimov	11,76	17,65	23,53	29,41	26,67	28,77	28,43	28,57	Ostrava
Vražné	X	22,22	22,22	44,44	X	22,22	21,05	27,78	Odry
Vrbno pod Pradědem	17,65	29,41	29,41	42,86	19,47	21,32	20,17	26,46	Bruntál
Vrchy	22,22	0,00	28,57	71,43	16,67	22,22	26,09	47,06	Nový Jičín
Vršovice	14,29	28,57	57,14	14,29	22,22	20,00	31,25	33,33	Opava
Vřesina	20,00	26,67	26,67	26,67	24,44	25,00	30,00	36,36	Ostrava
Vřesina	20,00	20,00	6,67	26,67	23,08	33,33	25,00	30,00	Hlučín
Vysoká	44,44	44,44	28,57	71,43	36,36	33,33	20,00	33,33	Krnov
Vyšní Lhoty	57,14	42,86	57,14	42,86	57,14	44,44	41,67	44,44	Frýdek-Místek
Zátor	15,38	11,11	33,33	22,22	13,79	30,00	45,16	27,03	Krnov
Závada	22,22	33,33	55,56	44,44	22,22	33,33	45,45	50,00	Hlučín

Závišice	0,00	0,00	11,11	22,22	6,25	17,14	25,93	22,22	Kopřivnice
Zbyslavice	20,00	13,33	26,67	13,33	20,00	18,42	33,33	20,00	Ostrava
Žabeň	13,33	33,33	33,33	26,67	22,22	36,84	27,91	25,00	Frýdek- Místek
Ženklaava	26,67	45,45	33,33	55,56	23,53	43,18	27,78	37,78	Kopřivnice
Žermanice	20,00	42,86	42,86	57,14	20,00	37,50	38,46	50,00	Frýdek- Místek
Životice u Nového Jičína	13,33	20,00	11,11	33,33	19,35	20,00	22,22	38,89	Nový Jičín

X – obecní zastupitelstva, jimž se nepodařilo sestavit kandidátní listiny, popřípadě obce, které v roce voleb ještě neexistovaly

Příloha 2

Obr.1 Rozmístění obcí ve správních obvodech ORP Bruntál, Krnov a Rýmařov

Příloha 3

Obr.2 Rozmístění obcí ve správních obvodech ORP Bílovec, Hlučín, Kravaře, Nový Jičín, Opava a Vítkov

Příloha 4

Obř.3 Rozmístění obcí ve správních obvodech ORP Bohumín, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Orlová, Ostrava a Třinec

